

VAR SIN CANIMIZI ALSINLAR

Martin Luther'in
Düşüncesinde Şehadet Teolojisi

Bryan Wolfmueller

Varsın Canımızı Alsınlar

**Martin Luther'in Düşüncesinde
Şehadet Teolojisi**

Keşiş Bryan Wolfmue ller'in Bir Eseri

İçindekiler

Her Hristiyan Bir Şehittir Konuyla İlgili Bir Giriş		3
Kardeş Henry'nin Yakılması: Şehitliğe Evanjelik Bir Yaklaşım		13
Ölüme Doğru Dans: Azizeler Agnes ve Agatha ve İmanın Alçakgönüllü Korkusuzluğu		33
Canlarını Ölüme Kadar Sevmeyenler: Pastörler İçin Şehitlerin İlham Veren Tanıklığı		59
Ek: Şehitler Hakkında Luther'den Değerli Alıntılar Derlemesi		69

Türkçe

Original Title:

“Varsın Canımızı Alsınlar”

And take they our life (English)

Originally published by

© Around the Word, 2020

Telif Hakkı

© 2020 Bryan Wolfmueller,

www.wolfmueller.co

Author:

Bryan Wolfmueller

Türkçe translation:

© Dansk Balkan Mission

© Houman Safajoo

Translator:

Houman Safajoo

Publisher:

Dansk Balkan Mission

1st edition printed June 2025, 5500 copies

Graphics:

Knud W. Skov, DBM

Kapak Tasarımı:

Oliver Flores

Kitap Dizgisi:

Noel S. Morado

Bu kitaptaki her şeyin Müjde uğruna faydalı olabilecek herhangi bir şekilde kullanılmasına izin verilmiştir. Herhangi bir atf gerek memektedir. Bu eser Kilise'ye aittir. Bu kitap yalnızca ücretsiz olarak dağıtılabilir; satılamaz

Dansk Balkan Mission

Br. Roddingvej 5a, DK - 6630 Rødding

Tel: +45-74821757

www.balkanmission.dk dbm@balkanmission.dk

Lutheran Study Center

Lutherans in Turkey

Ziyapaşa Bulvarı No:93

Özaltın apt. 6. Floor, door 62

01060 Seyhan/Adana, Türkiye

Soli Deo Gloria!

Her Hristiyan Bir Şehittir Konuyla İlgili Bir Giriş

Ne derin ve azametli bir sırdır ki, şeytanın zaferini en yüce noktaya taşıdığı an, gerçekte onun kesin yenilgisine ve mutlak çöküşüne sahne olur. Tanrı'nın ölümü de, insanlık için ebedî yaşamın kapılarını aralayan yüce bir ilahî mucizedir. Aynı şekilde, Mesih'in çarmıhtaki derin alçaltılışı ve utanca bulanmış çilesi, O'nun sonsuz yüceliğinin ve göksel ihtişamının parlak bir tezahürüdür.

Çarmıhın zayıflığında Tanrı, günahı, ölümü ve şeytanı alt eder. Çarmıhın görünürdeki aptallığında ise günahkârlar, kurtuluşa erdiren hikmete erişir. İsa'nın acılarında biz Mesih inanlılarına sonsuz bir sevinç bahşedilir. Onun terk edilmişliğinde bağışlanırsınız. Ve ölümünde, yaşamı buluruz - asla son bulmayan ve son bulması mümkün olmayan ebedî bir yaşamı.

Tanrı, takva sahiplerinin güçsüz düşmesine ve alçaltılmasına göz yumar; öyle ki herkes onların sonunun geldiğini zanneder. Ne var ki tam da bu karanlığın içinde, Tanrı kudretinin tamamıyla onların yanındadır; öylesine saklı, öylesine derinden işler ki, bizzat ezilenler dahi bunu hissedemez; sadece iman ederler. İşte Tanrı'nın kudretinin ihtişamı burada gizlidir: İnsan gücünün bittiği noktada, Tanrı'nın kudreti başlar - yeter ki yürek O'na güvenle yönelsin ve sabırla O'nu beklesin. Zulüm sona erdiğinde ise anlaşılır ki, o zayıflığın gerisinde ne büyük bir ilahî

kudret gizlenmiştir. Mesih de çarmıhta güçsüz görünüyordu; fakat tam orada, en yüce işini gerçekleştirdi: günahı, ölümü, dünyayı, cehennemi, Şeytan'ı ve her türlü kötülüğü alt etti. Tüm şehitler de bu sırrın izinden yürüyerek güç kazandılar ve zafer kazandılar. Aynı şekilde, acı çeken ve ezilen her imanlı da bu zaferin mirasçısıdır. İşte bu yüzden Yoel Peygamber şöyle seslenir: “Güçsüz olan, ‘güçlüyüm’ desin”; ama hissederek değil, imanla; ta ki bu iman, zaferle taçlansın (Bkz. Luther’in Eserleri, Cilt 21, s. 340, Magnificat Üzerine, 1521).

Çarmıhın bu gizli zaferi, acı yolunda Mesih'i izleyen imanlıya da ulaşır. Kutsal Yazılar'da anılan ilk çarmıh, öğrencilerin İsa'nın ardından gitmek için taşıdığı çarmıhtır. Martin Luther ise “kutsal çarmıhın kutsal sahipliği”ni, Hristiyan Kilisesi'nin alametlerinden biri olarak meşhur şekilde tanımlar.

Mesih nasıl kilisenin başıysa, ona ait olan Hristiyanlar da Mesih'e benzemek uğruna her türlü talihsizliğe ve zulme, şeytandan, dünyadan ve kendi benliklerinden gelen her çeşit denemeye ve kötülüğe katlanmak zorundadırlar (Rab'bin Duası'nda belirtildiği gibi); içsel keder, ürküklik ve korku ile; dışsal yoksulluk, hor görülme, hastalık ve zayıflık yoluyla. Bu acılara katlanmalarının tek sebebi, Mesih'e ve Tanrı'nın Sözü'ne sarsılmaz bir sadakatle bağlı olmalarıdır; bütün bunları yalnızca Mesih uğruna çekerler. Nitekim Matta 5:11 şöyle der: “Benim yüzümden insanlar size sövüp zulmettikleri, yalan yere size karşı her türlü kötü sözü söyledikleri zaman ne mutlu size!”.

Bu nedenle, onlar İmanlı, sakın, itaatkâr olmalı; devlete ve herkese, canlarıyla ve mallarıyla hizmet etmeye hazır bulunmalı, kimseye zarar vermemelidir. Yeryüzünde başka hiçbir halk böylesine amansız bir nefrete uğramaz; öyle ki Yahudilerden, putperestlerden ve Müslüman Osmanlılar'dan bile daha kötü sayılırlar. Özetle, onlara sapkın, alçak, şeytan denir; yeryüzünün en zararlı insanları olarak görülürler. Onları asan, boğan, öldüren, işkence eden, süren ve eziyetle canlarına kıyanlar, kendilerini Tanrı'ya hizmet ediyor sanırlar.

Hiç kimse onlara merhamet etmez; susadıklarında onlara öd ve Mür içirilir [Çevirmen notu: Mür ve öd, geleneksel olarak acı ve keskin kokulu maddeleri ifade eder; geçmişte ilaç ya da zehir olarak kullanılmışlardır. Dini ve tarihî metinlerde bu kelimeler, genellikle acı ve ıstırapın sembolleri olarak yer alır]. Bütün bunlar, zina ettikleri, adam öldürdükleri, hırsızlık yaptıkları ya da düzenbaz oldukları için değil, yalnızca Mesih'i istedikleri ve başka bir tanrı tanımadıkları içindir. Nerede böylesi bir şey görür ya da duyarsan, bil ki orada kutsal Hristiyan Kilisesi bulunmaktadır. Çünkü Mesih Matta 5:11-12'de şöyle der: "Benim yüzümden insanlar size sövüp zulmettikleri, yalan yere size karşı her türlü kötü sözü söyledikleri zaman ne mutlu size! Sevinin, sevinçle coşun! Çünkü göklerdeki ödülünüz büyüktür". İşte bu da Kutsal Ruh'un halkını yalnızca kutsamakla kalmayıp onları bereketlediği kutsal bir armağandır (Bkz. Luther'in Eserleri, Cilt 41, s. 164-165, Konsiller ve Kilise Üzerine, 1539).

Kutsal Yazıların tanıklıklarıyla ve Luther'den alıntılarla³ dünyayı, Hristiyan yaşamının acıyla dolu olduğu gerçeğiyle -rahatsız edici ama inkâr edilemez bu gerçeikle- doldurabiliriz. Tanrımızın acı çektiğini görmek bizi şaşırtmamalıdır.

Tanrı'nın Sözü'nün amansız ve durmaksızın saldıran düşmanları vardır; bu nedenle, o Söz'le mühürlenmiş olanlar da aynı düşmanlarla yüzleşmek zorundadır. Dünya, benlik ve özellikle de Şeytan, Tanrı'nın egemenliğine ardı ardına saldırılar düzenler. Zira o, başlangıçtan beri bir katildir (Yuhanna 8:44); ve sevgili Hristiyan, bil ki senin ölümün, onun göz koyduğu nihai hedeftir.

Luther, dünya tarihini çarmıhın ve vaaz edilen Söz'ün Şeytan'ın egemenliği üzerindeki zaferi olarak gördüğü için, her Hristiyanı bir

3. O hâlde Luther'in Büyük İlmihali'nden, Rabbin Duası (3:65) bölümünden bir alıntı daha: "Bu nedenle biz Hristiyan olmak isteyenler, şeytanı bütün melekleriyle ve dünyayı düşmanımız olarak görmeyi kesinlikle hesaba katmalıyız ve onların bize her türlü felaketi ve kederi yaşatacaklarını da göze almalıyız. Çünkü Tanrı'nın Sözü'nün vaaz edildiği, kabul edildiği ya da imanla benimsendiği ve meyve verdiği yerde, kutsanmış kutsal çarmıh da yakında olacaktır. Kimse barış içinde olacağını sanmasın; yeryüzünde sahip olduğu her şeyi -mallarını, onurunu, evini ve barkını, eşini ve çocuklarını, bedenini ve hayatını- feda etmeye hazır olmalıdır."

şehit olarak kabul ederdi. Hristiyan, “soyan, alan, aldatan, kazıyan, yutan ve öfkeyle saldıran herkese izin verir; çünkü Hristiyan, bu dünyada bir şehittir” (Luther’in Eserleri, Cilt 46, s. 40).

Bu nedenle Luther’de doğrudan bir “şehitlik teolojisi” bulunmaz; onun yerine bir Müjde teolojisi vardır; Tanrı’nın acı çekmesinin teolojisi, “kadının soyunun yılanın başını ezeceği ve yılanın da onun topuğuna saldıracağı” vaadine dayanan bir teoloji. Hristiyan’ın yaşamını ve ölümünü Mesih’in ölümü ve dirilişiyle birleştiren, Kutsal Kitap temelli bir teoloji. Luther’e göre şehitlik, “gerçek Hristiyan yaşamının örüntüsüdür” (Luther’in Eserleri, Cilt 32, s. 266).

Bu nedenle Rab, Yeremya’ya şöyle buyurur: “Yüzünü demirden bir sur kılacağım ki sana karşı gelenlerden korkmayasın” (Yeremya 1:18: İşte, bütün ülkeye –Yahuda krallarına, önderlerine, kâhinlerine, ülke halkına– karşı bugün seni surlu bir kent, demir bir direk, tunç bir duvar kıldım), [Çevirmen notu: Bu ifade, Luther’in Eserleri’nde Yeremya 1:18’in yorumlu biçimidir; Kutsal Kitap’taki kelimesi kelimesine çeviriyle birebir örtüşmemektedir]. Gerçekten de, kilisede öğretenin hizmeti, her türden tehlikeyi küçümseyebilen cesur bir yürek gerektirir. Genel anlamda, bütün takva sahipleri, şehit olma –yani Tanrı’nın adını ikrar edenler ve tanıklığını taşıyanlar olmaktan– korkmamak üzere kendilerini hazırlamalıdır. Çünkü Mesih, bu dünyada gizli kalmak istemez; O, “dört duvar arasında değil, damdan duyurulmak” ister (Matta 10:27). Öyle ki Müjde, yüksek bir dağın zirvesine ya da bir gözetleme kulesine konmuş kandil misali, dünyaya ışık saçsın (Bkz. Luther’in Eserleri, Cilt 12, s. 383–384, Mezmur 51:12 Üzerine, 1533).

Mesih inanlısı, Tanrı’nın Sözü’nü her şeyden üstün tutar. Tanrı’nın Sözü sonsuza dek kalıcıdır; ve biz de o Söz’le birlikte ve o Söz aracılığıyla yargıya dayanır ve sonsuz yaşama kavuşuruz. İman, Tanrı’nın Sözü’ne sınımsız sarılır; biz bu Söze, kendi canımızdan bile daha sıkı tutunuruz. “Bu ışığı bir hazine olarak görenler, bedeninin tüm yüceliğini hiç sayarlar. Şehitlerde bunu görürüz. Onlar, Tanrı’nın Sözü ile kıyaslandığında her

şeyi hor gördüler” (Luther’in Eserleri, Cilt 17, Sayfa 312, Yeşaya 60:1 Üzerine, yaklaşık 1529).

Luther, şehitleri imanın işleyişine dair örnekler olarak önümüze koyar. Orta Çağ’daki geleneksel yaklaşımdan farklı olarak, onları iyi işlerin değil, imanın kahramanları olarak yüceltir. Şehitlerin yaşamlarında, vaazlarında, çektikleri acılarda ve kutsanmış ölümlerinde etkin olan, Ruh ve Söz’dür. Çünkü onlar her şeyden önce Müjde’nin sadık tanıklarıydılar.

İman suskun kalamaz. Mesih inanlısı bilir ki Şeytan bu dünyaya saldıracaktır; ne var ki Rab’bin merhametiyle dolup taşan bir yürekten, imanın sözü dışa taşmadan duramaz.

Eğer Mesih’in gerçek Tanrı ve benim Kurtarıcım olduğuna yürekten iman ediyorsam, bunu asla inkâr etmem; tersine, Müslüman Osmanlılara, dünyaya, papaya, Yahudilere ve tüm mezheplere karşı açıkça ilan eder, bu gerçeği açık yüreklilikle ikrar ederim. Bunu inkâr etmektense canımdan geçmeyi, malımı ve onurumu tehlikeye atmayı yeğlerim. Gerçek imanın bulunduğu yerde, o iman susamaz; susmaktansa ölümü göze alır. Böyle bir iman, zorbalara karşı bile Tanrı’nın Sözü’nü korkusuzca dile getirecektir. Hiç kuşkusuz, böylesi bir iman da şeytandan gelen her tür deneme ve ayartıyla karşılaşacaktır; tıpkı şehitlerin fazlasıyla tecrübe ettiği gibi (Luther’in Eserleri, Cilt 22, s. 393, Yuhanna 3:19 Üzerine, yaklaşık 1537).

Şehitler yalnızca saldırıya uğrayıp öldürülmezler; aynı zamanda bu saldırıya ve ölüme gönüllü olarak razı olurlar. Bu, imanın meyvesidir; Tanrı’nın vaatlerine duyulan sarsılmaz güvenin bir sonucudur. “Çünkü böylesi bir iman ve güvenin bulunduğu yerde, cesur, meydan okuyan, korkusuz bir yürek de vardır; öyle bir yürek ki her şeyi riske atar ve bedeli ne olursa olsun, ister papa, ister kral karşısında olsun, hakikatin yanında dimdik durur. Nitekim sevgili şehitlerin de böyle davrandığını görmekteyiz. Zira bu yürek, kendisine lütfkâr ve merhametli bir Tanrı’sı olduğundan emin ve sükûnet içindedir” (Luther’in Eserleri, Cilt

44, s. 112, İyi İşler Üzerine Risale, 1520). İman, bize acıya katlanma cesaretini ve ölmeye dair içsel bir özgürlüğü bahşeder; çünkü biliriz ki biz zaten ölümden yaşama geçmiş bulunuyoruz (bkz. Yuhanna 5:24).

Şehitler, aynı zamanda acılarına cesaret ve sevinç içinde göğüs gererler. Bu konuyu, Luther'in en çok sevdiği şehitlerden ikisi olan Aziz Agnes ve Aziz Agatha'ya dair aşağıdaki bölümde ayrıntılı olarak ele alacağız. Ancak burada şu noktaya dikkat çekmek gerekir: Rab'in Sözü'ne duyulan güven öylesine güçlüdür ki, azizlerin ve şehitlerin katlandığı acılar, adeta bir çocuk oyunu gibi görünür. Luther, bu nitelikteki gözlemini, Vincent'i⁴ okurken özellikle not düşmüştür.

Aziz Stefanos, Aziz Laurentius, Sebastianos, Fabianus ve onların gibileri, sadece bu yolla -yani İbrahim'in imanını koruyarak ve bu lütuf alametleriyle kendilerini teselli ederek- ölümü ve bütün işkenceleri yendiler. Vincent'in sıkça tekrarladığı bir ifadeye göre, tüm işkenceler onlar için bir eğlence, bir oyalanma ve adeta bir çocuk oyunu olmuştur (Luther'in Eserleri, Cilt 3, Sayfa 125, Yaratılış 17:8 Üzerine, yaklaşık 1539).

Şehitlerin yüreğinde cesaret, sevinç ve dayanıklılık vardı. Onlarda, açık bir meydan okuma ruhu taşıyan bir direniş gizliydi. Luther, bu yürekliliği, zorbalara karşı duran, suçlayıcılarıyla alay eden şehitlerin tutumunu, özel bir teselli kaynağı olarak görmüş olmalıdır. Onlar yıkıma geri çekilmediler; aksine, canlarının kurtuluşu uğruna cesurca ayakta durdular. Ne korkuya kapıldılar ne de zorbalıkla susturuldular; tersine, cesaretle doluydular ve içsel bir özgürlükle hareket ettiler. “Kutsal şehitlerin, zalimlerin kudurmuş öfkelerine ve vahşetine, her türden acı ve işkenceye rağmen küçümsemeyle yaklaştıklarını okuruz. Genç bakireler bile onları alaya alır, acı ve ıstırap içinde sevinçle coşarlardı; adeta bir şölene, bir dansa gidiyor gibiydiler” (Luther'in Eserleri, Cilt 24, s. 138, Yuhanna 14:20 Üzerine, yaklaşık 1537). Bu cesaret, Şeytan'ı öfkeye boğardı.

4. Saint Vincent of Lérins (yaklaşık 445 yılında ölmüştür), Galya'lı bir keşişti.

Şeytan, öfkeli bir düşmandır. Düşüncelerle çok da meşgul olmaz; ona karşı galip gelecek bir şey, insanın içinde mevcut olmalıdır. Bu gerçek, şehitlerin hayatında açıkça görünür. Ne denli cesurdular! Yargıçların karşısına çıktıklarında nasıl bir ruh ve yürek sergiliyorlardı - hayatlarının, bedenlerinin, onurlarının ve mallarının tehdit altında olduğunu bile bile! Böylesi bir duruş, yalnızca bir düşünceyle değil; ancak derin bir teselliyle açıklanabilir. Bu, zihne değil, yüreğe ait bir meseledir: Ölümü ve her türlü sınamayı sevinçle karşılayabilmek ve şöyle diyebilmektir: “Onur, mal, can, beden ve yeryüzündeki her şey, çekilin! Ben burada, tam burada kalmaya kararlıyım!”. İşte tam da o anda ortaya çıkar ki, bir kişi gerçekten Mesih’e ait midir, yoksa düşüncelerinde yalpalayan biri mi? (Luther’in Eserleri, Cilt 23, s. 145, Yuhanna 6:56 Üzerine, yaklaşık 1531).

İman, şeytanla alay etmektir. Bunlar iki ayrı eylem değil, aynı hakikatin iki yüzüdür: Rab’be iman etmek, büyük yalancıya inanmamak demektir; Tanrı’ya güvenmek ise, Şeytan’ı küçümsemek ve onu hor görmektir.

Ona karşı hamle edeceğiz ve hem Şeytan’la hem de dünyayla alay etmeyi öğreneceğiz. O vakit gülen onlar değil, biz olacağız; onlara sevinçle güleceğiz. Bizi kederli, öfkeli ve sabırsız kılmak için gösterdikleri bütün o ustalık boşuna çıkacak; onlar ise kendi nefretleri ve öfkeleriyle kendilerini tüketecekler. Bizi gördüklerinde içleri büyük bir ıstırapla dolacak. Çünkü biz, bütün bunlara rağmen neşemizi koruyacak ve onlar öfkelerini üzerimize bu denli hiddetle boşaltmaya çalıştıklarında, biz onlara yalnızca küçümseyerek bakacağız (Luther’in Eserleri, Cilt 24, s. 277, Yuhanna 15:19 Üzerine, yaklaşık 1537).

Bu kendinden emin, sevinç dolu ve cesur biçimde ölümü kabulleniş, dünyaya -hatta çoğu zaman kendi bedenimize bile- delilik gibi görünür; oysa bu, Kutsal Ruh’un bir meyvesidir.

Bu yolla, takva sahipleri Kutsal Ruh'la öyle bir doldurulurlar ki, şükran sunmaktan, itirafta bulunmaktan, Tanrı'yı yüceltmekten ve Müjde Sözü'nü öğretip ilan etmekten kendilerini alıkoyamazlar.

Elçilerin ve şehitlerin hâli de, Kutsal Ruh'la sarhoş olduklarında böyleydi. Zira böylesi bir asma çok kıymetlidir; ve Hikmet, onun hakkında Süleyman'ın Özdeyişleri 9:5'te şöyle der: “Gelin, yiyeceklerimi yiyin, Hazırladığım şaraptan için”. O zaman içecek ve sarhoş olacaksınız; fakat bu, ruhsal bir sarhoşluk olacaktır.

Bu nedenle ben bu bölümü şöyle anlıyorum: Mesih'te ve Mesih'in zamanında, O'nun evinin bolluğuyla sarhoş olmamız gerekir (bkz. Mezmur 36:8); yani, Tanrı'nın Sözü'nden ve işitilen vaazdan Kutsal Ruh'u almamız gerekir. Ve bu, bizi bambaşka insanlar hâline getirir; tıpkı sarhoş bir adamın, oruç tutan ve açlıktan tükenmiş birinden ne kadar farklı davrandığı gibi. Çünkü birincisi güler, sevinir, coşar, ilahiler söyler ve sevinçle haykırır; öteki ise homurdanır, kederlidir ve şikâyetle doludur (Luther'in Eserleri, Cilt 8, s. 249, Yaratılış 49:12 Üzerine, yaklaşık 1545).

Hristiyan, “başka bir insandır”; ölüme güler, acıların ortasında sevinç bulur, bu hayatın sıkıntıları içinde sevinçle haykırır ve Şeytan'ı, yılmaz bir iman ve yenilmez bir sevinçle mağlup eder.

Ve büyük bir hayretle görürüz ki Rab, Hristiyan'ın yere serilişiyle Şeytan'ı alt etmeye devam eder. Şehitlerin kanı, gerçekten de Kilise'nin tohumudur; çünkü Şeytan'ın öfkeyle saldırdığı o aynı Söz, onun alt edildiği Ruh'un Kılıcı'dır.

Kutsallar, havariler ve şehitler, tıpkı Mesih'in ayakları gibidir. O, dünyayı onların aracılığıyla ezmiştir. “Aslanın, kobranın üzerine basıp geçeceksin; genç aslanı, yılanı çiğneyeceksin” (Mezmur 91:13). Fakat bu ezme, yalnızca şehitlerin çektikleri acılar ve dökülen kanlar aracılığıyla gerçekleşmiştir. İşte tam

da o zaman, dünya bütünüyle küçümsenmiş oldu; çünkü onlar, ölüme dek dünyaya boyun eğmediler. Ve böylece, kanları aracılığıyla ona üstün geldiler; zira dünya, arzularını onlara dayatmayı başaramadı (Luther'in Eserleri, Cilt 10, s. 340, Mezmur 68:23 Üzerine, yaklaşık 1515).

Eğer gerçekten iman ediyorsak; o hâlde ölümlle yüzleşmemiz gerekirse, ya da veba, kıtlık, savaş ve Şeytan'ın yahut cehennemin tüm öfkesi üzerimize saldırırsa, biz de şöyle demeliyiz: "Ne sana, ne de Şeytan'a... aldırmam bile!" [Çevirmen notu: Luther, özgün metinde cesur ve alaycı bir üslup kullanmıştır. Ancak bu çeviride, yayıma uygunluk açısından daha saygılı fakat metne sadık bir ifade tercih edilmiştir]. İşte Kilise tam da böyle iman eder; ve bugün hâlâ aynı cesaretle dimdik durmaktadır (Luther'in Eserleri, Cilt 8, s. 255, Yaratılış 49:12 Üzerine, yaklaşık 1545).

Bu makalede, Luther'in şehitlik konusundaki yaklaşımını ele alacağız. İlk olarak, keşişlerinin katledilmesinin ardından Bremen Kilisesi'ne gönderdiği teselli mektubunu inceleyeceğiz. Ardından, genç şehitler Agnes ve Agatha'nın örnekliği aracılığıyla Luther'in bizlere nasıl vaaz ettiğine kulak vereceğiz. Son olarak ise, bu tanıklıklar ışığında bazı ruhsal ve pastoral sonuçlar çıkarmaya çalışacağız.

Kardeş Henry'nin Yakılması: Şehitliğe Evanjelik Bir Yaklaşım

1524 yılının 4 Aralık günü, Hollanda'nın Zutphen kentinden bir Augustinusçu rahip, Almanya'nın kuzeyindeki Dithmarschen bölgesinde yer alan Meldorf köyünün kilise kürsüsünde durdu. Henry 36 yaşındaydı; Wittenberg'de eğitim almış ve Reform hareketinin öğretilerini benimsemişti. Lisansüstü tezi, imanla aklanma öğretisinin bir savunusuydu.

Bir süre Anvers'te vaaz vermişti; ancak daha sonra tutuklanarak sürgüne gönderildi. Wittenberg'e dönüş yolunda Bremen'e uğradı. Oradaki halk, kendisinden vaaz vermesini rica etti ve sözlerini dinlediklerinde onu kendi keşişleri olarak çağırdılar. Henry iki yıl boyunca orada hizmet etti ve onun hizmeti aracılığıyla Reform'un öğretileri bu bölgeye ulaştı.

Komşu bölge Dithmarschen'in halkı, Henry'nin vaazlarını duydu ve kendi bölgelerinde de vaaz vermesini rica etti. Henry bu daveti kabul etti ve 1524 yılının Aralık ayında Meldorf'a doğru yola çıktı. Müjde'ye karşı olanlar büyük bir öfkeye kapıldılar. Vaaz vermesini engellemek amacıyla telaşla harekete geçtiler; fakat başarılı olamadılar. Henry, Advent döneminin ikinci pazarı olan Populus Zion Pazarına ait Müjde metni üzerine halka vaaz ediyordu. Tanrı'nın Sözü'nün böylesine açık bir biçimde duyurulması halk arasında büyük sevinç uyandırdı ve aynı

gün, ondan ikinci bir vaaz daha istediler. 6 Aralık Salı günü (Aziz Nikola Günü) iki kez, 8 Aralık'ta (Meryem'in Gebe Kalışı Günü) de yine iki kez vaaz verdi. Halk, onun Noel'e kadar kalmasını ve her gün iki defa vaaz etmesini içtenlikle rica etti.

Ancak Henry'nin karşıtları hızla harekete geçti. Açıkça endişeliydiler: Eğer Henry vaaz vermeye devam ederse, yahut mahkemede kendisini savunma fırsatı bulursa, onu dinleyen halk iman edecek ve yürekten dönüşecekti. Bremen'deyken de vaazlarını engellemek için keşişler göndermişlerdi; ama yalnızca başarısız olmuş değillerdi, birçokları da iman etmişti. Şimdi ise aynısının burada da yaşanmasını engellemek istiyorlardı.

Yaklaşık beş yüz kişilik, silahlı ve sarhoş bir kalabalık toplandı. Yol üzerine bir barikat kurarak Meldorf'a doğru ilerlediler. Henry'nin kaldığı evi bastılar; oradaki bir keşişi dövdüler, Kardeş Henry'yi yakaladılar, ellerini arkasından bağladılar ve onu çıplak ayakla Hemmingstedt'e -yaklaşık beş mil uzaklıktaki kasabaya- sürdüler. Orada kısa süreliğine sorguya çekildi. Ancak Henry, kendisine yöneltilen sorulara yumuşak ve alçakgönüllü bir dille yanıt verince, kalabalık "Onu götürün!" diye bağırdı; çünkü onun sözlerinin halkın yüreğine dokunmasından ve onları etkileyip dönüştürmesinden korkuyorlardı.

Onu, yaklaşık beş mil daha yaya sürerek Heide'ye götürdüler. Yorulmuştu; yalınayaktı -hatta bazı kaynaklara göre tamamen çıplaktı- ve donmuş yollarda bu mesafeyi yürümekten tükenmişti. Bu yüzden bir at istedi. Alaycı bir şekilde şöyle karşılık verdiler: "Sapkınlar için ahır mı kuracağız?". 11 Aralık sabahının erken saatlerinde, Heide meydanında bir meclis toplandı. Henry, Meryem'e ve Kilise'ye karşı öğretti verdiği gerekçesiyle suçlandı ve yakılarak idama mahkûm edildi. Vurmaya ve bıçaklamaya başladılar. O ise yalnızca dua etti: "Rab, onları bağışla, çünkü ne yaptıklarını bilmiyorlar. Yalnız Senin adın kutsaldır, ey göksel Baba!" (Luther'in Eserleri, Cilt 32, s. 385).

Tüm bu süre boyunca, Henry'yi yakmak için ateşi tutuşturmaya çalıştılar; fakat alev bir türlü tutuşmadı. Kalabalık ise mızraklar, topuzlar ve çeşitli silahlarla onu dövmeye devam etti. Onu bir merdivene

bağladılar ki, ateşin üzerine yerleştirebilsinler. Henry inanç bildirgesini -iman ikrarını- dile getirmeye başladı; fakat yüzüne vurdular. Ardından boynunu merdivene öyle sıkı bağladılar ki artık konuşamaz hâle geldi. Ağzından ve burnundan kan akıyordu. Merdiveni kaldırdılar, ancak yana devrildi ve bir pala Henry'nin bedeninden geçip gitti. Tüm bu yaralara rağmen Henry hâlâ yaşıyordu, ve kalabalık hâlâ ateşi tutuşturmayı başaramamıştı. Sonunda, göğsüne defalarca topuzla vurarak onu öldürdüler. Ardından cesedini közlerin üzerine koydular ve kavurdular.

Zutphenli Henry, 36 yaşındayken, 11 Aralık 1524'te Almanya'nın Heide kentinde şehit edildi. Onunla diriliş gününde yeniden buluşacağız.

+ + +

Büyük Hristiyan şehitlerini düşündüğümüzde, aklımıza ilk olarak eski dünya gelir; putperest Roma imparatorlarının, Hristiyanlardan tapınmalarını talep ettiği dönemler. Hristiyanlara yönelik en şiddetli zulüm, adını haklı biçimde taşıyan Diocletianus'un başlattığı "Büyük Zulüm"dür. 303 yılında başlayan bu dönem, Milano Fermanı'nın ilanıyla -313 yılında- sona ermiştir. Bu ferman, resmî zulmün sonunu ve Batı dünyası için, en azından bir süreliğine, şehitsiz geçen bir binyılın başlangıcını işaret eder.

Fakat Reformasyon döneminde şehitlik yeniden sahneye çıktı. Luther bu gelişmeleri elbette yakından takip ediyordu. Worms Diyeti'nde haydut ilan edilmiş, öğretileri nedeniyle ölümle cezalandırılmıştı. Kendisinin de şehit edileceğini bekliyordu. Ve başkalarının da aynı akıbete uğradığını çok iyi biliyordu.

Ne var ki Brüksel'de şehit edilen Yuhanna ve Henry, ilk şehitler olmakla birlikte, görkemli ölümleriyle adeta iki parlak ışığa dönüştüler; Tanrı'ya hoş kokulu bir sunu olarak takdim edildiler (bkz. Efesliler 5:2). Bu şehitler arasında, Viyana'da yakılarak öldürülen Caspar Tauber ile Macaristan'da idam edilen

George Buchführer de yer almaktadır. Daha yakın bir zamanda ise, Bohemya'nın Prag kentinde kazıkta yakılarak öldürülen bir başka kişiden haber aldım; zira o, kirli iffet düzeninden çıkarak saf iffetin yolunu seçmiş, kutsal evlilik düzenine adım atmıştı (Luther'in Eserleri, Cilt 32, s. 266).

Ancak Luther şu sözleriyle özellikle bir ismi öne çıkarır: "Tüm bu kutsallar arasında en parlak şekilde parlayan, hiç kuşkusuz, Zutphenli Henry'dir" (Luther'in Eserleri, Cilt 32, s. 266). Henry, Almanya'da -Wittenberg'e üç yüz milden daha az bir mesafede- şehit edilmişti. O, Luther'in ve Wittenberg çevresinin hem öğrencisi hem de dostuydu. Onun şehadeti, sadece coğrafi olarak değil, ruhen de evin çok yakınında yaşanmıştı.

Luther, Henry'nin ölüm haberini Jacob Probst'un gönderdiği bir mektupla aldı. Bu haber üzerine, Bremen'deki cemaate hitaben bir teselli mektubu kaleme aldı; keşişlerinin ölümüyle sarsılan yürekleri teselli etmek amacıyla³. Bu mektup üç bölümden oluşuyordu: (1) Bremen cemaati için yazılmış bir teselli metni, (2) Mezmur 9'un kısa bir tefsiri ve (3) Henry'nin yaşamı ve şehadetine dair ayrıntılı bir anlatı.

Luther'in bu mektubu, bize şehitlik hakkında İncile dayalı derinlikli bir bakış sunar. Şimdi hep birlikte bu metni ele alacak ve içindeki ilahi hikmetin bizlere ne söylemek istediğini birlikte inceleyeceğiz. Cesaret ve teselliyle örülmüş bu metni, gönülden tavsiye ediyorum.

Luther'in girişte sunduğu ilk argümana birlikte inceleyelim:

Çünkü yalnızca Tanrı'nın pak Sözü'ne sahip olmakla kalmıyoruz; onu iştiriyor, okuyor ve aynı zamanda bir güneş gibi doğarken parıldadığını gözlerimizle görüyoruz. Dahası, Tanrı'nın Ruhu'nun aramızda etkin olduğunu duyumsuyor; O'nun Sözü'nü nasıl büyük ve kudretli işler aracılığıyla

3. "Kardeş Henry'nin Yakılışı" başlıklı makale, Luther'in Eserleri'nin 32. cildinde, 261-286. sayfalar arasında yer almaktadır. Bu metin, aynı zamanda Luther'in eserlerinin Philadelphia edisyonunda da çevrilmiş olarak mevcuttur; ancak bu sürüm, Mezmur 9 üzerine yapılan tefsiri içermemektedir. Söz konusu önceki çevirinin hem metin hem de sesli versiyonuna şu bağlantıdan ulaşılabilir: www.wolffmueller.co/henry

doğruladığını ve tasdik ettiğini bizzat tecrübe ediyoruz; tıpkı başlangıçtan bu yana olduğu gibi. Ve hepsinden önemlisi: Rab, bize cesur ve yürekli yürekler bahşetmiştir. Öyle ki birçok yerde hem vaizler hem de dinleyenler her gün kutsallar topluluğuna katılmaktadır. Kimileri kanlarını dökmüş, kimileri zindana atılmış, kimileri ise evlerinden sürülmüştür; fakat hepsi Mesih'in haçının utancına ortak olmaktadır (bkz. İbraniler 12:2). Bizim çağımızda, gerçek Hristiyan yaşamının örüntüsü yeniden görünür olmuştur; dünya gözünde korkunç, çünkü bu yol acı ve zulümle örülmüştür; fakat Tanrı'nın gözünde kıymetli ve paha biçilmezdir. Nitekim Mezmurlar şöyle der: "RAB'bin gözünde değerlidir sadık kullarının ölümü" (Mezmun 116:15); ve yine: "Çünkü onun gözünde onların kanı değerlidir" (Mezmun 72:14), (Luther'in Eserleri, Cilt 32, s. 265–266).

Luther, sözlerine Hristiyan inancının temel varsayımıyla başlar: Rab, Kilisesi'nde etkindir, faaldir ve bizzat iş başındadır. İsa Mesih göğe yükselmiştir, kenarda sessizce oturmak için değil, bedeninin yani Kilisesi'nin hatırı için her şeyi yönetmek üzere tahta oturmuştur.

Luther'in cümlelerinde özneye dikkat etmek gerekir: Etkin olan Kutsal Ruh'tur. "Söz'ünü gösterir ve tasdik eder". "O, bize cesur ve yürekli yürekler vermiştir". Zutphenli Kardeş Henry'nin şehit edilmesi, Rabbin kontrolü kaybettiğine dair bir işaret değildir. Bilakis, tam aksine: Şehitler, Rabbin Kilisesi'ni yönetme yollarından biridir.

İkinci olarak, Luther'e göre şehitlik olağandır. Ona göre bu, "gerçek Hristiyan yaşamının örüntüsüdür... acı ve zulümle şekillenmiştir".

Luther şöyle der: "Hristiyan bir şehittir" (Barışa Çağrı, 1525; Luther'in Eserleri, Cilt 46, s. 39). O, kutsal haç Kilise'nin bir alameti olarak görür ve Konsiller ve Kilise Üzerine adlı eserinde şu notu düşer:

Yedincisi, kutsal Hristiyan topluluğu dışarıdan, kutsal haçın alametiyle tanınır. Bu halk, Rab'bin Duası'nda da ima edildiği üzere, Şeytan'dan, dünyadan ve benlikten gelen her türlü felakete, zulme, denemeye ve kötülüğe katlanmak zorundadır: içsel keder,

çekingenlik ve korku ile; dışsal yoksulluk, hor görölme, hastalık ve zayıflık ile. Tüm bunlara başlarını -yani Mesih'i- örnek almak için katlanırlar. Ve çektikleri acının yegâne sebebi, Mesih'e ve Tanrı'nın Sözü'ne kararlılıkla bağı kalmalarıdır. Bu acılara, Mesih uğruna sabırla dayanırlar. Nitekim Matta 5:11 şöyle der: "Benim yüzümden insanlar size sövüp zulmettikleri, yalan yere size karşı her türlü kötü sözü söyledikleri zaman ne mutlu size!" (Luther'in Eserleri, Cilt 41, s. 164–165, 1539).

Luther şunu çok iyi biliyordu: "Mesih İsa'ya ait olup Tanrı yoluna yaraşır bir yaşam sürmek isteyenlerin hepsi zulüm görecek" (2. Timoteos 3:12). Zulüm ve ölüm, Hristiyan yaşamının ayrılmaz parçalarıdır.

Manastırda bir acı teolojisi vardı, bir Haç teolojisi; fakat bu, günahı arındırmak ve Tanrı'nın lütfunu kazanmak için insanın kendine uyguladığı bir acıydı. Luther ve diğerk keşişler kendilerini döver, kırbaçlar, soğuşa maruz bırakır, uzun süreli oruçlarla bedenlerini işkenceye uğratırlardı; arınmaya bu şekilde ulaşacaklarına inanırlardı⁴. Fakat Müjde netleştğinde, Luther bu aşırı çileciliğın ne faydalı ne de doğru olduğunu fark etti; aksine, bunun küfre varan bir sapma olduğunu anladı. İlmırlı ruhsal disiplinin, bedensel tutkuları alçaltmak için yararlı olduğunu kabul etti; ancak Hristiyan'ın esas acısının dışarıdan geldiğini kavradı. Kendimizi kutsal olmak için acıya uğratmayız. Dünya, beden ve şeytan bizi acıya uğratır; çünkü İsa'nın kanı bizi zaten kutsal kılmıştır.

4. Luther'in Yuhanna 14:1 üzerine verdiği vaazdan şü bölüme dikkat edin: "Ben kendim yirmi yıl boyunca bir keşış oldum. Kendimi dualarla, oruçlarla, uykusuz gecelerle ve dondurucu soğuklarla işkenceye uğrattım; yalnızca ayaz bile beni öldürebilirdi. Bana öyle bir acı verdi ki, artık bir daha asla kendime böyle bir şey yapmam—yapabilecek olsam bile. Bütün bu çabalarla ne arıyordum? Tanrı'yı—çünkü düşünüyordum ki, O benim manastır düzenine sıkı bağılılığımı ve çileli yaşamımı fark edecek. Sürekli bir rüya içinde yürüyordum ve gerçek bir putperestlik içinde yaşıyordum. Çünkü Mesih'e iman etmiyordum; O'nu yalnızca gökkuşağı üzerine oturmuş, sert ve korkunç bir Yargıç olarak görüyordum. Bu yüzden başka araçlar aradım: Meryem'i, çeşitli kutsalları, kendi işlerimi ve bağı olduğum düzenin sevaplarını. Ve bütün bunları Tanrı uğruna yaptım—para ya da mal için değil. Ama yine de bu, sapkınlık ve putperestlikti. Çünkü Mesih'i tanıımıyordum ve istediğim şeyi O'nda ve O aracılığıyla aramıyordum" (Luther'in Eserleri, Cilt 24, s. 24, yaklaşık 1537).

Kendimizi kırbaçlamamıza gerek yoktur; bunu bizim yerimize zaten şeytan yapar.

Üçüncüsü, şehitlik soyludur. Şehitler birer kahramandır. Cesurdurlar. Çektikleri acılar ve uğradıkları ölümler, Mesih'in adıyla gerçekleştirilmiş büyük işlerdir. Tanrı'nın Sözü uğruna acı çekenler, "büyük ve kudretli işler" yapmaktadır. Luther burada, İbraniler Mektubu'nda çizilen büyük işlerin örüntüsünü izler; adlarının tek tek anılmasına zaman yetmeyen kutsalların izinden gider.

İman aracılığıyla krallıkları fetheden, adaleti yerine getiren, vaatlere kavuşan, aslanların ağızlarını kapatan, ateşin gücünü söndüren, kılıcın keskinliğinden kurtulan, zayıflık içinde güç bulan, savaşta yiğitçe savaşan ve yabancı orduları bozguna uğratan kişileri düşünelim. Kadınlar, ölümlerini diriliş yoluyla geri aldılar. Bazılarıysa işkence gördü ve serbest bırakılmayı reddetti; daha üstün bir dirilişe kavuşmak için. Kimileri alaya alındı ve kırbaçlandı; kimileri zincire vurulup zindana atıldı. Taşlandılar, testereyle biçilerek ikiye bölündüler, kılıçla öldürüldüler. Koyun ve keçi postları içinde dolaştılar, yoksulluk çektiler, eziyet gördüler, kötü muameleye uğradılar; öyle ki dünya onlara layık değildi. Çöllerde ve dağlarda, mağaralarda ve yer altı kovuklarında dolaştılar (İbraniler 11:33–38).

Yapılan işlerin nasıl giderek yoğunlaştığına dikkat edin: krallıkların fethedilmesi, aslanların ağızlarının kapanması, savaşta kudretli kılınmak, ölümlerin diriltilmesi! Ve ardından şaşırtıcı bir dönüş yaşanır: alaya alınmak, kırbaçlanmak, zincire vurulmak, zindana atılmak, taşlanmak, testereyle ikiye biçilmek, kılıçla öldürülmek. Aynı kahramanlıklar listesinde hem "ölülerin diriltilmesi" hem de "öldürülmek" yan yana yer alır; ama Hristiyanlıkta gerçeklik tam da budur. Biz yoksulluk çekeriz, eziyet görürüz, kötü muameleye uğrarız, bu yeryüzünde oradan oraya sürülürüz; ve bütün bunlar bizim utancımız değil, şanımızdır. Çünkü dünya, böylesi acı çeken kutsallara layık değildir.

Bu, Tanrı'nın Egemenliği'ne ait özel bir nişandır. Bu krallıkta büyük ve kahramanca işler, zafer çılgınlıklarıyla değil; itirafla ve acı çekmeyle gerçekleştirilir. İsa Mesih'in izinden giden Hristiyan, O'nun kutsal adını inkâr etmektense her türlü acıya -hatta ölüme- katlanmaya hazırdır.

Burada kahramanlar üzerine dikkate değer bir not bulunmaktadır. Bir keresinde birinin şöyle dediğini duymuştum: "Bir kişinin kahramanlarını tanırırsanız, o kişi hakkında bilmeniz gereken her şeyi öğrenmiş olursunuz". Bu söz, derin bir içgörü taşır ve Hristiyan yaşamımız açısından büyük önem arz eder. Peki, bizim kahramanlarımız kimdir? Kime hayranlık duyar, kimi örnek alır, kime benzemeyi arzularız?

İsa, bizim için yalnızca bir kahraman değildir; O, bundan çok daha fazlasıdır. Ne var ki, bu rolü de eksiksiz ve kusursuz bir biçimde yerine getirir. Ve evet, İsa acı çekti... ve öldü.

Şehitler ise Hristiyanlığın gerçek kahramanlarıdır. Onlar imanlarını yalnızca sözleriyle değil, yaşamlarıyla da açıkça ikrar edenlerdir. Bu gerçek, eski dünya için ne kadar geçerliyse, Reformcular için de aynen geçerlidir.

Dördüncüsü, Kutsal Ruh, Hristiyanların acıya ve ölüme katlanabilmeleri için yüreklerini güçlendirir. Bu gerçeği özellikle Luther'in Azizeler Agnes ve Agatha'ya dair değerlendirmesinde daha ayrıntılı olarak ele alacağız. Luther şöyle yazmıştır: "Kutsal Ruh bize cesur ve yürekli yürekler vermiştir; öyle ki birçok yerde hem vaizler hem de dinleyenler her gün kutsalların topluluğuna katılmaktadır. Kimileri kanlarını dökmüştür...". İsa'nın adını, bedeli ne olursa olsun açıkça ikrar edebilme cesareti ve kararlılığı; bu, Kutsal Ruh'un bir eseridir.

"Kutsal Ruh'un aracılığı olmaksızın hiç kimse, 'İsa Rab'dir' diyemez" (1. Korintliler 12:3). Bu sözü söylemenin zorluğu telaffuzda değil, kaynağında ve sonucundadır. Çünkü kalplerimiz doğası gereği imansızlıkla doludur; yalnızca Kutsal Ruh, yüreği dönüştürür ve imanı

sağlar. Fakat mesele yalnızca iman etmekle sınırlı değildir; Mesih'i açıkça ikrar etmek bedel ister. İlk Kilise'nin şehitlerinden, "Kayser Rab'dir" demeleri talep ediliyordu. Fakat onlar bunu reddedip, "Yalnız İsa Rab'dir" diye ikrar ettiklerinde ya aslanlara atıldılar ya da kazıklara bağlanıp ateşe verildiler. İşte bu yüzden, İsa'nın adını açıkça ikrar etmek böylesine zordur. Ve işte bu yüzden, Hristiyan yüreğinde ilahi bir cesaret ve yüreklilik bulunmalıdır.

Beşincisi: Kutsal Ruh'un aracılığıyla Hristiyan, haçın acısında Tanrı'nın yüceliğini tanır.

Şeytan'ın imanımıza saldırma yollarından biri, "Onurumuzu utanca çevirmesidir" (Mezmur 4:2). Tanrı'nın en değerli armağanları, İsa Mesih, O'nun kanı, acısı ve ölümü, Sözü ve sunduğu yaşam, çoğu zaman gözümüzde küçük, önemsiz, hatta utanç verici gibi görünür.

Oysa biz, kendi gücümüzle, başarılarımızla ve zenginliğimizle övünmeyi seçeriz. Halbuki övüncümüz, vaftizimizde; yüceliğimiz ise İsa'nın adı uğruna acı çekmekte olmalıdır. Şeytan, bizi işte tam da bu kutsal şeylerden utanmaya teşvik eder. Fakat Luther bu düşünce biçimini kökten tersine çevirmiştir. Hatırlayalım:

...gerçek Hristiyan yaşamı yeniden görünür olmuştur; dünya gözünde korkunç, çünkü bu yaşam acı ve zulüm demektir; fakat Tanrı'nın gözünde kıymetli ve paha biçilmezdir. Mezmurlar şöyle der: "RAB'bin gözünde değerlidir sadık kullarının ölümü" (Mezmur 116:15); ve yine: "Çünkü O'nun gözünde onların kanı değerlidir" (Mezmur 72:14), (Luther'in Eserleri, Cilt 32, s. 266).

Kutsal Ruh'un aracılığıyla, şehitlerin kanını ve ölümünü Tanrı'nın gözünde kıymetli ve paha biçilmez olarak görürüz.

Luther'in düşüncesinde sürekli öne çıkan temalardan biri, görüşlerin karışıklığıdır. Çünkü Rab, bizim gördüğümüz gibi görmez. Yeryüzüne ait gözler vardır ve ruhsal gözler. Bir Hristiyan'ın acılarına -özellikle de şehitlerin ölümüne- bakarken, dünya ile Rab bambaşka gözlerle bakar.

Luther'in bizlere sunduğu bu ayrımı birlikte düşünelim:

... gerçek Hristiyan yaşamı yeniden görünür olmuştur; dünya gözünde korkunç, çünkü bu yaşam acı ve zulüm demektir; fakat Tanrı'nın gözünde kıymetli ve paha biçilmezdir. Mezmurlar şöyle der: "RAB'bin gözünde değerlidir sadık kullarının ölümü" (Mezmun 116:15); ve yine: "Çünkü O'nun gözünde onların kanı değerlidir" (Mezmun 72:14).

Luther'in sözleri, bize dünyaya Tanrı'nın gözleriyle bakmayı öğretir.

Altıncı olarak, Hristiyanların acılarını ve şehitlerin ölümlerini, Rabbin bir işi olarak görürüz; "Söz'ünü göstermek ve tasdik etmek" üzere yaptığı bir iş. Yanlış öğretiler, şehitlerin ölümüyle alt edilir. Çünkü onların ölümü, Tanrı'nın zamanlamasının ve Kilisesi'ni ayakta tutma işinin bir parçasıdır. Aynı zamanda, saf Müjde'nin duyurulması için bir vasıta görevi görür.

Yedinci olarak, şehitler yalnızca vaaz ettikleri hakikati tasdik etmekle kalmazlar; döktükleri kan, aynı zamanda yanlışla karşı savaşan güçlü bir silahtır.

İşte Luther'in Zutphenli Henry'nin şehadetine dair anlatımından bir başka paragraf:

İşte bu adamlardır -ve onlar gibi olan başkalarıdır- kendi kanlarıyla papalığı ve onun tanrısı olan Şeytan'ı boğacak olanlar. Tanrı'nın Söz'ünü, hem gerçeği hem de saflığı içinde, bu murdar küfürbazlara ve her yanda türeyip çoğalan sahte peygamberlere karşı koruyacak olanlar da yine onlardır. Hiç kuşkusuz, böylesine çok yalanın ve hizbin ortaya çıktığı bir zamanda Tanrı'nın onların ölmesine ve kan dökmesine izin vermesi, yalnızca lütfuna dayanmaktadır. Çünkü Tanrı bu yolla bizleri uyarır ve onların aracılığıyla , öğretmiş, inanmış, uğruna ölmüş ve şehadetleriyle mühürlemiş oldukları öğretişin; doğru öğretiş olduğunu; ve bu öğretiş aracılığıyla bize doğru Ruh'un verildiğini bizlere belgelemektedir. Tıpkı eski zamanların kutsal

şehitlerinin, Müjde uğruna ölmeleri ve kanlarıyla onu bizim için mühürleyip onaylamış olmaları gibi (Luther'in Eserleri, Cilt 32, s. 266).

İşte tam da burada, Luther'in şehitliğe dair İncile dayalı yaklaşımını açıkça görmekteyiz. Eski şehit anlatılarında belirli bir tehlike mevcuttu: Şehitlerin ölümü, kimi zaman sanki günahları arındıran ya da kurtuluş sağlayan bir eylemiş gibi sunuluyordu. Şehitler adeta kendi kurtuluşlarını kanlarıyla kazanıyorlarmış gibi. Oysa Luther çok iyi biliyordu ki, günahı yıkayabilecek tek kan, Kuzu'nun kanı, yani İsa Mesih'in kanıdır. Şehitlerin kanı ise yalnızca Müjde'nin vaazını mühürler ve tasdik eder.

Luther, bazı kişilerin hakikat uğruna değil, bir yanılgı uğruna öldüğünü çok iyi biliyordu. Bu tür kişiler, gerçek anlamda şehit sayılmazlar. Luther'in sıkça başvurduğu bir Alman atasözüyle söylersek: Bunlar "Şeytan'ın şehitleridir". Bu noktada Aziz Augustinus'un yaptığı önemli ve faydalı bir ayırım da son derece öğreticidir:

"İnsanlar, çektikleri acının miktarıyla değil, uğruna acı çektikleri dava ile şehit olurlar"⁵.

Müjde'yi vaaz ettikleri için öldürülenler, aslında bu vaazı kendi kanlarıyla tasdik etmiş oluyorlardı. Bu düşüncede, Tertullianus'un meşhur sözünün yankılarını duyarız: "Şehitlerin kanı, Kilise'nin tohumudur" (Apologeticus, Bölüm 50). Luther bu sözü çok iyi biliyordu; nitekim bu ifade, onun döneminde neredeyse bir atasözüne dönüşmüştü.

Luther, Mezmur 23:5 üzerine yaptığı yorumda şöyle der:

Şeytan ve dünya Hristiyan Kilisesi'ne ne kadar çok bela ve işkence getirirse, onun durumu o kadar iyi olur. Çünkü Kilise'nin gelişimi ve büyümesi, zulümde, acıda ve ölümden gerçekleşir. Bu

5. Aziz Augustinus, Mektup 68, Festus'a, 2. <http://www.ccel.org/ccel/schaff/npnf101.vii.1.LXXXIX.html> (erişim: 10.01.2019). Luther bu hikmeti Augustinus'tan öğrenmişti ve bunu Zwingli'ye uygulamıştı. Bkz. Luther'in Eserleri 16:103, 38:303.

nedenle eski kilise babalarından biri şöyle demiştir: “Şehitlerin kanı bir tohumdur.” Bir kişi idam edildiğinde, onun yerinden yüzlercesi yeniden ayağa kalkar. Bu harika zafere birçok Mezmur’da ilahiler söylenmiştir; özellikle dokuzuncu, onuncu ve diğer Mezmurlar bunu ilan eder (Luther’in Eserleri, Cilt 12, s. 174, yaklaşık 1537).

Şehitlerin ölümü, Kilise’yi zayıflatmak bir yana, Tanrı’nın Egemenliği’ni genişletmiştir.

Sekizincisi, şehitliğin Tanrı’nın Kilisesi için lütufkâr bir takdiri olarak anlaşılması, Bremen’de keşişlerinin öldürülmesi karşısında yas tutan imanlıların tepkisini şekillendirmiştir. Luther, onlara Henry için yas tutmamalarını, katillere karşı öfkeye kapılmamalarını; aksine, Tanrı’ya şükretmelerini ve Henry’nin şehadetinin Dithmarschen halkı için bir berekete dönüşeceğini kavramalarını öğütlemiştir.

İşte Luther’in bu konuda yazdıkları, hem teolojik vurgusu hem de ruhsal yönlendirmesiyle, gerçekten hayranlık uyandırıcıdır:

Mesih’te yüreklerinizi şöylece teselli edebilirim: Kederlenmeyin. Dithmarschen’deki katiller hakkında kötü konuşmayın. Bilakis sevinç duyun; Tanrı’ya şükredin ve O’nu övün. Çünkü sizi bu mucizelerini görmeye ve lütuf armağanlarını almaya layık kılmıştır. Henry’nin katilleri ise, masum kanla ellerini böylesine korkunç bir şekilde kirletmekle zaten fazlasıyla cezalandırılmışlardır; zira Tanrı’nın gözünde kendilerine büyük ve dehşetli bir suç yüklemişlerdir. Gerçekte, yas tutmak için asıl sebep kutsal Henry değil, onlar olmalıdır. Ve yalnız onlar için değil, bütün Dithmarschen halkı için dua edilmelidir; tövbe etsinler ve hakikatin bilgisine ersinler diye. Bu şehadetin meyvesinin bu olacağına güvenle inanmak gerekir. Özellikle de çünkü o bölgede birçok kişi şimdiden gönülden Müjde’ye yönelmekte ve böyle bir cinayetin kendi topraklarında işlenmiş olmasından ötürü derin üzüntü duymaktadır.

Çünkü kutsal Henry'nin orada acı çekmesine izin veren Tanrı, yalnızca tövbe etmeyen tanrısızları cezalandırmak istememektedir; aynı zamanda bu cinayeti o halk için bir faydaya dönüştürmek ve birçoklarını bu vesileyle sonsuz yaşama eriştirmek arzusundadır (Luther'in Eserleri, Cilt 32, s. 267–268).

Musa bizlere şöyle öğretmiştir: “Öç benimdir, karşılığını ben vereceğim, diyor Rab” (Yasa'nın Tekrarı 32:35). Pavlus da aynı öğretiyi yineler ve şöyle der: “Kimseden öç almayın” (Romalılar 12:19). Nasıl ki Rab, Henry'nin şehadetinde bizzat iş başında idiye, aynı şekilde o cinayetin ardından da adaletini ve merhametini gerçekleştirecektir. Hristiyanın görevi ise, Tanrı'nın işlerini tanımak, bunlar için şükretmek ve komşusunu sevmektir.

Dokuzuncusu, şehit anlatılarında öne çıkan temalardan biri, şehitlerin katillerine duyduğu merhamettir. İsa, çarmıh üzerinde şöyle dua etti: “Baba, onları bağışla. Ne yaptıklarını bilmiyorlar” (Luka 23:34). İlk şehit olan Aziz Stefanus da, can verirken şöyle yakardı: “Ya Rab, bu günahı onlara yükleme!” (Elçilerin İşleri 7:60). Bu bağışlayıcı ruhu, Aziz Henry dâhil olmak üzere, pek çok şehidin son sözlerinde duymak mümkündür.

Bunun üzerine, Henry'nin yakalanmasına yardım eden herkesin, silahlarıyla birlikte ateşin hazırlandığı yere gitmesi gerektiği ilan edildi.

Gri giysili ya da yalınayak keşişler de oradaydılar; bu zavallı halkı cesaretlendirmeye çalışıyor, “Şimdi doğru olanı yapıyorsunuz” diyerek, sarhoş ve sefil kalabalığı kışkırtıyorlardı. Sonra Henry'yi aldılar; boynunu, ayaklarını ve ellerini bağladılar ve yüksek sesli bağırıışlarla onu ateşe doğru sürüklediler. Bir kadın, evinin kapısının önünde durmuş olup biteni izliyordu. Henry'yi bu acıklı manzara içinde görünce hıçkırığa hıçkırığa ağlamaya başladı. İyi yürekli Henry ise ona şöyle dedi: “Ey kızları, benim için ağlamayın” (Luka 23:28). Ateşin hazırlanmış olduğu yere vardığında, tamamen bitkin düşmüş bir hâlde yere

oturdu. Ardından, bu infaz görevini üstlenmesi için rüşvet aldığı güvenilir biçimde bildirilen yargıç Schoesser Maes geldi. Bremen piskoposunun adına konuşarak, şu sözlerle Kardeş Henry'yi ateşe mahkûm etti:

“Bu alçak, Tanrı'nın Anası'na ve Hristiyan inancına karşı vaaz verdi; bu nedenle, lütfkâr efendim, Bremen Piskoposu adına onu ateşe mahkûm ediyorum”.

Kardeş Henry ise şöyle karşılık verdi: “Baba, eğer Senin isteğine uygunsa, bu kâseyi benden uzaklaştır. Yine de benim değil, Senin isteğin olsun” (Luka 22:42). Sonra gözlerini göğe kaldırarak dedi ki: “Rab, onları bağışla; çünkü ne yaptıklarını bilmiyorlar” (Luka 23:34). Ve ardından ekledi: “Yalnız Senin adın kutsaldır, ey göksel Baba!” (Luther'in Eserleri, Cilt 32, s. 285)

Eğer Henry, can verirken merhamet göstermişse -ki gerçekten de öyledir- o hâlde onun için yas tutanların da aynı merhameti göstermesi şüphesiz mümkündür. Dua ve şükran aracılığıyla, öfkenin yerini iman alır ve yürek teselli bulur.

Bu noktada Luther, Bremen'deki imanlılara Mezmur 9'u okumalarını ve bu mezmurda teselli aramalarını tavsiye eder.

Bu nedenle rica ediyorum -hatta bu durumda emrediyorum ki- dokuzuncu Mezmur'u okuyun ve söyleyin; çünkü bu Mezmur, şu an için gerçekten en uygun olanıdır. Bize, şehitlerin acıları sebebiyle yas tutmamayı; aksine, onların şehadeti aracılığıyla Tanrı'nın yeryüzünde gerçekleştirdiği bereketler için sevinçle şükretmeyi öğretir. Bu Mezmur'u sizler için kısaca açıklamak ve sizinle birlikte söylemek, bana asla zor gelmez. Çünkü sizin ruhen benimle birlikte olduğunuzu biliyorum (Luther'in Eserleri, Cilt 32, s. 268).

Buradan Pastör Luther'den ne öğrenebiliriz?

Birincisi, halkın dikkatini doğrudan Tanrı'nın Sözü'ne çevirdi. İkincisi, bunu Henry'nin vahşi ölümü hakkında bilgi vermeden önce yaptı.

Üçüncüsü, Luther şunu çok iyi biliyordu: “Her şey Tanrı'nın Sözü ve dua ile kutsanır” (1. Timoteos 4:5).

Bu nedenle halkın arasına hem Sözü hem de duayı getirdi ki onları kutsasın ve bereketlesin. Dördüncüsü, Mezmur 9'u bir Hristiyan gibi okudu⁶.

Şimdi de Luther'in bazı yorumlarına bakalım ki, bunlar gerçekten görkemli, derin ve teselli vericidir:

9:1. Ya RAB, bütün yüreğimle sana şükredeceğim, Yaptığın harikaların hepsini anlatacağım.

Bu harika işler, ileride daha açık şekilde göreceğimiz gibi, Tanrı'nın dünyayı zorla değil kutsallarının kanı ve ölümü aracılığıyla alt etmesi ve dönüştürmesidir. Tanrı, yaşayanları ölümler aracılığıyla yener. Bu, hayranlık uyandıran bir zaferdir.

9:9. RAB ezilenler için bir sığınak, Sıkıntılı günlerde bir kaledir.

Tanrı, bazı imanlıların saldırıya uğramasına ve hatta bazılarının öldürülmesine izin verse de, onları ruhsal olarak korur. Onlara öyle bir cesaret armağan eder ki korkuya kapılmazlar; aksine, ölümü aşar ve ona galip gelirler. Dahası, Tanrı apaçık gösterir ki tanrısızların arzularına rağmen imanlılar bütünüyle yok edilmemiştir. Onun geriye kalan halkı kalıcıdır; sonsuza dek yaşar ve hatta çoğalır.

6. Bu, daha derinlemesine ele alınmayı bekleyen büyük bir konudur; ancak Luther doğru bir şekilde anlamıştı ki, Eski Antlaşma bir Hristiyan'ın kitabıdır—Kutsal Üçlük, Beden Alış, Kefaret ve özellikle aklanma öğretisi peygamberler tarafından açıkça öğretilmiştir. Luther'in Mezmurlar üzerine güçlü yorumları bize yabancı gibi gelir, çünkü biz genellikle Hristiyan doktrinlerinin Eski Antlaşma'da “gizlenmiş” olduğunu varsayız.

9:10. Seni tanıyanlar sana güvenir, Çünkü sana yönelenleri hiç terk etmedin, ya RAB.

Tanrı'nın vaadi, bize büyük bir cesaret ve derin bir teselli sunar. Çünkü O, kendisini arayanları asla terk etmeyeceğini vaat etmiştir. Bu kişiler, Tanrı'nın adının yüceltildiği ve işlerinin tanındığı yerde, O'nun Sözü'ne sınıksız sarılanlardır. Onlar kendi çabalarına ya da isimlerine güvenen iş-doğrular gibi değil, yalnızca Tanrı'nın lütfuna ve vaadine dayanan imanlılardır.

9:12. Çünkü dökülen kanın hesabını soran anımsar, Ezilenlerin feryadını unutmaz.

Tanrı, zaman zaman tanrısızların öldürmesine ve kan dökmesine izin verir; hatta sanki mazlumlara unuttuğu gibi davranır. Fakat O, onları kudretiyle hatırlar ve dökülen kanın öcünü alır. Ve böylece tanrısızlar ne kadar çok kan dökerse, iman edenlerin sayısı o denli artar; kendi sayıları ise o ölçüde eksilir (Luther'in Eserleri, Cilt 32, s. 269–270).

Tanrı'nın Egemenliği, İsa Mesih'in kanı ve acılarıyla kurulmuştur; Hristiyanların kanı ve acılarıyla da genişler. Luther bunu çok iyi biliyordu, bunu cesaretle vaaz ediyordu ve imanlıları bu hakikatle teselli edip yüreklendiriyordu. Bu bağlamda “cesaretlendirmek” kelimesi belki de en kilit ifadedir.

Luther, acılarla yoğrulmuş Hristiyan yaşamının sebat ve cesaret gerektirdiğini biliyordu. Nitekim Mezmur 9 üzerine yaptığı yorumlar da şu teşvikle son bulur:

Tanrı, onları ve sizleri güçlendirsün; size lütfunu bağışlasın ki, Henry'nin kanıyla mühürlenmiş olan öğretiye sınıksız sarılasınız. Ve eğer Tanrı bunu sizden isterse, sevinçle O'nun izinden gidesiniz. Âmin; Mesih'te tüm kardeşlerimiz sizleri selamlıyor. Bizim için dua edin. Tanrı'nın lütfu sizinle olsun. Âmin (Luther'in Eserleri, Cilt 32, s. 272).

Mezmur 9'un tefsirinden sonra, Luther Kardeş Henry'nin yaşamı ve şehadetiyle ilgili hikâyeyi anlattı. Henry'nin tutuklanması ve ölümüyle

ilgili bu anlatı, Luther'e göre dönemin en temel sorusunu gözler önüne seriyordu:

Romayanlıları, gerçekten de Kutsal Yazılar temelinde tartışmaya hazır mıydılar?

Henry, henüz vaaz etme fırsatı bulamadan ve herhangi bir yargılama süreci işletilmeden öldürülmesi için bir komploya kurban gitmişti. Onu öldürenler çok iyi biliyorlardı ki, halk onun vaazını dinlerse iman edecekti. Luther, bu konuyu işlerken dikkat çekici cümleler kurar.

Henry daha Bremen'deyken, Roma yanlısı karşıtlar vaazlarını engellemek amacıyla bazı keşişleri onun üzerine göndermişlerdi. Ne var ki bu keşişler, Henry'nin sözlerini dinledikten sonra, onun inancına ikna olmuş bir şekilde oradan ayrıldılar.

Bu arada Roma yanlıları boş durmuyorlardı; her gün genç din adamlarını Henry'nin toplantılarına gönderiyorlar, onu sözlerinde tuzağa düşürmeye çalışıyorlardı. Ne var ki Tanrı kudretini açık ve mucizevî biçimde gösterdi. Gönderilenlerin bazıları yürekten dönüştü. Öyle ki, bu genç din adamlarının çoğu şu itirafta bulundu: Bu öğretişin ve vaazın hakikat olduğunu, Tanrı'dan geldiğini ve hiç kimsenin ona karşı duramayacağını kabul ettiler. Hatta şöyle dediler: Hayatları boyunca hiçbir insandan böylesine derin ve hakiki bir öğreti duymamışlardı (Luther'in Eserleri, Cilt 32, s. 276).

Henry, Meldorf'ta vaaz vermeye hazırlanırken, Tanrı'nın Sözü'ne düşman olanlar ona karşı bir komplo kuruyorlardı.

Sonunda, her şeyden önce Henry'nin vaaz etmesine izin verilmemesi gerektiğine karar verdiler. Çünkü eğer o halka açık biçimde vaaz ederse, kurdukları hileler mutlaka açığa çıkacak ve bütün oyunları bozulacaktı (Luther'in Eserleri, Cilt 32, s. 278).

Henry'nin vaaz etmemesi gerektiğini bildiren bir mektup aldıktan sonra, Meldorf'daki cemaatin keşişi şu şekilde karşılık verdi:

Ne Meldorf'taki keşişin ne de Kardeş Henry'nin herhangi bir kargaşa çıkarmak gibi bir niyetleri bulunmaktaydı. Onların yegâne arzusu, Tanrı'nın saf ve bozulmamış Sözü'nü öğretmekten ibaretti. Ayrıca, hem kendisinin hem de Kardeş Henry'nin davasını tüm suçlayıcılara karşı açıkça savunmaya hazır olduklarını beyan ettiler. Bununla birlikte, keşişlerin hakikati bastırmaya yönelik çabalarına güvenilmemesini, zira onların nefret ve açgözlülükle hareket ettiklerini, alçakgönüllülükle rica ettiler. Tanrı'nın kutsal Sözü'nü yargılamamaları, her şeyden evvel hakikati samimiyetle ve derinlemesine araştırmaları, hiç kimseyi dinlemeden hüküm vermemeleri gerektiğini içtenlikle dile getirdiler. Şayet kendilerinin yanlış olduğu kanıtlanırsa, cezaya razı olmaya da hazır olduklarını açıkça belirttiler. Ne var ki bu samimi teklif ve dürüst tanıklık dikkate alınmadı (Luther'in Eserleri, Cilt 32, s. 280).

Henry'ye karşı yazılar kaleme alınması yönünde bir plan yapılmıştı; ne var ki bu plana itiraz edildi. Zira Henry ile tartışmaya girilmesi, daha çok insanın imana gelmesine vesile olma tehlikesini barındırıyordu.

“Hayır, bunu başka bir yolla yapmanız gerekecek. Şayet bu sapkınla yazışmaya kalkışırsanız, o mutlaka karşılık verecektir; ve henüz ne olduğunu bile anlayamadan -size söz veririm ki- aynı sapkınlığa sürüklenirsiniz. Zira o konuşmaya başladığında, ona karşı koymak neredeyse imkânsızdır”. Bunun üzerine, onu gece vakti gizlice yakalayıp, halkın haberi olmadan ve henüz ağzını dahi açmadan, derhal kazıkta yakmaya karar verdiler. Bu plan, özellikle gri cübbeli keşişler arasında olmak üzere, oradaki herkesin çok hoşuna gitti (Luther'in Eserleri, Cilt 32, s. 282).

Henry, son nefesleriyle iman bildirgesini ikrar etmeye çalıştı; ne var ki bu son vaaz dahi susturulmalıydı.

O vakit Mesih'in sadık şehidi, iman bildirgesini okumaya koyuldu. Ancak içlerinden biri yumruğuyla ağzına vurdu ve şu sözlerle karşılık verdi: "Önce yan, sonra ne istiyorsan okursun". Ardından bir diğeri, ayağını onun göğsüne bastırdı ve boynunu merdivenin bir basamağına öyle sıkıca bağladı ki, ağzından ve burnundan kan akmaya başladı. Çünkü tüm o derin yaralarına rağmen hâlâ can vermemiş olduğunu görmüş, onu boğmak istemişti (Luther'in Eserleri, Cilt 32, s. 286).

Şehitlik, bu bağlamda bir öğreti ve eğitim meselesidir. Şeytan'ın kutsalları öldürmesi, vaaz edilen Müjde'nin sesini susturma teşebbüsünden ibarettir.

Luther'in nazarında şehitlik, Reform hareketinin büyük mücadelesinin ayrılmaz bir parçasıydı. Bu mücadele, Tanrı'nın saf Sözü'nün vaaz edilmesiyle, O'nun düşmanları arasında vuku bulan bir çatışmaydı.

Müjde, Henry'nin dökülen kanı ve çektiği acılar aracılığıyla vaaz edildi. Ve aynı şekilde, Luther'in onun ölümünü yayımlaması vasıtasıyla da Müjde duyurulmuş oldu.

Ne zaman ki Her Şeye Kadir Tanrı, iyi Henry'nin ilan ettiği hakikate kendi kanıyla tanıklık etme vaktinin geldiğini gördü, onu bu yüce amaç uğruna, önceden hazırladığı cellatların arasına gönderdi (Luther'in Eserleri, Cilt 32, s. 276).

Luther, Kardeş Henry'nin yakılışını şu kutsamayla sonlandırdı: Tanrı, onları ve sizlerin her birini güçlendirsün; size kendi lütfunu bağışlasın ki, Henry'nin kanıyla mühürlenmiş olan öğretiye sınırsız sarılasınız ve eğer Tanrı murad ederse, sevinçle onun izinden gidesiniz. Âmin. Tüm kardeşlerimiz Mesih'te sizleri selamlıyor. Bizim için dua edin. Tanrı'nın lütfu üzerinizde olsun. Âmin (Luther'in Eserleri, Cilt 32, s. 272).

Bizim de bir Müjdemiz var. Biz de biliyoruz ki Tanrı, günahlarımızı bağışlamaktadır. Yine biliyoruz ki İsa, bizim için bir yer hazırlamış; bizi kendi halkı olarak kabul etmiş; sonsuz yaşam kesindir ve O'nun vaatleri sarsılmazdır. Şunu da biliyoruz ki yaşamak Mesih'tir, ölmek ise kazançtır. Bu dünyada acı çekmek üzere konulduk; tıpkı Rab İsa gibi, bizim de bizden nefret eden düşmanlarımız vardır. Biz de Henry ile birlikte kan dökmeye, şehitlerle birlikte ölmeye hazırız.

Ölüme Doğru Dans: Azizeler Agnes ve Agatha ve İmanın Alçakgönüllü Korkusuzluğu

Azizeler Agnes ve Agatha, Luther'in en çok değer verdiği şehitler arasında yer alıyordu. Agnes, 291 yılında Roma'da, varlıklı bir Hristiyan ailesinde dünyaya geldi. Güzelliğiyle dikkat çeken genç bir kızdı. Roma'daki pek çok erkek onunla evlenmek istedi; ne var ki Agnes, tüm teklifleri reddetti. Kendini duaya ve Kutsal Kitap çalışmasına adanmıştı. Bu reddedilişi hazmedemeyen bazı erkekler, onun Hristiyan olduğunu yetkililere bildirerek ihbarda bulundular. Sonrasında Agnes, çıplak hâlde sokaklarda sürüklendi; bir ay boyunca bir genelevde yaşamaya zorlandı ve nihayet halkın gözleri önünde başı kesilerek idam edildi.

Onun şehadetine dair anlatım, bilhassa Aziz Jerome'un kalemiyle ün kazanmıştır. Jerome, Bekâret Üzerine adlı risalesinin önsözünde bu anlatıya yer vermiştir. Söz konusu risale, 377 yılında Roma'da kaleme alınmıştır. Biz de burada, bu bölümün tamamına yer veriyoruz; iki sebepten ötürü: Birincisi, sahip olduğu derinlik ve etkileyiciliğiyle dikkat çeken edebî güzelliği nedeniyle; ikincisi ise, Luther'in muhtemelen gözden geçirdiği daha ölçülü şehitlik anlatılarından bir örnek sunabilmek adına.

Ve görevim ne güzel bir şekilde başlıyor! Bugün bir bakirenin doğum günü olduğu için, bakirelerden söz etmem gerekiyor; risale de işte bu konuşmayla açılıyor. Bugün bir şehidin doğum günü: Öyleyse kurbanı sunalım. Bugün Aziz Agnes'in doğum günü: Erkekler hayranlık duysun, çocuklar cesaret alsın, evliler hayrete düşsün, bekârlar örnek alsın. Peki ama onun hakkında -adının bile övgüyle parladığı o azize hakkında- ne söyleyebilirim ki? Yaşını aşan bir adanmışlıkla, doğayı aşan bir erdemle donanmıştı. Bana göre o, yalnızca bir insan ismi taşımıyordu; aynı zamanda şehitliğin bir mührünü de üzerinde taşıyordu. Daha en başından, bu isimle kim olacağını haber veriyordu.

Fakat bana yardımcı olacak bir şey var: “Bakire” ismi, zaten bir iffet unvanıdır. Şehidi çağıracağım, bakireyi ilan edeceğim. Herhangi bir süslemeye ihtiyaç duymayan, elimizin altında duran bu övgü; zaten başlı başına uzun bir methiyedir. Öyleyse kelimeler durmalı, hitabet sussun. Çünkü tek bir kelime yeter: “Bakire”. Bu kelimeyi yaşlılar da söyler, gençler de; çocuklar da ezgiyle terennüm eder. Herkesin övebildiği kişi, en çok övgüye layık olandır. Kaç kişi varsa, o kadar da ilan eden vardır; zira her konuşan, şehidi ilan etmektedir.

Onun, henüz on iki yaşındayken şehit edildiği rivayet olunur. Böylesine narin bir yaştan bile esirgenmemesi, zulmün ne denli nefret uyandırıcı olduğunu gözler önüne sererken; o yaşta dahi kendini gösteren imanın gücü, aslında çok daha büyüktür. Sorarım: Böylesine küçük bir bedende bir yara açılacak yer var mıydı? Çeliğin darbesine yer bırakmayan o narin yapıda, çeliği alt edecek kudret mevcuttu. O yaşlardaki kız çocukları, anne babalarının öfkeli bakışlarına bile dayanamaz; iğne batmasına, sanki büyük bir yara almışçasına ağlarlar. Oysa o, cellatların acımasız elleri karşısında yılmadı; gıcırdayan zincirlerin ağır yükü karşısında sarsılmadı; öfkeyle saldıran askerin kılıcına tüm bedenini sundu. Ölümü henüz tanımıyordu ama ona hazırды. Ve eğer gerçekten zorla sunaklara sürüklenmişse, kurban ateşlerinde ellerini Mesih'e doğru uzatmaya hazırды. Kutsala hakaret eden

o sunaklarda dahi, Galip Rab'bin işaretini yapmak için ellerini göğe kaldırır; yahut boynunu ve iki elini demir halkalara uzatır; ancak öylesine ince, öylesine narin uzuvları hiçbir halka tam manasıyla kuşatamazdı.

Bu, yeni bir tür şehitlikti! Henüz ceza yaşına ulaşmamıştı, ama zafer için olgunlaşmıştı. Mücadele edilmesi güç, fakat taçlandırılması kolaydı. Gençliğin getirdiği dezavantajlara rağmen, cesaretin öğretmenliğini üstlenmişti. Bir gelin, evlilik yatağına böylesine istekle koşmazdı ki; o, bir bakire olarak cezalandırılacağı yere sevinçle, adımlarını hızlandırarak gidiyordu. Başında örülü saçlar değil, üzerinde Mesih'in görkemi vardı. Herkes ağlıyordu; yalnızca o gözyaşı dökmüyordu. Hayatın tadına henüz varmamışken, sanki doyasıya yaşamış gibi onu seve seve feda edişine herkes hayret etti. Yaşından ötürü kendi kararlarını veremeyeceği düşünülen birinin, Tanrılığa böylesine güçlü tanıklık edebilmesi insanları şaşkına çevirdi. Ama o, öyle bir iş başardı ki, insanlar onun Tanrı hakkında söylediklerine inandılar; oysa aynı insanlar, yaşına bakarak onun insana dair sözlerini ciddiye almazlardı. Çünkü doğayı aşan şeyler, doğanın Yaratıcısı'ndandır.

Celladın onu korkutmak için ne tehditler savurduğunu, ikna etmek için ne vaatlerde bulunduğunu, onunla evlenmek isteyen kaç kişinin ortaya çıktığını kim bilebilir! Ama o, şöyle karşılık verdi:

“Başkalarının beni hoşnut etmesi düşüncesi bile, gerçek eşime hakarettir. Beni ilk seçen, beni kendine alacaktır. Ne duruyorsun cellat? Bu bedeni yok et; çünkü bu beden, artık bakmak istemediğim gözlerin sevebileceği bir bedendir”. Ayakta durdu, dua etti, boynunu eğdi. Celladın titrediğini görebilirdiniz; sanki hüküm giyen kendisiydi. Sağ eli titriyordu, yüzü solmuştu. Başkasının tehlikesinden korkuyordu; oysa genç kız, kendi canı için zerre kadar korku duymuyordu. Böylece, tek bir kurbanda iki yönlü bir şehitlik sergilendi: hem iffetin, hem

de imanın şehitliği. O hem bakire kaldı, hem de şehitlik tacına nail oldu⁷.

Romalı Agnes, henüz on iki yaşındayken, Diocletianus'un Büyük Zulmü sırasında, 21 Ocak 304 tarihinde şehit edildi. Onunla diriliş gününde yeniden buluşacağız.

+ + +

Agatha, 231 yılında Sicilya'da dünyaya geldi. Tıpkı Agnes gibi, onun da varlıklı bir Hristiyan ailesinde doğduğu düşünülmektedir. Genç yaşta bekâret yemini etmiş; hayatını duaya ve Kutsal Yazıların derinlemesine incelenmesine adanmıştır. (Luther, Agatha'yı manastırların başlangıçta nasıl iyi bir niyetle, Kutsal Yazılar okulu olarak kurulduğuna bir örnek olarak görmüştür). Sicilya valisi Quintianus adında bir adam, onun hem güzelliğinden hem de servetinden etkilenmiş ve onunla evlenmek istemiştir. Agatha'yı, putlara kurban sunması için zorla huzuruna getirmiş; fakat o, bu talebi kararlılıkla reddetmiştir. İşte burada, onu önce dönüştürmeye, ardından da yok etmeye yönelik giderek şiddetlenen bir işkence süreci başlamıştır.

Onun hikâyesi, birçok şehidin hikâyesinde olduğu gibi, ilk kez yaklaşık 1260 yılında yayımlanan ve son derece popüler olan Altın Efsane adlı derlemede anlatılmaktadır. Bu anlatılar, şehitlerin hem yaşamlarında hem de ölümlerinde gerçekleştirdikleri mucizelerle doludur ve azizler kültüne ait tüm o dindarlık anlayışını yansıtır; ki bu anlayış, Luther ve diğer reformcular tarafından sert biçimde eleştirilmiştir ⁸.

7. Jerome, On Martyrdom, 2:5-9. Kaynak: <http://www.ccel.org/ccel/schaff/npnf210.iv.vii.ii.ii.html> (erişim tarihi: 10 Ocak 2019)

8. "Papalıkta azizlerin efsane ya da hikâyelerini içeren bir kitap vardır. Ben bu kitabı şiddetle nefretle karşılıyorum, yalnızca şu sebepten: içinde, iğrenç ibadet şekilleri ve işe yaramaz insanların gerçekleştirdiği aptalca mucizeler anlatılmaktadır. Bu efsane ve hikâyelerin gerçekte sağladığı tek şey, hükümete, aileye, hatta neredeyse kiliseye karşı saygısızlığın artmasıdır. Bu nedenle böyle anlatılar kaçınılmalı ve tamamen reddedilmelidir; çünkü Hristiyan öğretisinin özü imandır. Oysa bu kitabın tamamında buna dair tek bir kelime bile yoktur. Kitap bütünüyle manastır hayatını ve keşişçe işleri övmekle meşguldür; bunlar ise halkın alışıldık yaşam tarzlarıyla tamamen çelişmektedir." (Luther's Works, 3:325; ayrıca bkz. Robert Kolb, For All the Saints: Changing Perceptions of Martyrdom and Sainthood in the Lutheran Reformation, Macon, GA: Mercer University Press, 1987, s. 14.).

Ne var ki bu anlatılar, halk arasında oldukça yaygındı ve Luther'in bu tür hikâyeleri öğrenebileceği başlıca kaynaklardan biri olmuş olmalıdır. Ortaçağ'a ait şehitlik anlatılarına dair bir fikir edinmek ve Agatha'nın şehadetine ilişkin bazı ayrıntıları tamamlamak üzere, şimdi sözü Altın Efsane'ye bırakacağız⁹ (Biz de reformcular gibi, efsanevi unsurların büyük kısmını ayıklayarak aktaracağız).

Agatha, bu çağrıyı reddederek şöyle dedi:

“Cesaretim ve düşüncem, İsa Mesih'in sağlam kayası üzerine öyle sıkı bir şekilde kuruludur ki, hiçbir acı bunu sarsamaz. Sözleriniz rüzgâr gibidir, vaatleriniz yağmurdan ibarettir, tehditleriniz ise gelip geçen nehirler gibi. Tüm bunlar cesaretimin temeline çarpıp dursa da, onu asla yerinden oynatamaz”.

Altın Efsane, daha sonra Agatha'nın şehitlik arzusuna yer verir:

Agatha bu sözlerle karşılık verdi ve her zaman dua ederken gözyaşı dökerdi; İsa Mesih'e, işkenceler ve şehitlik yoluyla kavuşmak için içinde derin bir arzu taşırdı.

Aphrodisia, onu vali Quintianus'un huzuruna geri gönderdi.

Onu hiçbir şekilde fikrinden döndüremeyeceğini iyice anlayınca, valinin yanına giderek şöyle dedi:

“Taşların yumuşayıp, demirin kurşun gibi erimesi; bu genç kızın cesaretini kırmaktan ya da ondan Hristiyan imanını koparmaktan daha kolaydır”.

Quintianus onu yanına çağırarak yargılamayı başlattı. İşte bu, şehitler için gerçek sınamaydı: ya puta tapacaklardı, ya da işkence ve ölümle yüzleşeceklerdi.

9. Altın Efsane, Agatha bölümü, Jacobus de Voragine (1275), çeviri: William Caxton (1483). (Kaynak: <http://www.christianiconography.info/goldenLegend/agatha.html>, erişim tarihi: 19 Ocak 2019). Bu bölümler alıntı şeklindedir ve okunabilirliği artırmak amacıyla modern noktalama işaretleri eklenmiştir. Eski İngilizce yazım şekli ise korunmuştur.

Quintianus bu sözleri duyunca, derhal Agatha'yı yargı makamının huzuruna getirmelerini emretti. Ona soyunu sopunu sordu ve nihayetinde onu putlara kurban sunmaya zorlamak istedi.

Azize Agatha şu şekilde karşılık verdi:

“Onlar tanrı değil, mermerden ve ağaçtan yapılmış; yalnızca üzeri yaldızla kaplanmış, içlerinde şeytan barındıran putlardır”.

Bunun üzerine Quintianus şöyle dedi:

“İkiden birini seç: Ya tanrılarımıza kurban sunarsın ya da acı ve işkencelere katlanırsın”.

Azize Agatha ise şu cevabı verdi:

“Bunca akıllı bir adamın, böylesine büyük bir budalalığa sürüklendiğine şaşıyorum. Çünkü sen, senin bile -ne de eşinin- hayatlarını örnek almadıkları varlıklara ‘tanrı’ diyorsun. Eğer onlar iyiye, isterdim ki senin hayatın da onlarınki gibi olsun. Ama eğer onların yaşam tarzını reddediyorsan, o hâlde sen de benimle aynı fikirde olmalısın. Şimdi söyle: Onlar kötüdür, çirkindir. O hâlde onların yaşamını terk et; tanrılarının gibi yaşama!”.

Bunun üzerine Quintianus şöyle dedi:

“Bu şekilde boş ve anlamsız sözler söylemeyi neden sürdürüyor, neyi amaçlıyorsun? Tanrılarımıza kurban sun! Yoksa eğer bundan geri durursan, seni türlü türlü işkencelerle öldürmek zorunda kalacağım”.

Azize Agatha, iman konusunda sarsılmaz ve kararlı kaldı. Bunun üzerine, Quintianus derhal onun karanlık bir zindana gönderilmesini emretti. Fakat Agatha, tüm sevinciyle ve sanki bir düğüne davet edilmiş gibi, gönüllü bir şekilde oraya gitti.

Son satır -“oraya da sevinçle gitti, sanki bir düğüne davet edilmiş gibi gönüllü bir şekilde”- Martin Luther’in hayal dünyasında iz bırakan bir ifade oldu. Bunun yansımaları ilerleyen bölümlerde göreceğiz.

Luther, Agnes ve Agatha'dan söz ederken, onların işkenceye doğru yürürken duydukları sevinci, adeta ölüme dans edencesine ilerlemeleriyle betimlemiştir. Ne var ki, bundan önce Agatha'nın ulaşması gereken bir taş vardı.

Yargılama ertesi gün devam etti.

Sabah olunca, Quintianus Agatha'nın yeniden yargı makamının huzuruna getirilmesini emretti ve ona şöyle seslendi:

“Agatha, sağlığın hakkında ne düşünüyorsun?”.

Agatha şu şekilde cevap verdi:

“Mesih benim sağlığımdır”.

Quintianus tekrar konuştu:

“Tanrının olan Mesih'i inkâr et; böylece işkencelerden kurtulabilirsin”.

Bunun üzerine Azize Agatha şöyle yanıtladı:

“Hayır! Asıl sen, taş ve ağaçtan yapılmış o putlarını inkâr et ve göğü ve yeri yaratan Yaratıcı'ya tap. Eğer bunu yapmazsan, sonsuz cehennem ateşinde azap göreceksin”.

Bu sözler, sabrı taşıran son damla oldu. Quintianus, Agatha'nın yere yatırılıp gerilmesini emretti ve göğüslerinin kesilmesini buyurdu. Fakat Agatha, tüm acılarına rağmen imanını itiraf etmeye devam etti. Zindana atıldı ve burada uzun bir mucize anlatısı başlar: Aziz Petrus ona zindanda görünür, iyileştirmeyi teklif eder ve nihayetinde gerçekten de onu iyileştirir. Dört gün sonra Agatha yeniden Quintianus'un huzuruna çıkarılır ve Mesih'i açıkça itiraf etmeyi sürdürür.

Dört gün sonra, Quintianus Agatha'nın yeniden yargı makamının huzuruna getirilmesini emretti ve ona, putlara kurban sunmasını buyurdu.

Agatha şu sözlerle karşılık verdi:

“Bu sözler boştur, buyrukların ise kötüdür; havayı bile kirletirler. Akli olmayan bir taş a iman eden ve bizi iyileştiren, gerçek Tanrı olan Rabbimizi terk eden kişi, gerçekten bedbahttır. Çünkü O beni iyileştirdi ve göğüslerimi bana yeniden verdi”.

Quintianus ona sordu:
“Seni kim iyileştirdi?”.

Agatha dedi:
“İsa Mesih”.

Quintianus tekrar sordu:
“Hâlâ İsa Mesih’in adını mı anıyorsun?”.

Agatha şöyle cevap verdi:
“Yaşadığım sürece, kalbimde İsa Mesih’i taşıyacağım”.

Bunun üzerine Quintianus dedi:
“Yine de göreceğiz bakalım, o seni gerçekten yardım edip iyileştirebilecek mi!”.

Bunun üzerine Quintianus, Agatha’nın cırılçıplak bir hâlde, yanan közlerin üzerine yuvarlatılmasını emretti. Tam o anda, kutsal bakirenin yuvarlandığı yer şiddetle sarsılmaya başladı; âdeta bir deprem gibi. Duvarın bir kısmı yıkıldı ve yıkıntılar, Quintianus’un danışmanı Silvain ile onun dostu Fastion’un üzerine düştü; zira Agatha’ya yapılan işkenceler, onların öğütleriyle gerçekteşmişti. Bu olay üzerine Katanya şehri halkı büyük bir dehşete kapıldı. Kalabalıklar, Quintianus’un konağına doğru koşarak geldiler ve yüksek sesle bağırarak şöyle dediler: “Aziz Agatha’ya yapılan bu korkunç işkenceler yüzünden şehrimiz büyük bir felaketin eşiğindedir!”.

Fakat Quintianus, halkın yükselen öfkesine aldırış etmedi. Arka kapıdan gizlice çıkarak, Agatha’nın yeniden zindana götürülmesini emretti. Agatha zindana vardığında ellerini birleştirdi, göğre doğru kaldırdı ve dua ederek şöyle dedi:

“Rab Tanrım, İsa Mesih, beni yoktan var eden sensin. Gençliğimden beri beni sen korudun, yaşamımı temiz kıldın. Kalbimden dünyanın sevgisini sen aldın; işkencelere karşı

beni galip kıldın, acılar içinde bana sabır verdin. Şimdi senden dilediğim şudur: Ruhumu al. Zira artık bu dünyadan ayrılıp senin merhametine kavuşma vaktim geldi”.

Bu dua ve niyazı, birçok kişinin huzurunda yüksek sesle dile getirdi. Ve hemen ardından, ruhunu teslim etti; canını Rab’be sundu. Bu olay, Rab’bin yılı iki yüz elli üçte, Roma İmparatoru Decius’un zamanında gerçekleşti.

Sicilyalı Azize Agatha, yirmi iki yaşında, Rab’bin yılı 253’te, İmparator Decius’un zulmü sırasında şehit edildi. Onunla da diriliş gününde yeniden buluşacağız.

+ + +

Amerikan Baskısı olarak bilinen elli dört ciltlik Luther’in Eserleri dizisinde, Luther Azize Agatha’dan yaklaşık otuz bir kez, Azize Agnes’ten ise kırk bir kez söz etmiştir; üstelik çoğu zaman bu iki azizeyi birlikte anmıştır. Luther, onların acı ve sıkıntı ortasında sergiledikleri sevinçli güveni, Kutsal Ruh’un bir işi ve gerçek bir Hristiyan’ın alameti olarak değerlendirmiştir.

Şimdi biraz da Luther’e kulak vermek ve onun, Kutsal Yazılar ile Agnes ve Agatha’nın hikâyeleri aracılığıyla bize vaaz etmesine izin vermek istiyorum. Luther, bu iki şehidi kendi öğretilerine dâhil ederek, Rab’bin dünyayı ve şeytanı iman aracılığıyla nasıl yendiğinin en güzel örnekleri olarak sunmuştur.

Yuhanna 14:16–17’de, Rab İsa Mesih bize Kutsal Ruh’un armağanını vaat eder: “Ben de Baba’dan dileyeceğim. O sonsuza dek sizinle birlikte olsun diye size başka bir Yardımcı, Gerçeğin Ruhunu verecek. Dünya O’nu kabul edemez. Çünkü O’nu ne görür, ne de tanır. Siz O’nu tanıyorsunuz. Çünkü O aranızda yaşıyor ve içinde olacak”.

Bu nedenle, kutsal şehitlerin zalimlere karşı nasıl direndiklerini okuruz; ya da genç bakireler Agnes ve Agatha'nın uğradığı işkence ve acıları. Onlar öylesine neşeli ve sevinç doluydular ki, hapse ve ölüme giderken, sanki bir düğüne gidiyorlarmış gibi onurlu bir gururla hayal ederlerdi. Gerçekten de, sevgili kızım, eğer sen zindanı ve kılıçla başının kesilmesini bir dansa gidiyormuş gibi karşılayabiliyorsan, o hâlde kalbin, zihninin ve cesaretin mutlaka bu dünyadan başka bir dünyaya ait olmalıdır. Sen yaşamı, bedeni, asaleti, dostluğu ve dünyanın güven bağladığı tüm mal ve mülkleri küçümseyebiliyorsan; bil ki böylesi bir cesaret, Kutsal Ruh'tan başka hiçbir kaynağın eseri olamaz (Luther's Works 24:118, Yuhanna 14:17 üzerine, y. 1537).

Her şeyden önce, Luther'in dikkatini çeken -ve bizim de dikkat etmemiz gereken- husus şuydu: Agnes ve Agatha, böylesine ağır işkencelere ve kötü muameleye rağmen sevinçli bir ruh hâli içindeydiler. Yalnızca cesareti aşmakla kalmadılar; dehşetin tam ortasında sevinmeyi başardılar. Ölüm dansına çıktılar. Bu, imanın eseridir. Şehitlere "başka bir yürek, başka bir akıl ve başka bir cesaret" veren bir imanın... Kutsal Ruh -İsa'yı sınanmaya götüren ve onu ölümden diriltten Ruh- onları da yeni yaratıklar kıldı. Onlar bu dünyaya ve bu dünyanın değerlerine ait değillerdi. Bu hayata bağlı değillerdi; hem yaşamaya hem de ölmeye özgüydüler. Sonsuz yaşam, onları öylesine kuşatmıştı ki, hayatın güçlü kavrayışı altında bile ölümün eli onları korkutamıyordu.

Agnes ve Agatha, Rab'bin Sözü'nü her şeyin üzerinde tuttular. Ve bunun doğal bir sonucu olarak, "hayat, beden, asalet, dostluk ve mülk" gibi dünyevî şeylere karşı derin bir ilgisizlik geliştirdiler. Bu nedenle, onların ölüme doğru dansı ne yapay bir sevinçti ne de zoraki bir memnuniyet. Çünkü Mesih gerçekten de yüreklerinde kutsanmıştı; hazineleri göklerdeydi. Ve ölüm uykusuna çağrılmak, onlar için gerçekten tatlı bir davetti.

İman, Hristiyan yüreğinde derin ve hakiki bir dönüşüm yaratır.

İman, içimizde etkin olan ilahî bir iştir; bizi dönüştürür ve Tanrı'dan yeniden doğmamızı sağlar. Eski Âdem'i öldürür; bizi yüreğimizle, ruhumuzla, aklımızla ve tüm yetilerimizle

bambaşka insanlar hâline getirir. Ve bu dönüşüm, Kutsal Ruh'u da beraberinde getirir. Ah, iman; yaşayan, sürekli çalışan, etkin ve kudretli bir şeydir! Dolayısıyla, iyi olanı yapmaksızın durması mümkün değildir.

İman, Tanrı'nın lütfuna yönelen canlı ve bilinçli bir güvendir; öylesine kesin ve sarsılmaz bir güven ki, uğruna bin kez ölmeye hazırdır. Ve ilahî lütfu dair bu güven ve bilgi, kişiyi Tanrı'ya ve tüm yaratılmışlara karşı sevinçli, yürekli ve neşeli kılar (Luther's Works 35:370, Romalılar'a Önsöz, 1522, 1546; ayrıca Uyum Formülü IV:10,12'de alıntılanmıştır).

“Sevinçli, yürekli ve neşeli” - keşke bu sözler, gerçekten de bizi tarif eden ifadeler olsa...

İşte bu şekilde, kutsal şehitler ve kutsal bakireler -Agatha, Lucia ve daha niceleri- asmalara bağlanmışlardı. Onlar ölümü bir oyun gibi görüyor, günahı ve cehennemi hiç saymıyorlardı. Çünkü günahlarının bağışlandığından, sonsuz yaşamın kendilerini beklediğinden ve Baba'nın iyi niyetinden tam bir kesinlikle emindiler. Ölümün tam ortasında bile sevinçliyidiler ve en ufak bir korku duymuyorlardı (Luther's Works 8:255, Yaratılış 49:12 üzerine, 1545).

İman bizi Mesih'le evlendirir ve dünyadan boşar¹⁰. Bu dünyaya karşı

10. Bu muhteşem pasajı Bir Hristiyanın Özgürlüğü adlı eserden birlikte düşünelim: “İmanın üçüncü eşsiz yararı şudur ki, ruhu Mesih'le birleştirir—tıpkı bir gelinin damadına bağlanması gibi. Bu gizem aracılığıyla, elçinin öğrettiği üzere, Mesih ve ruh bir beden olurlar [Efesliler 5:31–32]. Ve eğer onlar bir beden olmuşlarsa ve aralarında gerçek bir evlilik varsa—ki bu, tüm evliliklerin en mükemmeldir; çünkü insan evlilikleri bu biricik ve hakiki evliliğin ancak zayıf birer örneğidir—o hâlde sahip oldukları her şey, ister iyi ister kötü, ortaklaşa olur. Buna göre, iman eden ruh, Mesih'in sahip olduğu her şeyle sevinçle övünebilir ve onları sanki kendisininmiş gibi görebilir; aynı şekilde, ruhun sahip olduğu her şey de Mesih tarafından sahiplenilir. Bunları karşılaştıralım; ve paha biçilemez nimetleri görelim: Mesih lütfu, yaşamla ve kurtuluşla doludur. Ruh ise günahla, ölümlü ve lanetle doludur. Şimdi iman bu ikisinin arasına girsin—ve günah, ölüm ve lanet Mesih'in olurken; lütfu, yaşam ve kurtuluş ruhun olur. Çünkü eğer Mesih bir damatsa, gelininin olan her şeyi üstlenmeli ve ona kendi olan her şeyi vermelidir. Eğer O, kendi bedenini ve bizzat kendisini ona veriyorsa, nasıl olur da ona her şeyini vermez? Ve eğer O, gelinin bedenini alıyorsa, nasıl olur da onun her şeyini üstlenmez?” (Luther's Works, 31:351, The Freedom of the Christian, 1520). Bu pasaj, iman aracılığıyla Mesih'le birlikliğin hem derinliğini hem de güzelliğini tarif eden en yüce ifadelerden biridir.

duyulan bu karşıtlık, bizi özgür kılar; ve dünyanın gösterdiği karşıtlık ise, bu özgürlüğü daha da derinleştirir (Hazır olun, burada gerçekten çok güçlü bir yere geldik...).

İşte bu nedenle okuruz ki, Azize Agatha -on dört ya da on beş yaşında bir genç kız- zindana ve işkenceye götürölürken neşeyle yürümüş ve şöyle demiştir: “Sanki bir dansa götürölüyormuşum gibi hissediyorum”. Bu, genç bir kızdıan yükselen hem teselli dolu hem de meydan okuyucu bir söz olarak yankılanır. Zira o, kendisine yöneltilen işkenceyi ve yaklaşan ölümü, bir düğünden ya da en büyük sevinçten farklı görmüyordu. Bunun sebebi imandı; gözlerini fiziksel görünüşten ve duyulardan çevirip yukarıya, sonsuz yaşama yönlendiren iman. Ve işte o iman, şunu düşünmüştür:

“Ne yapabilirler? En kötüsünü yapsalar, beni her türlü belayla ezseler bile, en fazla yapabilecekleri şey, beni bu sefaletin içinden alıp Mesih’e, göğē daha çabuk kavuşturmaktır”. Hristiyanların çektiğı tüm acıların yegâne amacı şudur: Hristiyan yaşamını derinleştirmek, Tanrı’nın Sözü’nü daha sağlam bir biçimde tanımak ve açıkça itiraf etmek; daha emin bir umut kazanmak ve Mesih’in egemenliğini daha geniş bir ölçekte yaymaktır. Elbette, dünya Hristiyanlara kötölük etmek ister. Fakat aslında yaptığı şey, şu eski kilise ilahisinin sözleriyle özetlenmiştir: “Farkında olmadan bizi sonsuz sevinçlere götürüyorlar”. Dünya, farkında olmadan ve istemeyerek, Hristiyanları işkence ve ölüm yoluyla sonsuz sevince ulaştırır. Azize Agatha’nın dediğı gibi, bu işkenceler başka bir şey değıldir; yalnızca bir dost gibi kolumuza girip bizi cennete götürmektir; tıpkı bir geline dansa götürölür gibi. Dünyanın Hristiyanlara yaptığı her kötölük, Tanrı’nın kudretiyle tersine çevrilir ve onların yararına döner (Luther’s Works 24:196–197, Yuhanna 15:2 üzerine, y. 1537).

Acı çekmek, gözlerimizi “ötedeki hayata” kaldırmamıza yardım eder| gerçek sevinçlerin bulunduğı sonsuz yaşama; İsa’nın bizim için bir yer hazırlamakta olduğı yere. Zira ölüm bizi Mesih’in egemenliğine

götürür, acı ise bizi ölüme yaklaştırır. Bu nedenle, bu yaşamın sıkıntıları bizi sonsuz sevince taşır! Evet, Şeytan bile, Rab İsa'ya hizmet etmekten başka bir şey yapamaz! Bizi ayartır, üzerimize sıkıntılar getirir, tehdit eder, işkence eder; ama sonunda, kendi elleriyle bizi alır ve Gelin Damat Mesih'e götürür! İzzet olsun! Ya Rab, Agnes ve Agatha'nın gördüğünü bizim de görmemiz için gözlerimizi aç!

Nasıl ki Şeytan, İsa'yı çarmıha gerdirerek hem kendisini hem de krallığını yıkıma sürüklediyse, şimdi de Hristiyanlara getirdiği çarmıhlar ve sıkıntılar aracılığıyla kendi sonunu hazırlamaya devam etmektedir.

Zira Hristiyan, bağışlanmış; Kutsal Ruh'la doldurulmuş ve sevinçle kuşatılmış bir kişidir. Bu nedenle Şeytan'ın her saldırısı, Tanrı'nın merhametini daha da pekiştirir ve en büyük armağanla -ölümle, yani göksel doğumumuzla- sonuçlanır.

Şimdi de, Luther'in Mezmur 54 üzerine yaptığı şu derin yorumu birlikte düşünelim:

İşte bu şekilde, beden çarmıha gerilir; fakat ruh kurtarılır ve özgür kılınır. Bakınız, bu mezmur ne kadar kısa, ama aynı zamanda ne kadar derindir! Bu nedenle elçi şöyle der (2. Korintliler 12:9–10): “Gücüm, güçsüzlükte tamamlanır” ve “Zayıf olduğumda, aslında güçlüyüm”. Yine şöyle der: “Mesih'in gücü içimde yaşasın diye, zayıflıklarımınla övünmekten sevinç duyarım”. Mezmur 68:9 da şöyle seslenir: “Zayıf bırakıldım, ama Sen beni yetkin kıldın”. Ve 2. Korintliler 13:3'te okuruz: “Mesih size karşı güçsüz değildir; O'nun gücü sizde etkindir”. Elçinin bu tarz konuşması oldukça alışıldık bir üsluptur. Kutsal şehitler de bunu sözle değil, fiille göstermediler mi? Azize Agatha'yı, Azize Lucia'yı, Azize Agnes'i ve daha nicelerini düşünün: Halk onlara ne kadar büyük bir öfkeyle saldırdıysa, onların içlerindeki cesaret de o kadar büyüdü. Bu yüzden şu mezmur sözünü dile getirebildiler: “Sıkıntı içindeyken Sen bana genişlik verdin” (Mezmur 4:1), (Luther's Works 10, Mezmur 54:4 üzerine).

Hristiyan her bakımdan alçakgönüllü olabilir: küçük, zayıf, yoksul ve akılsız görünebilir. Yine de içimizde yaşayan Söz yıkılmazdır. Tanrı'nın gücü ve kudreti, alçakgönüllülük içinde sarılıp gizlenmiştir; imanın zaferi ise şehitlerin acıları altında saklıdır. İman bunu görür, sevinir ve gittikçe daha da cesaretlenir.

Ölüm karşısındaki bu cesaret ve sevinç, öylesine garip ve alışılmadıktır ki, Luther bunu bir tür ruhsal sarhoşluk olarak görmüştür; sevinçle sarhoş olmak. Hristiyan'ın acıya yaklaşımında, dünyaca akıl dışı görünen fakat imanla açıklanan kutsal bir delilik, kutsanmış bir çılgınlık vardır.

Ve Romalılar 5:3'te Pavlus şöyle der: "Sıkıntılarla da övünüyoruz". Daha sonraki dönemlerde birçok şehit, kadın ve erkek, ölüme neşeli yüreklerle ve gülümseyen dudaklarla gitmişlerdir; sanki sevinçli bir şölene ya da dansa gidiyorlarmış gibi. On üç ya da on dört yaşlarında olan bakire Aziz Agnes ve Aziz Agatha'dan ve daha birçoklarından böylece okuruz. Onlar yalnızca cesaret ve güvenle, ölümleri aracılığıyla şeytanı ve dünyayı yenmekle kalmadılar, aynı zamanda kalplerinin tümüyle sevinç içinde oldular; sanki büyük bir neşeyle sarhoş olmuş gibiydiler. Ve bir kimsenin, şeytanın büyük gücünü ve hilesini böyle bir güvenle küçümseyebilmesi, şeytanı son derece öfkeliendirir. Günümüzde de, Mesih'i açıkça kabul ettikleri için neşeyle ölen birçok kişi olmuştur (Luther's Works 12:177, Mezmur 23:5 üzerine).

Şeytan'ın büyük güç ve hilesinin aslında ölüm korkusu olduğunu hatırlarsak (İbraniler 2:14), Agnes ve Agatha'nın sevinci yalnızca şeytanı ve dünyayı yenmekten ibaret değildi; aynı zamanda şeytanı derinden öfkeliendirmekti. Çünkü Şeytan, korkmadığımızda bundan nefret eder.

Luther, sevinçle ölmenin aslında hiç de kolay olmadığını çok iyi biliyordu. Çünkü bedenimizdeki her şey bu neşeye karşı koyar. O, bu korkularla yüzleşme konusunda derin bir ruhani rehberlik sunmuş ve hem Davud'un hem de Pavlus'un aynı içsel mücadeleyi yaşadıklarını hatırlatmıştır.

“Güzel” diyorsunuz, “ama henüz neşeyle ölebilecek kadar yeterince hazır hissetmiyorum”. Bu önemli değil. Daha önce belirtildiği gibi, Davud’un da her zaman bu gücü yoktu; hatta zaman zaman Tanrı’nın huzurundan uzaklaştırıldığını söyleyerek şikâyetle bulunmuştu. Diğer kutsallar da her zaman Tanrı’ya tam bir güven içinde değillerdi; sıkıntı ve acıları içinde daima huzur ve sabırla dolu olmadılar. Aziz Pavlus bazı zamanlar Mesih’e öyle sağlam ve kesin bir güvenle bağlıydı ki, Yasa, günah, ölüm ve şeytan karşısında ayağa kalkma gereği bile duymazdı. “Artık ben yaşamıyorum, Mesih bende yaşıyor” der (Galatyalılar 2:20). Ve Filipililer 1:23’te şöyle yazar: “Arzum, dünyadan ayrılıp Mesih’le birlikte olmayı istemektir”. Ve Romalılar 8:32, 35’te şunları sorar: “Öz Oğlu’nu bile esirgemeyip O’nu hepimiz için ölüme teslim eden Tanrı, O’nunla birlikte bize her şeyi bağışlamayacak mı? Sıkıntı mı, elem mi, zulüm mü, açlık mı, çıplaklık mı, tehlike mi, kılıç mı?”.

Burada ölümden, şeytandan ve her türlü felaketten söz ederken, sanki ölüm onun için saf bir sevinçmiş gibi, en güçlü ve en kutsal kişiymişçesine bir güvenle konuşur. Ancak başka yerlerde ise kendini dünyanın en zayıfı ve en büyük günahkârı gibi tarif eder. Birinci Korintliler 2:3’te şöyle der: “Zayıflık ve korku içinde geldim, tir tir titriyordum”. Romalılar 7:14’te şöyle yazar: “Bense benliğin denetimindeyim, köle gibi günaha satılmışım”. Romalılar 7:24’te ise haykırır: “Ne zavallı insanım! Ölüme götüren bu bedenden beni kim kurtaracak?” Ve Galatyalılar 5:17’de, kutsalların içinde bedeninin Ruh’a karşı sürekli bir savaş içinde olduğunu öğretir. Bu nedenle, kendini zayıf ve cesaretsiz hissediyorsan, hemen umutsuzluğa kapılmamalısın. Aksine, Tanrı’nın Sözü’nde kalmak ve Mesih’e olan iman ve bilgide büyümek için gayretle dua etmelisin (Luther’in Eserleri, Cilt 12, Sayfa 178).

Peki ya biz, şehitler gibi ölmeye hazır değilsek? Öncelikle, umutsuzluğa kapılmamalıyız. Sonra, Pavlus’u ve Davud’u düşünmeliyiz; onlar da aynı mücadeleleri yaşadılar. Bilmeliyiz ki, beden ile ruh bizde

de çatışma içindedir. Son olarak, Tanrı'nın Sözü'nde kalmak ve Mesih'e olan iman ile bilgede büyümek için dua etmeliyiz. Çünkü biliriz ki, ölüme hazır olmak Kutsal Ruh'un bir armağanıdır ve Rab bu armağanı gerektiği zamanda, ihtiyaç duyulduğunda verir. Şehitler, insanüstü bir imanın örnekleri değildir; onlar Tanrı'nın kudretinin ve Kutsal Ruh'un işleyişinin birer örneğidir. Ölüm karşısındaki neşe ve huzur, bizim kendi gücümüzle değil, yalnızca Tanrı'nın Sözü aracılığıyla gerçekleşir.

Mesih'in Sözü yüreğimizde olduğunda, şeytanın öfkesini hor görür ve ona meydan okuruz. Öncelikle, Luther'in Mesih'in Sözü'nü nasıl yücelttiğine dikkat edin. Ardından, galip gelen bu Söz'ün, çarmıhta günah, ölüm ve şeytan üzerindeki zaferi ilan eden İsa'nın Sözü olduğunu görün. Ve son olarak, bu Söz'ün şeytanı nasıl bozguna uğrattığını izleyin. Alıntı uzun olabilir, ama sevgili dostum, söyle bana: Bu sözlerden hangisini çıkarmaya gönlün razı olur?

Dolayısıyla O'nda huzur bulmak başka bir şey değil, şudur: Kalbinde Mesih'in Sözü'nü taşıyan kişi öyle bir cesaret ve korkusuzluk kazanır ki, şeytanın öfkesini ve azgınlığını küçümser ve ona meydan okur. Kutsal şehitler bunu açıkça göstermiştir; evet, Aziz Agatha ve Aziz Agnes gibi genç kızlar bile, acılarına sevinçle göğüs germiş, sanki bir dansa gidiyorlarmış gibi cellatlarının öfkesine alayla karşılık vermişlerdir. Bir düşün, tiranları ne kadar öfkelendirmiştir bu manzara: Genç bir kızın şeytani öfkelerini, kılıcı ve ölümü böylesine hiçe sayması, tüm bunlara yalnızca bir dans gibi bakması! Sevgili dostum, bu meydan okuma nereden geliyor? Bu yürekli kızlara bu cesareti veren, Mesih'in kıymetli Sözü'dür. Bu Söz yüreğe girdiğinde, o aziz kızlardaki gibi bir cesaret doğurur. Şeytan için tahammül edilmez bir azap olmalı bu: Kendi öfkesi, ejderha ve aslan gibi hiddeti, tüm dünyayı yutan azgınlığı, böylesine küçümseniyor ve alaya alınıyor! Oysa bu tür bir cesaret, yalnızca şu küçük sözle bile mümkün olur: "Size bunları söyledim. Bu nedenle, Benden duyduunuz ki cesur olun ve korkmayın; çünkü Ben dünyayı yendim. Siz de büyük birer egemen olacaksınız ve onların sizi öldürmelerine rağmen ayaklarınızın altına alacaksınız".

Peki; sevgili şehitler, özellikle de o genç kızlar, bizden ve diğer insanlardan hangi bakımdan farklıydılar? Gerçek fark neydi? Onlarda olan ama başkalarında bulunmayan o cesaret ve sevinç nereden geliyordu? Açıkça görülüyor ki, bu yalnızca yüreklerinde taşıdıkları Söz'dendi. "Bu nedenle" diyor Mesih burada, "şunu aklınızda tutun: Ben size bunları söyledim. Gözünüz korkmasın; tam tersine, size eziyet etmek ve işkence etmek isteyenleri cesaretle alt edin. Çünkü onların eziyetleri, işkenceleri ve korkutmaları sizin için sevinç ve haz, bir gül bahçesi olacaktır".

Peki, bütün bunların sebebi nedir? Mesih onları böylesine nasıl cesur kılar? Yüreklerini bu kadar teselliyle nasıl doldurur? Bunu şöyle söylediğinde yapar: "Savaş zaten kazanıldı. Ben dünyayı yendim". Belki de şöyle dersin: "Evet, Senin bunu söylemen kolay. Tıpkı Petrus ve Pavlus gibi başkalarının da bunu söylemesi kolay. Ama ben neredeyim?". Mesih cevap verir: "Ben sana bunları kendim için söylemiyorum. Duymuyor musun? Bunlar senin içindir. Bilmelisin ki, Ben dünyayı kendi adım için yenmedim; ve bu bilgiden teselli bulmalısın. Çünkü Ben gökten kendim için inmedim, zaten her şeyin Rabbi idim. Şeytan ve dünya, Benim üzerime gelmeye cüret edemezdi. Ama Ben bunu sizin için yaptım ve şimdi bu sözleri de sizin için söylüyorum. Sözlerim sizin teselliniz, avuntunuz ve esenliğiniz içindir. Bu nedenle, bunları yüreğine yerleştir ve düşün ki, Ben, İsa Mesih, zafere ulaştım".

Mesih der ki: Zafer kazanılmıştır, tüm tehlike ve kaygılar yok olmuştur. Artık bizim güreşmemize ve savaşmamıza gerek yoktur; bütün bunlar çoktan gerçekleşmiştir. Dünya, şeytan ve ölüm yenilmiştir ve yere serilmiştir. Göklerin egemenliği, doğruluk ve yaşam galip gelmiştir. Geriye bize düşen tek bir şey kalıyor: bu haberi tüm dünyaya duyurmak, ἐπὶ πάντων yani zafer ilahisini söylemek ve sevinçle ilân etmek: "Mesih dirildi!" Bütün bunları O başarmıştır ve bu haberi duyan ve iman eden herkese tam bir zafer armağan etmiştir. Fakat biz, bu haberi tüm

dünyaya vaaz etmeli, açıkça itiraf etmeli ve yüceltmeliyiz; ona dayanmalı ve bize saldırmak isteyen herkese şöyle demeliyiz: “Ne yapmayı düşünüyorsun ey zorba, dünya ve şeytan? Malımı mı, onurumu mu, hayatımı mı alıyorsun? Sonra ne olacak? Zafer kazanıldı; evet, kazanıldı. İşte burada yaşayan ve galip gelen Mesih var. Sevgili Efendim, beni O’ndan mahrum etmeye kalkma. Yok, eğer gücün yetiyorsa, bir kez daha gücünü O’nun üzerinde dene, bakalım ne olacak”.

Bir Hristiyan, kendini Mesih’in zaferini düşünmeye alıştırmalıdır; öyle bir zafer ki, her şey onda zaten tamamlanmıştır ve biz, onda sahip olmamız gereken her şeye zaten sahibiz. Bundan böyle hayatımızın amacı yalnızca Mesih’in gerçekleştirdiği bu işi başkalarına duyurmaktır. Bunu hem sözle hem de örnek hayatımızla yapmalı; insanları Mesih’in bizim için kazandığı ve bize bağışladığı bu zafere yönlendirmeliyiz. Çünkü bu Galip her şeyi tamamlamıştır. Bizim bu işe ekleyecek hiçbir şeyimiz yoktur; ne günahın silinmesi, ne de şeytan ve ölüm üzerindeki zafer bakımından. Hepsi çoktan yere serilmiştir. Artık bizim acılarımız ve mücadelemiz gerçek bir savaş değil, yalnızca bu zaferin ödülü ya da görkeminin bir parçasıdır.

Çünkü bizim acılarımız, evet, tüm şehitlerin ve azizlerin acıları ve döktükleri kan, bize zafer kazandıramaz. Bizim kendi işlerimizle günahı, ölümü ve cehennemi yenmemiz ve ayaklar altına almamız imkânsızdır. Papa ve yandaşları, bunu başarabileceğimizi söylediklerinde yalan söylüyorlar; böyle söyleyerek Mesih’e hakaret ediyor ve O’na küfrediyorlar. Bu noktada artık benim mücadelemler çok geçtir. Eğer teselli ve esenlik istiyorsam, savaş çoktan kazanılmış olmalı ve zafer orada hazır bulunmalıdır. “Ben” diyor Mesih, “bunların hepsini zaten gerçekleştirdim. Ama sen bu zaferi kabul et ve onu şarkılarla dile getirerek, onunla övünerek, onu ilân ederek kullan. Yeter ki yüreğin cesur olsun” (Luther’in Eserleri, Cilt 24, Sayfa 420–422, Yuhanna 16:33 üzerine, yaklaşık 1537).

Mesih dirildi! Mesih zafer kazandı! Karanlığın egemenliği tamamen devrildi. Savaş sona erdi; artık bizim için savaşacak, uğruna mücadele verilecek bir şey kalmadı. Bizim çalışmamız, aslında gerçek anlamda bir çalışma bile değildir. Biz yalnızca İsa'nın büyük zaferini kabul eder, bu zaferi ezgilerle ve ilahilerle söyler, onunla övünür, onu yüceltir ve yürekten sevinçle coşarız. Mesih'in bizim için tamamen ve sonsuza dek tamamladığı ilahî işe, minnetle ve sevinçle katılırız.

Agnes ve Agatha, ölüme doğru dans ederken aslında dirilişi kutluyorlardı. Böylesine derin bir sevinç içinde acı çekerken, boş mezarı yürekten ikrar ediyor, sessiz bir iman ilahisi gibi ilan ediyorlardı.

Günahların bağışlandığı yerde, gerçek yaşam ve ebedî kurtuluş da vardır. Günahların bağışlandığı yerde, artık günahın, ölümün ve şeytanın korkusu kalmaz. Kötü ve huzursuz bir vicdan ölümü dehşetli ve korkunç kılar. İyi bir vicdan, yani bağışlanmış, temizlenmiş ve rahatlatılmış bir vicdan ise ölümü tatlı, huzurlu ve selamet dolu kılar.

Ve biz, iman edenler için bu bir başlangıçtır: Ölümü hissettiğimizde bile, kötü bir vicdanla azap çeken ve daha “ölüm” kelimesi anıldığında bile beti benzi atan diğer insanlar gibi korkuya kapılmayız. Oysa kutsal ve Tanrı'ya adanmış şehitler ölümü küçümser, onunla alay eder ve ona meydan okurlar. Öyle ki, Agnes hapishaneye ve işkenceye götürülürken, sanki bir dansa çağrılıyormuş gibi hissettiğini söylemiştir. Soruyorum: Bu genç kızdaki böylesine büyük cesaretin kaynağı neydi? Korkmadı. Titremedi. Hayır, adeta görkemli ve ihtişam dolu bir şölene davet ediliyormuş gibi sevinçle coştı. Bu bir Epikürcü ölüm küçümsemesi değildi; bu, hakiki bir bilgelik, ruhsal bir kavrayış ve ilahî bir anlayıştı. Çünkü bu anlayışla, yaşamın ona çok yakın olduğuna imanla hükmetti. Bu nedenle şeytana ve ölüme güldü, onları birer boş tehdit, birer şaka gibi gördü; çünkü onun için ölüm, yaşam aracılığıyla yutulmuştu. İşte biz, tam olarak bu teolojiyi öğretiyoruz (Luther'in Eserleri, Cilt 8, Sayfa 191, Yaratılış 48:21 üzerine).

Luther iyice biliyordu ki, başka felsefi sistemler de insanları ölüm korkusundan kurtarmaya çalışır. Örneğin, Epikürcülük, ölümden sonra bir yargı olmadığını öğreterek, bu nedenle ölümün korkulacak bir şey olmadığını savunur. Ancak bu, Hristiyanlara özgü bir korkusuzluk değildir. Çünkü ölüm, bir son değil; tam tersine, bir başlangıçtır. Hristiyan için ölüm, sonsuz yaşama açılan ilahî bir kapıdır. Öyleyse soralım: Ölümün zaferi nerede? Mesih dirildi! Ölüm, yaşam tarafından nihayetle yutuldu. Peki, ölüm bizi nasıl yutabilir ki? O zaten İsa tarafından ezilmiş, çiğnenmiş ve tükürülerek aşağılanmıştı.

İman, İsa'nın dirilişi gibi nesnel ve değişmez bir gerçeği, Hristiyan'ın yüreğine ve vicdanına taşır. Bu, kim olduğumuzu temelden değiştirir ve bu ruhsal dönüşüm, dünyaya bakışımızı da kökten dönüştürür. Biz artık yeni bir yaratılışız; ve Mesih'te yeni kılındığımızda, “her şey yeni olmuştur” (2. Korintliler 5:17). Tanrı artık bizim dostumuzdur. Yaşam paha biçilmez bir armağandır. Ölüm, yalnızca huzurlu bir uykudur. Zulüm ve sıkıntılar ise sevinç ve kutsal bir dansa dönüşür.

Yürek sevinçle dolu olduğunda, her şey neşeli ve aydınlık görünür—çarmıh ve zulüm bile. Aziz Agnes böyleydi; kurban edilmeye götürülürken, yüreğinde sanki bir düğüne ya da kutsal bir dansa çağrılıyormuş gibi hissediyordu. İşte bu yüzden, Tanrı'ya ait olanlar, başlarına gelen her şeyi içsel bir esenlik, ilahî bir mutluluk ve Ruh'taki sevinç içinde neşeyle karşılarlar. Burada açıkça görürsünüz ki, tüm gerçek Mesih inanlıları sevinçlidir; çünkü esenlik Ruh'un bir meyvesidir ve sevinç de onunla birlikte gelen ilahî bir armağandır (Luther'in Eserleri, Cilt 17, Sayfa 258, Yeşaya 55:12 üzerine).

Temiz olanlara her şey temizdir. Hatta şeytan bile, kimi zaman bizi Mesih'e yöneltmek ve sonsuz yaşama giden yolda bize dolaylı biçimde yardım etmek üzere, Tanrı'nın elinde bir araç, bir hizmetkâr hâline gelir.

Bu, son derece pratik ve derinlikli bir teolojidir. Luther için de tam olarak böyleydi. Papa ve imparator, Reform yanlılarına karşı büyük bir

öfkeyle ve hiddetle saldırıyordu. Müjde'yi cesaretle vaaz eden birçok imanlı acımasızca şehit edildi. Luther de kendi yaşamı için şehitliği bekliyordu. Peki, böylesi bir durumda ne yapılır? Ya da belki daha doğru ve anlamlı bir soru şudur: Rab, böylesine zorlayıcı koşullar ve karanlık zamanlar aracılığıyla aslında neyi gerçekleştirmektedir?

İşte Rab, kötülükleri ya da düşmanları doğrudan ortadan kaldırmak yerine, onların serbestçe hareket etmelerine izin vererek bizi korur ve ilahî bir güvenlik hissiyle kuşatır; böylece biz her zaman sevinçle dolu olabiliriz. Bütün dünya dışlarını bize göstermeye kalksa bile, hiçbir kötülüğün bizi alt etmesine ve yıkmasına izin vermez. Bırakın papa öfkelen sin. Bırakın imparator ve prensleri bizi tehdit ederek üzerimize kötülükle gelsin. Onlar bizi zindana atsa bile, biz yine de Tanrı'nın armağanı olan esenlik ve iç huzurun güzelliği içinde oturacağız. Eğer öfkelerine yenik düşüp en sonunda bizi öldürürlerse bile, biz o anı sanki bir düğüne çağırılmışız gibi sevinçle karşılarız. İşte Aziz Agnes'in, kendisini öldürmek üzere olan zorba hükümdara verdiği yanıt tam olarak buydu, vesaire (Luther'in Eserleri, Cilt 20, Sayfa 25, Zekeriya 2 üzerine).

Rab, zaman zaman kötülüğün üzerimize salınmasına bilerek ve hikmetle izin verir; ta ki biz, tam da o zorlukların ortasında kendimizi güvende hissedelim ve ilahî bir sevinçle dolalım! Bu kulağa zıt, akıl almaz ve insan mantığını aşan bir gerçek gibi gelebilir, fakat Rab bize sıkıntıların tam kalbinde sevinmeyi öğretir. O, en karanlık zindanlarda bile esenliğin güzelliğini, göksel huzurun tadını gösterir. Rab, yeryüzünün güçlülerini göğün zayıfları aracılığıyla yener; ve bu ilahî zaferi, biz öldürülsek bile, lütfuyla bize armağan eder.

Luther, aynı zamanda zulmün nihai ve gerçek hedefinin Mesih ve O'nun kutsal Sözü olduğunu da açıkça fark etmişti. Biz, Mesih'te olduğumuz ve Mesih de bizde yaşadığı için saldırıya uğrarız. Bu derin gerçek bize daha da büyük bir cesaret ve ruhsal güven kazandırır. Çünkü İsa alt edilemez, sarsılmaz ve yenilmezdir. O, meydanı sonsuza dek elinde tutar; hüküm O'nundur ve zafer de yalnızca O'na aittir.

Ey dünya, bil ki sen aslında beni değil, Rabbim ve Kurtarıcım Mesih'i zulüm altına alıyorsun. Ben bunun gayet iyi farkındayım; bu yüzden sana tüm varlığımla meydan okuyorum: elinden geleni ardına koyma! İşte ben burada, Tanrı'nın adıyla ve lütfuyla dimdik duruyorum; sen de cehennemin bütün şeytanlarıyla birlikte, kendi öfke ve gururunla kudur! Beni sürgün edebilirsin, eziyet edebilirsin, evet, eğer Rabbim Mesih isterse, bedenimi öldürebilirsin; ama beni ne cesaretimden ne de tesellimden yoksun bırakamazsın, kalbimi kedere ve karanlığa boğamazsın. Çünkü bu acıyı Mesih uğruna yaşıyorsam, O'nun kutsal adıyla bunu sevinçle, gönül rızasıyla ve imanla göze alırım; yalnızca şarkı söyler, şeytanın azgın öfkesi karşısında coşkuyla sevinir ve Rab'bimi yüceltirim. Böylece şeytan, gücünü yitirdiğini ve kılıcını da, mızrağını da ne kadar saplamaya çalışırsa çalışsın, kalbime erişemediğini anlayacaktır. Çünkü onun asıl amacı yalnızca bedenimize eziyet etmek değildir; o bir ruhtur ve durmaksızın gözyaşımıza, içten akan iman kanımıza susamıştır. Onun isteği bizi umutsuzluğa sürüklemek, içimizi kedere boğmak, sabrımızı yıpratmak ve Tanrı'nın huzurundan koparmaktır. İşte onun gerçek arzusu, derin sevinci budur. Ama bunda asla başarılı olamayacaktır. Biz, Tanrı'nın gücüyle üstün geleceğiz ve şeytanla da, dünya ile de nasıl alay edileceğini öğreneceğiz. Sonra onlara güle güle küçümseyeceğiz; onlar bize değil, biz onlara güleceğiz. Bizi üzme, korkutma ve öfkelenmek için kurdukları tüm düzenler boşa çıkacak; sonunda, kendi kinleri ve öfkeleriyle birlikte içten içe tükenip yok olacaklar. Bizi gördüklerinde büyük bir azap içinde yanacaklar; çünkü biz, tüm bunlara rağmen içsel sevinçle parlayacak, onların üstümüze saldıgı öfkeye gülerek karşılık vereceğiz.

İşte geçmiş zamanlarda kutsal şehitler -özellikle de Agnes ve Agatha gibi genç ve temiz yürekli bakireler- tam da bunu yaptılar. Zalim ve merhametsiz yargıçları ne kadar öfkeyle kudurduysa, onlar da o kadar cesur, vakur ve meydan okuyan bir iman duruşu sergilediler (Luther'in Eserleri, Cilt 24, Sayfa 277, Yuhanna 15:19 üzerine, yaklaşık 1537).

Bu paragraf, Luther'in şehitlik teolojisini anlamamız için bize önemli bir anahtar sunar. Çünkü şeytan, bedenimize saldırırsa da, aslında arzuladığı şey "gözyaşımız ve kalbimizin kanıdır"; yani derin kederimiz, içimize çöken umutsuzluğumuz, korkuya kapılmış yüreğimiz ve tapınışıımızdır. Oysaki bütün bunlar yalnızca Mesih'e aittir. Biz kurtarılmış olanları; vaftiz edilmişiz, Tanrı'nın sevgili çocuklarıyız. Affedilmişiz, aklanmışız ve bize sonsuz yaşam miras olarak verilmiştir. İşte bu nedenle içimizde sevinç vardır ve biz Mesih'te gerçek anlamda özgürüz.

Acı çekerken sevinç duyduğumuzda ve ölüm karşısında neşeyle parladığımızda, şeytana karşı adeta "oyunu tersine çeviririz"; onu küçümseyerek alaya alır, şarkılar söyler, hatta kahkahalarla güleriz. Çünkü Rab'bin sevinci bizim gerçek gücümüzdür; Tanrı'nın şaşmaz vaatlerine olan sarsılmaz iman ise, şeytanın attığı tüm zehirli okları hedefe varmadan durduran ilahî bir kalkandır.

Şeytanın kiliseye saldırma yollarından biri de ona alaycı bir gülüşle yaklaşmasıdır. Biz, dünyanın alayını derinden hissederiz; kültürümüzün kiliseyi ve onun kutsal öğretisini hor gördüğünü acıyla fark ederiz. Ancak Luther, bize bu oyunu "tersine çevirmemizi" öğütler: şeytana biz gülelim, dünyayı küçümseyelim, zalimlerin öfkesine cesaretle, teselliyle ve sevinçle meydan okuyalım. Ne kadar sert ve öfkeli bakarlarsa baksınlar, bize gerçek anlamda zarar veremezler; ne ruhumuzu incitebilir, ne de neşemizi çalabilirler.

İşte bu sarsılmaz güvenle, Mesih'in düşmanları en sonunda "kendi kendilerini tüketceklerdir." Şeytan, bizim korkmamızı ister—ama korkusuz duruşumuz onu öfkelerir. Şüpheye düşmemizi arzular; ama sağlam imanımız onu kudurtur. Bizi üzgün ve karamsar görmek ister; ama içimizdeki sevinç ve neşe onu delirtir. Kendisini Tanrı'nın üzerine yüceltmek, taht kurmak ister. Ama biz onun bu budalaca ve kibirle dolu gururunu gerçek yüzüyle görür, ona alayla güleriz. Bizim kahkahamız, ona ait olan aşağılık ve düşkün yeri ona yeniden hatırlatır. İmanımızdan doğan güven, şeytan için dayanılmaz bir azap hâline gelir.

Bu anlayış -yani Rab'bin, şeytanın kendi işlerini kullanarak onun krallığını yıkması- Luther'in vaazlarının temel direğini oluşturuyordu. Çünkü Rab, her zaman gizli ve beklenmedik bir şekilde çalışır. Bu başka türlü olamaz; çünkü Hristiyan ölümsüzdür, Tanrı'ya ait olan ebedî bir varlıktır. Rab, şeytana karşı adeta ilahî bir oyun oynar: gücünü zayıflıkta gizler, yaşamı ölümle örter, ışığı karanlığın içinde saklar. Ve bu kutsal hilelerde, şeytanı bile kendi amacına hizmet ettirir. Hristiyan ise bu oyunun farkındadır, gözleri imanla açılmıştır. Biliriz ki, şu anki geçici ve hafif sıkıntımız, bizim için sonsuz ve görkemli bir yüceliğin ağırlığını hazırlar. Biliriz ki, sıkıntı sabrı, sabır deneyi, deney ise umudu doğurur. Ve biliriz ki, İsa bizim için önceden bir yer hazırlamaktadır; bu yüzden bu dünyada acı çeksek bile, yüreğimizde gerçek bir sevinç vardır. Çünkü İsa'nın dünyayı yendiğinden eminiz. Ve O, şeytanı bizim ayaklarımızın altına sermektedir (Romalılar 16:20).

Azize Agnes, Martin Luther'in son vaazının konusu oldu; bu vaaz 15 Şubat 1546 tarihinde, doğum yeri olan Eisleben'de verildi. Luther, bu vaazdan yalnızca üç gün sonra Rab'bin adında hayat yolculuğunu tamamladı. O vaazında İsa Mesih'in verdiği iç huzurdan ve hafif yükünden söz etti. İsa, acıya sabırla katlanabilmemiz için bize güç verir; ölümü sevinçle karşılayabilmemiz için bize iman dolu bir güven bağışlar. Ağır yüklerimizi taşıyan kendi kutsal Ruhunu bizlere sunar. Ayağımızın altındaki kor ateşleri, O'nun sayesinde adeta bir gül yatağına dönüşür. Mesih uğruna acı çektiğimizde, O bizden hoşnut kalır; ve biz de O'nda derin bir güven, sonsuz bir teselli buluruz.

Mesih şöyle der: “Ey bütün yorgunlar ve yükü ağır olanlar! Bana gelin, ben size rahat veririm” (Matta 11:28). Sanki şöyle diyormuş gibidir: Yalnızca bana bağlı kalın, Sözüme sımsıkı tutunun ve geriye kalan her şeyi bırakın. Eğer bu yüzden yakılırsanız ya da başınız kesilirse, sabredin; ben bu acıyı sizin için öyle tatlı ve hafif kılacağım ki, kolaylıkla katlanabileceksiniz. Azize Agnes hakkında da yazılmıştır ki, öldürülmek üzere hapse götürüldüğünde, bunu sanki bir dansa çağırıyormuş gibi sevinçle karşılamıştır. Bu gücü nereden aldı? Ah, yalnızca bu Mesih'ten! Şu söze iman ederek: “Ey bütün yorgunlar ve yükü

ağır olanlar, bana gelin, ben size huzur vereceğim.” Yani şöyle demektedir: Eğer işler kötüye giderse, ben size buna bile gülecek bir yürek vereceğim. Ateşli közlerin üzerinde yürümek zorunda kalsanız bile, bu acı size ağır gelmeyecek; şeytan o kadar korkutucu görünmeyecek; kendinizi adeta güllerin üzerinde yürüyormuş gibi hissedeceksiniz. Ben size öyle bir yürek vereceğim ki, Müslüman Osmanlılar, papa, imparator ve bütün dünya öfkeyle kudursa bile, siz sadece gülüp geçeceksiniz. Yeter ki bana gelin! Eğer baskı, ölüm ya da işkenceyle karşı karşıyaysanız -çünkü papa, Müslüman Osmanlı ve imparator size saldırıyorsa- korkmayın; bu yük size ağır gelmeyecek, tam tersine hafif ve taşınması kolay olacaktır. Çünkü ben size Ruhumu vereceğim; ve bu yük, dünya için taşınamaz bir yük olsa bile, sizin için hafif bir lütuf olacaktır. Çünkü benim uğrumda acı çektiğinizde, bu benim boyunduruğumdur, bu benim yükümdür; ve ben bu yükü size lütufla veririm ki bilesiniz: bu acınız Tanrı’ya ve bana hoşnuttur. Ve yine bilesiniz ki, bu yükü taşıırken yalnız değilsiniz; ben bizzat sizinle birlikteyim, yardım ediyorum ve size güç, sabır ve sevinç veriyorum (Luther’in Eserleri, Cilt 51, Sayfa 391–392).

Canlarını Ölüme Kadar Sevmeyenler: Pastörler İçin Şehitlerin İlham Veren Tanıklığı

Aurora, Colorado'daki Umut Lüteryen Kilisesi'nin kliması yoktu - ama bu, şehri ziyaret ettiğinizde oraya uğramanıza engel olmamalı. Özellikle kavurucu bir yaz sabahında, cemaat adeta solmuş gibiydi; sanki sıcaktan erimişlerdi ve ibadetin ardından yapılan duyurular sırasında yüzlerine sabırlı bir ıstırap beklentisi sinmişti. Bunun üzerine onlara Romanus'un hikâyesini anlattım¹¹.

Romanus, acı çeken imanlıları cesaretlendirmek için Antakya'ya gitti. Orada tutuklandı ve acımasızca dövüldü. Valinin huzurunda Mesih'i cesaretle vaaz etti; vali öylesine öfkeleni ki, bir kılıcın yan tarafıyla Romanus'un derisinin kazınmasını emretti. Fakat o hâlâ durmadı, vaaz etmeye devam etti. Bunun üzerine askerler onu dövdü, yüzüne vurdu, dişlerini kırdı, sakalını yoldu ve gözkapaklarını tırmaladı. Yine de Romanus yılmadı; vaaz etmeyi sürdürdü ve Mesih'i açıkça ve yüksek sesle ikrar etmeye devam etti.

Vali, Romanus'un yanaklarının kesilmesini emretti. Bu acımasız ceza uygulandığında, Romanus sakinlikle şöyle dedi: “Efendim, Tanrımı daha fazla yüceltebilmem için bana daha çok ağz verdiğiniz

11. Romanus hakkında daha fazla bilgi için: <https://wolffmueller.co/martyrmondayromanus/>

için size teşekkür ederim!” Onu yakmaya kalkıştılar, fakat ateş bir türlü tutuşmadı. Bunun üzerine onu hapse attılar; birkaç gün sonra da orada, Rab’bin huzuruna çağrıldı. Sözlerimi şöyle bitirdim: “Eğer kardeşimiz Romanus bütün bunlara sabırla ve imanla dayanabildiyse, biz de biraz sıcak bir ibadet saatini atlatabiliriz”. Ve o gün, hiç kimsenin sıcaktan yakındığını duymadım.

Muhtemelen şehitleri bu şekilde kullanmak büsbütün doğru sayılmaz; ama kanaatimce, bu örnek bizi doğru yöne yönelten bir hatırlatıcı oldu. Şehitler bize cesaret verir.

İbraniler 12 bize hatırlatır ki, etrafımız büyük bir tanıklar bulutuyla çevrilidir, onlar, iman yarışını tamamlamaya çalışırken bizlere tezahürat ediyorlar. Zafer ilahisini uzaktan seslendiriyorlar; o galip melodiler yüreğimizi ve bedenimizi kuvvetle besliyor. Şehitler, bize nazikçe ama net bir şekilde hatırlatırlar: Henüz kan dökecek kadar acı çekmiş değiliz.

Şehitler bize hatırlatır ki, bu iman mücadelesinde asla yalnız değiliz; acılarımızı tek başımıza taşımıyoruz ve bu dar ve engebeli yoldan ilk geçenler biz olmadık.

Bu nedenle, böylesi kutsal örneklerle kendimizi cesaretlendirmeli ve her türlü zorluğa, tehlikeye ve kedere sebatla katlanmak için yüreklendirmeliyiz. Ama eğer öldürülürsek, şundan eminiz ki: bu yolla gerçekten özgür kılınır, tüm kötülüklerden kurtarılırız; tıpkı geçmişteki şehitlerin de hiçbir kötülüğe uğramamış, bilakis tüm sıkıntılarının sonuna erişmiş olmaları gibi. Ama eğer korunursak, o zaman sebatla dayanmalı ve umutla, imanla beklemeliyiz. Çünkü Tanrı bizi ne nefretiyle reddeder, ne de bize düşmanca davranır; O’nun başka yollarla nasıl işlediğine bakmaksızın bu böyledir. Öyleyse şöyle diyerek sonuçlandıralım: “Ben vaftiz edildim. Tanrı’nın Oğlu’nun bedenini yedim ve kanını içtim. İlahi yetkiyle günahlarım bağışlandı. Bütün günahlarımın kesinlikle affedildiğini biliyorum. Ve bana, şeytan, ölüm ve cehennem üzerindeki zafer

vaat edildi. Bundan daha fazlasını ne isteyebilirim?” (Luther’in Eserleri, Cilt 7, Sayfa 131–132, Yaratılış 41:1–7 üzerine, yaklaşık 1545).

Lüteryen teolojimiz, azizlere tapınma kültürüne karşı haklı bir temkin taşır. Azizleri sahip olmadıkları bir makam ve yüceliğe yükselten hurafeci ve putperest uygulamalara karşı dikkatli ve uyanıktır. Çünkü şehitler kendilerini kurtarmadılar ve bizi de kurtaramazlar. Onlar da tıpkı bizler gibi, yalnızca İsa Mesih tarafından lütufla kurtarılmış günahkârlardır. Bu nedenle biz onlardan yardım ya da aracılık beklemeyiz. Aksine, onlarla birlikte biz de gözlerimizi yalnızca Rabbimiz İsa’ya çeviririz; yardım için, aracılık için, kurtuluş için.

Azizler ve şehitler üzerine düşünürken temkinli olmak isteriz; dikkatli davranmalı ve onlara yalnızca İsa Mesih’e ait olan yüceliği yüklemekten özenle sakınmalıyız. Ancak aynı zamanda onları unutmaya da gönlümüz razı değildir; çünkü biliriz ki, Rab kendi şehitlerini ve azizlerini kilisesine birer armağan olarak vermiştir. Bu nedenle, hem saygı hem ölçüyle hatırlar, şükranla anarız.

Lüteryen İtikad Bildirileri ise, azizlere gösterilmesi gereken üç yönlü onuru şu şekilde özetler:

İnanç bildirimiz -yani Augsburg İtirafnamesi’nin Savunması- azizlere onur gösterilmesini onaylar. Ancak bu onur, ölçüsüz bir yüceltme değil; Tanrı Sözü’ne uygun, üç yönlü ve yerinde bir saygıdır:

Birincisi, şükrandır: Tanrı’ya şükretmeliyiz; çünkü O, azizler aracılığıyla merhametinin örneklerini göstermiş, insanlığı kurtarmak konusundaki isteğini açıkça ilan etmiş ve kilisesine öğretmenler ile başka pek çok ruhsal armağanlar bahşetmiştir. Bunlar Tanrı’nın en büyük ve en değerli armağanlarıdır; bu yüzden onları yüksek derecede övmemiz gerekir. Aynı zamanda, bu armağanları sadakatle kullandıkları için azizleri de takdirle anmalıyız; tıpkı Mesih’in, sadık hizmetkârlarını övdüğü gibi (Matta 25:21, 23).

İkincisi, imanımızın güçlendirilmesidir: Azizlerin yaşamlarına baktığımızda, Tanrı'nın lütfunun ne denli derin ve engin olduğunu imanla kavramaya teşvik ediliriz. Örneğin, Petrus'un Rab'ini inkâr ettikten sonra yine de bağışlandığını ve yeniden hizmete çağrıldığını gördüğümüzde, Romalılar 5:20'nin sözleri gerçeğe dönüşür: "günahın çoğaldığı yerde Tanrı'nın lütfu daha da çoğaldı". Böylece, Tanrı'nın merhametinin günahın çok ötesine geçtiğini ve düşmüş olanı da yeniden kabul ettiğini yürekten kavramaya yönlendiriliriz.

Üçüncü yön ise taklittir: Azizlerin öncelikle imanları, ardından da her birinin kendi çağrısına ve mesleğine uygun olarak sergilediği diğer erdemler örnek alınmalıdır. Onların sabrı, sadakati, tevazusu, hizmet ruhu ve fedakârlığı bizler için birer teşvik ve yön göstergesidir. Azizleri taklit etmek demek, onları yüceltmek değil; aynı Tanrı'ya aynı imanla bağlı kalmak ve onların izinden sadakatle yürümeye çalışmaktır (Bkz. Augsburg İtirafnamesi'nin Savunması, Bölüm XXI: 4-6).

Öyleyse, her şeyden önce Tanrı'ya şükrederiz, kilisesine şehitleri birer armağan olarak verdiği ve onların tanıklığını tarihte bizim için koruduğu için. İkinci olarak, Mesih'in adı uğruna böylesine büyük acılara katlanan bu kutsal tanıkların hikâyelerini duyduğumuzda, içimizde cesaret ve sebat uyanır. Üçüncü olarak ise, onların izinden gitmeye çağırılırız; yalnızca imanlarında değil, yaşamlarındaki sadakatte ve ölümlemlerindeki direnişte de.

Çünkü onlar, bizim kahramanlarımızdır; iman yolculuğunda bizden önce giden tanıklardır.

Hristiyanların kahramanlara ihtiyacı vardır. Şöyle denmiştir: "Bir insanın kahramanını tanıdığınızda, o kişi hakkında bilmeniz gereken her şeyi öğrenmiş olursunuz". Çünkü kahramanlarımız, zihnimizde ve hayal dünyamızda iyi yaşanmış bir hayatın canlı örnekleri olarak yer eder. Bilerek ya da farkında olmadan, onlar gibi düşünür, konuşur ve hareket ederiz; ya da en azından öyle olmaya gayret ederiz. Hristiyan

yaşamının önemli bir yönü, kendi ruhsal kahramanlarımızı tanımak ve onların izini sürmektir. Aynı şekilde, pastoral hizmetin önemli bir görevi de, cemaate bu doğru kahramanları tanıtmak ve onların örnekliklerini yaşatabilmektir. Bu çağrının önemi, özellikle de yaşadığımız modern bağlamda daha da belirgindir.

Biz, kahramanlara karşı duran bir çağda yaşıyoruz; kahraman olan herkesin sistemli biçimde itibarsızlaştırıldığı bir zamanda. Kültürümüz, yüceltilmiş olanları tahtlarından indirmeye kararlı; yukarıya bakmak yerine, aşağılamayı tercih ediyor (Bunun açık örneklerinden biri, Amerikan kurucu figürleri hakkında sıkça yinelenen sözlerdir: “Zaten hepsi köle sahibiydi.” İlerlemecilik, tarihi hedef alır; çünkü geleceği yüceltmek için geçmişin itibarsızlaştırılması gerekir). Oysa bu eğilim tehlikelidir. Zira hepimizin kahramanlara ihtiyacı vardır; bir öncüye, bir önder şampiyona, yolu açan bir rehber. Hristiyan kahramanları, iman şehitleri ve Mesih adına iman ikrarında bulunanlardır. Onlar yarışı tamamlayanlardır; hedefe ulaşanlardır. Ve onların ulaştığı şeye, biz hâlâ imanla, umutla ve sebatla ulaşmaya çalışıyoruz.

Şehitlerin hikâyeleri, kendi sıkıntılarımızı doğru bir bakışla anlamamıza yardımcı olur. Onların tarihi, acı karşısında nasıl durmamız gerektiğini bize öğreten ruhsal bir bilgelik taşır. Şehitlerin cesareti ve sevinci ise bize şunu fısıldar: Ölmenin bile daha iyi bir yolu vardır - imanla, umutla ve yücelikle ölebilmek.

Fakat şehitler, zaman zaman göz korkutucu da görünebilir. Agnes ve Agatha'nın ateşe doğru adeta dans edencesine yürüdüğünü duyduğumuzda, içimizden şöyle geçer: “Ben bunu asla yapamam. Korkuyorum. İmanım zayıf.” Ama unutmamalıyız ki, şehitler süper kahramanlar değildi. Onlar da korktu, onlar da zayıftı. Onlara gereken gücü veren, ne daha önce ne de daha sonra, tam vaktinde gelen Kutsal Ruh'tu. Ve aynı Kutsal Ruh, bugün bizde de etkindir; aynı güç, aynı lütuf hâlâ iman edenlerin içindedir.

Ölüm saatinden korkmamalıyız. Çünkü şehitler, doğuştan güçlü ya da olağanüstü insanlar değildir. Onlar, Tanrı'nın tam vaktinde

sağladığı büyük lütfun canlı örnekleridir. Şehitlik, insan kudretinin değil, ilahi merhametin zaferidir. Ve işte Mesih'in bize nasıl teselli verdiği, tam da budur:

“İşte, sizi koyunlar gibi kurtların arasına gönderiyorum. Yılan gibi zeki, güvercin gibi saf olun. İnsanlardan sakının. Çünkü sizi mahkemelere verecek, havralarında kamçılacaklar. Benden ötürü valilerin, kralların önüne çıkarılacak, böylece onlara ve uluslara tanıklık edeceksiniz. Sizleri mahkemeye verdiklerinde, neyi nasıl söyleyeceğinizi düşünerek kaygılanmayın. Ne söyleyeceğiniz o anda size bildirilecek. Çünkü konuşan siz değil, aracılığınızla konuşan Babanız'ın Ruhu olacak” (Matta 10:16–20).

“Kaygılanmayın”. Çünkü o saatte iman da, bilgelik de Kutsal Ruh tarafından sağlanır. Şehitler, olaylara doğru bir bakış açısıyla yaklaşmamıza yardımcı olurlar. Onların tanıklığı, korkunun ortasında güveni, zayıflığın içinde gücü ve ölümün eşliğinde yaşamı görmemizi sağlar.

Sıklıkla insanlardan şöyle dediklerini duyarım: “Benden daha kötü durumda olan birini hatırlamak bana iyi geliyor”. Bu, belli bir düzeye kadar doğrudur. Şehitler gerçekten de zor durumdaydılar. Biz imanımız yüzünden alaya alınabiliriz, ama en azından başımız hâlâ yerindedir. Yine de burada daha derin bir gerçeklik vardır. Şehitlerin acısı bize yalnızca bir tür acıma hissi sunmak için anlatılmaz. Zira kendileri de böyle düşünmezlerdi. Aksine, onlar kutsanmış kişilerdir. Acılarında da ölümlerinde de kendilerini kutsanmış sayarlar.

Şehitler, sıkıntılarında övünürler (Romalılar 5:3). Çeşitli denemelere düşmüş olmalarını “tam bir sevinç” saymışlardır (Yakup 1:2). Evet, “tam bir sevinç!” Çünkü onlar acıda da kutsanmış olduklarına inanmışlardır. Dövdükten sonra Yüksek Kurul'un huzurundan ayrılan elçiler gibi, şehitler de İsa'nın adı uğruna hakarete uğramayı bir onur sayarak sevinç içinde yollarına devam ederler. Onlar, elçilerin izinden giderler (Elçilerin İşleri 5:41).

Petrus şöyle der: »Sevgili kardeşlerim, sınanmanız için size giydirilen ateşten gömleği, size garip bir şey oluyormuş gibi yadırgamayın. Tersine, Mesih'in acılarına ortak olduğunuz oranda sevinin ki, Mesih'in görkemi görüldüğünde de sevinçle coşasınız. Mesih'in adından ötürü hakarete uğrarsanız, ne mutlu size! Çünkü Tanrı'nın yüce Ruhu üzerinizde bulunuyor. Hiçbiriniz katil, hırsız, kötülük yapan ya da başkalarının işine karışan biri olarak acı çekmesin. Ama Mesih inanlısı olduğu için acı çeken, bundan utanç duymasın. Taşındığı bu adla Tanrı'yı yüceltsin« (1. Petrus 4:12–16).

Şehitler, ölümlerinde övünüyorlardı. Zayıflıklarında yücelik buluyorlardı. Kanlarıyla Tanrı'yı yüceltiyor, acıya doğru eğiliyorlardı; çünkü biliyorlardı ki, Mesih'in merhameti onları bırakmayacak, onları tutup kaldıracaktı.

Evet, bazen şehitler ölmek için fazlasıyla hevesliymiş gibi görünebilir. Perpetua'nın kılıcı kendi boynuna yönlendirdiğini hayretle okuruz. Oysa çarmıh zaten gelecektir; onu arayıp bulmamıza gerek yoktur. Ama şehitler haklıydılar: En iyisi henüz gelmedi. Ölüm, yenilmesi gereken son düşmandır. Ve bu karanlık geçit, tarif edilemez bir mutluluğa açılır.

Şehitler biliyorlardı ki, Mesih'in adı uğruna acı çekmek iyidir. Biliyorlardı ki, İsa'nın adıyla ölmek hem iyi hem de kutsanmış bir şeydir. Öyleyse biz de bunu unutmayalım, ve yürekten hatırlayalım.

Pavlus Filipililere şöyle yazmıştı: “Benim için, yaşamak Mesih'tir, ölmek kazançtır” (Filipililer 1:21). Bu söz, vaftiz edilen herkes için geçerlidir. Çünkü bizim ölümümüz de kazançtır. İşte bu, şehitlerin bize gösterdiği doğru bakış açısıdır.

Onlar bize hatırlatır: Acı çekmekte özgürüz. Ölmekte özgürüz. Ve en önemlisi, ölüm korkusundan özgürüz.

İbraniler 2'de yer alan hayret verici bir ayette şöyle okuruz: “Bu çocuklar etten ve kandan oldukları için İsa, ölüm gücüne sahip olanı, yani İblis'i, ölüm aracılığıyla etkisiz kılmak üzere onlarla aynı insan

yapısını aldı. Bunu, ölüm korkusu yüzünden yaşamları boyunca köle olanların hepsini özgür kılmak için yaptı” (İbraniler 2:14–15).

Eğer bu ayetin sonundan başlamayı seçersek, önemli bir gerçeği fark ederiz: Ölüm korkusu bizi şeytanın kölesi yapar. Bu hakikat iyi anlaşılmalı ve sıkça vaaz edilmelidir. Çünkü ne zaman ölümden korkarsak, zincirlenmişizdir, şeytanın esiri hâline gelmişizdir.

Bu hakikatin nasıl işlediğine dair en açık örnek, kilisenin uğradığı zulümlerde görülür. Hristiyanlar vali önüne çıkarılır ve onlara şu seçenek sunulurdu: putperestlik ya da ölüm. “Şu küçük tutam buhuru sun, yoksa seni yakarız”. “Sezar Rab’dir de, yoksa seni aslanlara atarız”. Evet, putperestlik ya da ölüm. Ve ölüm korkusu, birçok Hristiyanı putlara boyun eğmeye sevk ederdi. Ama şehitler böyle davranmadılar. Çünkü onların ölüm korkusu, Mesih’le birlikte çarmıha gerilmişti.

Mesih, kendi ölümüyle -yeniden İbraniler 2’ye dönecek olursak- ölüm gücünü elinde tutan, yani İblis’i yok etti. Ölümün gücü yasa ve günahıdır. Fakat İsa’nın ölümü, günahları bağışlar. Ve günahların bağışlandığı yerde, ölüm gücünü kaybeder, şeytan kudretini yitirir. Çünkü günahın bağışlandığı yerde, yaşam da vardır; kurtuluş da oradadır.

Ölüm korkusundan özgürlük, şeytanın zorbalığından kurtuluştur. Ve dahası, ölüm korkusundan özgürlük, şeytan üzerindeki bir zaferdir. Vahiy 12, azizlerin ve şehitlerin bu zaferini görüm yoluyla bize açıkça bildirir.

“Kardeşlerimiz, Kuzu’nun kanıyla ve ettikleri tanıklık bildirisiyle onu yendiler. Ölümü göze alacak kadar vazgeçmişlerdi can sevgisinden” (Vahiy 12:11). Martin Luther bu ayeti şöyle yorumlar: “Kutsal şehitler işte bu şekilde ölümü ve tüm tehlikeleri yendiler; çünkü Tanrı’nın kendilerine lütfkâr olduğundan emindiler” (Luther’in Eserleri, Cilt 3, Sayfa 264, Yaratılış 19:10–11 Üzerine, yaklaşık 1539).

Bu dünyada sıkıntılarımız olacaktır. Her birimiz için ölmek takdir edilmiştir. Peki, biz nasıl iyi acı çekeriz? Nasıl iyi ölürüz? Pastörler, halklarına acı çekmeyi ve ölmeyi nasıl öğretir?

Şehitler, gözlerimizi ödüle dikmemiz gerektiğini bize hatırlatır. Çünkü İsa, ölümün öte yakasında bizi beklemektedir. Yarışımız, O'nun kollarında sona erecektir. Bu hafif ve geçici sıkıntı ise, yakında sonsuz bir görkeme dönüşecektir.

Şehitler, bizi cesaretlendiren o büyük tanıklar bulutunun bir parçasıdır. “İmanı koru!”, “Başarabilirsin!” diye seslenirler. Yakında bizim de acı çekme ve ölme zamanımız gelebilir. Ama Mesih bizim için acı çekmiş ve ölmüştür; şehitlik güvenimiz O'ndadır. Çünkü Mesih bizim Kurtarıcımızdır. O dirilmiştir ve bizi kendi egemenliğine kabul edecektir.

Tanrı'nın adını kutsal kılmak için O'na içtenlikle dua etmenin vakti çoktan gelmiştir. Fakat bu, kana mal olacaktır. Ve kutsal şehitlerin mirasından yararlananlar -şehitlerin kanıyla kazanılmış olan bu miras- vakti geldiğinde onların yerine geçmeli ve şehitlik rolünü üstlenmelidir (Luther'in Eserleri, Cilt 44, s. 54, İyi İşler Üzerine İnceleme, 1520).

Ek:

Şehitler Hakkında Luther'den Değerli Alıntılar Derlemesi

Şehitlerin Kanı, Tanrı'nın İntikamı İçin Bir Duadır

Ve böylece bu günaha, şimdiye dek kapıda sessizce durmasına izin verildi. Ama zamanı geldiğinde, kendini gösterecektir. Bavyera'da dökülen, son derece yüce ve sadık şehit Leonhard Kayser'in kanı sessiz kalmayacaktır. Ditmarsen'de akıtılan Henry von Zütphen'in kanı da sessiz kalmayacaktır. İngilizler tarafından, kendi halkı eliyle acımasızca ve yargılanmaksızın öldürülen sevgili İngiliz Anthony'mizin kanı da sessiz kalmayacaktır. Adları daha az bilinen; ama iman ikrarında ve şehitlikte bu kişilerle aynı kaderi paylaşan binlerce kişiden söz etmiyoruz bile. Tüm bu kanlar sessiz kalmayacaktır. Vakti geldiğinde, bu kanlar Tanrı'yı gökten inmeye ve yeryüzünde Müjde'nin düşmanları için dayanılmaz bir yargı gerçekleştirmeye çağıracaktır.

Bu nedenle, Tanrı'nın kanımızı görmezden geldiğini asla sanmamalıyız. Tanrı'nın sıkıntılarımıza kayıtsız kaldığını düşünmemeliyiz. Mezmur 56:8 şöyle der: "Gözyaşlarımı tulumunda biriktirdin!". Ve salihlerin kanının haykırışı, bulutları ve gökleri deler, ta ki Tanrı'nın tahtına ulaşsın ve O'nu, doğruların kanını intikam almaya çağırmaya cesaret etsin (Mezmur 79:10), (Luther'in Eserleri, Cilt 1, s. 288, Yaratılış 4:10 Üzerine).

Nuh, Tüm Şehitlerin Üstünde Bir Şehit

Ayrıca, nasıl ki yukarıda Nuh'un tüm bakirelerin üstünde bir bakire olduğunu söylediysek, burada da onun tüm şehitlerin üstünde bir şehit olduğunu görürüz. Bugünün sözde şehitleri, Nuh'la kıyaslandığında çok daha talihli durumdadır; çünkü onlar, Kutsal Ruh'un gücüyle desteklenmiş olarak, bir saat içinde ölümü yener ve tüm tehlike ile ayartmaları aşarlar. Oysa Nuh, tıpkı Lut'un Sodom'da yaşadığı gibi, tanrısızların arasında tam altı yüz yıl boyunca, sayısız ayartma ve tehlike içinde yaşamıştır.

Belki de bu yüzden Nuh'un babası Lemek, doğumunda ona bu ismi verdi. Kutsal baba, kötülüğün dünyada ne kadar yaygınlaştığını gördüğünde, oğlunun tanrısalları teselli edeceği umudunu taşıdı. Yani, günaha ve onun yaratıcısı olan Şeytan'a karşı savaştıracak, yitirilen doğruluğu yeniden kuracaktı. Fakat o zamanlar henüz filizlenen kötülük, Nuh'un günlerinde yalnızca durmakla kalmadı—daha da azgınlaştı. İşte bu yüzden, Nuh tüm şehitlerin üstünde bir şehittir. Tüm tehlikeleri bir saat içinde aşmak ne kadar kolaysa, dünyanın büyük kötülüğünü yüzyıllar boyunca izlemek de o kadar zordur! (Luther'in Eserleri, Cilt 2, s. 7–8, Yaratılış 6:2 Üzerine).

Aynı Konuda: Uzun Süreli Tahammülün Şehitlikten Daha Zor Olması...

Buradan, ataların yüreklerinde ne büyük bir sabır, ne derin bir sadakat taşıdıkları anlaşılmaktadır. Evet, şehitler de korkunç acılara göğüs gerdiler; ancak ataların yıllar boyunca katlandığı zorluklar ve karşılaştıkları tehditlerle kıyaslandığında, bu acılar görece daha kısa sürmüştür. Yirmi yıl boyunca böylesi bir zorbalığa boyun eğmek, olağanüstü bir sabır ve sarsılmaz bir iman gerektirirdi. Fakat ücretlerin böylesine haksızca değiştirilmesi meselesinin nasıl gerçekleştiği, yukarıda ayrıntısıyla açıklanmıştır (Luther'in Eserleri, Cilt 6, s. 70, Yaratılış 31:41 Üzerine).

İşkence, Çocuk Oyuncağıdır

Aziz Stefanus, Aziz Laurentius, Sebastian, Fabian ve onların yolundan giden nice kutsal şehit, yalnızca bu yolla ölüme ve her türlü işkenceye galip geldiler: Çünkü İbrahim'in imanını korudular ve Tanrı'nın lütfunu işaret eden vaatlerle teselli buldular. Bu nedenle, sıkça tekrarlanan Vincentus'un şu sözü yerindedir: "Tüm işkenceler, onlar için bir eğlence, bir meşgale, hatta çocuk oyuncağı gibiydi" (Luther'in Eserleri, Cilt 3, s. 125, Yaratılış 17:8 Üzerine).

Şehitler, Sıkıntılarında Teselli Bulurlar

Ve işte bu şekilde kutsal şehitler, ölüme ve tüm tehlikelere galip geldiler; çünkü Tanrı'nın kendilerine lütfuyla yaklaştığından emindiler.

Ne var ki, işkencelerinin ve sıkıntılarının doğrudan birer büyü ya da şeytan işi olduğunu düşündüler; Tanrı'nın ise bunlara yalnızca, imanlarını sınamak ve onları olgunlaştırmak için izin verdiğine inandılar. Bu nedenle, çektikleri acıların ortasında bile sevinç duydular ve Şeytan'la adeta alay ettiler. Bizim de aynı cesareti göstermemiz gerekir; fakat ne yazık ki çoğu zaman kendi zayıflığımıza yenik düşeriz. Nitekim büyük azizlerin hayatlarında da bu zaafıların izlerini görürüz. Mesela Pavlus'un da korkuyla dolduğu bir an olmuştu; ancak kardeşlerini gördüğünde yeniden cesaret buldu (Elçilerin İşleri 28:15). Böyle bir korku, tanrısızlarda görülmez; çünkü onlar Tanrı'nın lütfundan yoksun olduklarını bilmez, hatta başlarına bir bela geldiğinde bile bunu küstahça Şeytan'a yüklerler (Luther'in Eserleri, Cilt 3, s. 264–265, Yaratılış 19:10–11 Üzerine).

Bize Ölümle Yüzleşme Gücünü Veren, Meleklerin Görümleri Değil, Yalnızca Tanrı'nın Sözüdür

Meleklerin görünümüne mazhar olmadan, yalnızca Tanrı'nın Sözü ile güçlendirilmiş olarak, kutsal şehitler Mesih'in adı uğruna ölüme göğüs gerdiler. O hâlde biz de neden aynı teselliyle yetinmeyelim? Vaftiz, zaten yeterince açık ve ilahi bir görünüm değil midir? Rab'bin Sofrası, Anahtarlar ve Söz'ün hizmeti de öyle. Tüm bunlar, meleklerin görünümüne denktir, hatta onları aşan derinliktedir. Çünkü İbrahim'in sahip olduğu, yalnızca birkaç damla ve kırıntıdan ibaretti (Luther'in Eserleri, Cilt 4, s. 126, Yaratılış 22:11 Üzerine).

Ölüme Karşı Şehitlerin Sevinci, İnsanî Sıkıntılar Karşısında Yas Tutup İnmeyeceğimiz Anlamına Gelmez

Müslüman Osmanlıların Hristiyan kanına karşı öfkelerini en zalim biçimde kustuklarını; küçük çocukları kazıklara oturttuklarını, kadınlara ise anlatılamayacak kadar korkunç utançlar yaşattıklarını duyduğumda, elbette ki inlemem gerekir. İnsan yüreği, böylesine vahşi ve dehşet verici eylemler karşısında sarsılmadan duramaz.

Ama bazı Stoacı mizaçlı kişiler şöyle itiraz eder: “Ne hassas bir şehitsin sen! Bir kadın gibi ağlayıp sızlanıyorsun. Erkek dediğin, tüm bunları küçümsemeli! Kadınların ve bakirelerin kirletilmesi seni neden ilgilendirsin ki?”. Bu, cesaret değil, delice bir duyarsızlıktır! Çünkü başkalarının acılarına, hele ki bu denli korkunç olanlara, duyarsız kalmak, insanlıktan uzaklaşmanın en açık biçimidir. Başkalarının felaketleri karşısında gülüp geçmek, hele ki insanlar sürüyle aldatılırken, imparator ve Müslüman Osmanlı acımasızca saldırırken, papa on binlerce canı ebedi mahvoluşa sürüklerken, ne dindarlığa sığar, ne de Hristiyanlığa yaraşır. Böyle zamanlarda bana düşen, gerçekten insan olmak ve komedideki o adamın dediği gibi söylemektir: “İnsana dair hiçbir şey bana yabancı değildir”. Ama Hristiyan, ortak kötülükler karşısında daha derinden etkilenmelidir; çünkü yalnızca bedensel

değil, ruhsal yıkım da söz konusudur. Nitekim Mesih'in kendisi (Luka 6:36) şöyle diyerek - φιλοστοργίαν - şefkatle yoğrulmuş bir merhameti emreder: "Babanız merhametli olduğu gibi, siz de merhametli olun". Aynı şekilde, Pavlus da Romalılar 12:13'te şöyle buyurur: "İhtiyaç içinde olan kutsallara yardım edin" (Luther'in Eserleri, Cilt 6, s. 253–254, Yaratılış 35:8 Üzerine).

İki Yönlü Ayartma Üzerine: Önce Sıkıntı, Sonra Zevk

Burada, iki zıt ruh en yüksek düzeyde bir çatışmaya girmiştir. Şeytan, Yusuf'a nazik görünümlü, yaltaklayıcı bir saldırıyla yaklaşır, ama bu görünüşün ardında korkunç bir vahşet gizlidir. Çünkü, Jerome'un da bir yerde ifade ettiği gibi, şeytan dindar bir kişiyi işkenceyle yenemeyeceğini anladığında, en sonunda onu şehvetin ve zevkin tuzağıyla kuşatmaya çalışır. Bu yöntem, sadece fiziksel değil, ruhsal yıkımın da aracıdır. Aziz Cyprianus da şöyle yazar: Putperestler, şehitleri yavaş ve sürekli işkencelerle acı içinde bırakmaya alışkındı; hemen öldürmezlerdi; çünkü şehitler can vermeyi tüm yürekleriyle arzularlardı. Ne var ki, bu tür işkencelerle yenemedikleri şehitlere karşı, Cyprianus'un da belirttiği gibi, en güzel fahişeleri gönderirlerdi. Bu kadınlar, öpücüklerle ve şehvetli cilvelerle bedeninin tutkularını uyandırmak için kullanılırdı. Çünkü putperestler biliyorlardı ki, Hristiyanlar iffeti över ve Tanrı serbest cinsel ilişkiyi tiksintiyle reddeder. İşte bu yüzden, Hristiyanların lekesiz vicdanlarını kirletmek, ve böylece sadece bedenlerini değil, öğretilerini de lekelemek isterlerdi (Luther'in Eserleri, Cilt 7, s. 80, Yaratılış 39:7–10 Üzerine).

Bu Sıkıntılarla Dolu Hayatta Teselli ve Cesaret

Bu nedenle, kendimizi böylesi örneklerle teşvik etmeli ve cesaretlendirmeliyiz ki, her türlü zorluğa, tehlikeye ve kedere sabırla katlanabilelim. Ama eğer öldürülürsek, bilmeliyiz ki bu yolla gerçekten özgür kıldık ve tüm kötülüklerden sonsuza dek kurtulduk; tıpkı

geçmişin kutsal şehitlerinin de hiçbir kötülüğe uğramamış olması gibi. Onlar, imanla sebat ettikleri yolda sıkıntılarının sonuna erdiler. Eğer hayatta kalırsak, sebat etmeliyiz ve ümitle, imanla beklemeliyiz. Çünkü Tanrı bize karşı düşmanca değildir; O bizden nefret etmez; davranışları ne kadar anlaşılmaz ya da gizemli olursa olsun. Bunun yerine şöyle demeliyiz: “Biliyorum ki vaftiz edildim. Tanrı Oğlu’nun kutsal bedenini aldım, kanını içtim. İlahi yetkiyle aklandım. Tüm günahlarım kesinlikle bağışlandı. Ve bana, şeytan, ölüm ve cehennem üzerinde mutlak zafer vaat edildi. O hâlde daha ne isteyebilirim ki?” (Luther’in Eserleri, Cilt 7, s. 131–132, Yaratılış 41:1–7 Üzerine).

Şehitlerin Sevinci, Ruh’la Dolu Olmalarından Kaynaklanır

Böylece, takva sahipleri Kutsal Ruh’la öylesine dolarlar ki, Tanrı’ya şükran sunmadan, imanlarını açıkça ikrar etmeden, Rab’bi yüceltmeden ve Müjde’nin Sözü’nü öğretilen ilan etmeden duramazlar.

Elçiler ve şehitler, Kutsal Ruh’la dolup taşttıklarında böyleydiler; adeta ilahi bir sarhoşluk içindeydiler. Çünkü bu türden bir asma çok seçkindir; ve Bilgelik, Süleyman’ın Özdeyişleri 9:5’te onun hakkında şöyle der: “Gelin, ekmeğimden yiyin, karıştırdığım şarabımdan için. Sonra içeceksiniz ve sarhoş olacaksınız; ama bu, ruhsal bir sarhoşluktur”.

Bu nedenle bu ayeti şöyle anlıyorum: Mesih’te ve Mesih’in zamanında bizler, O’nun evinin bolluğundan ruhsal bir sarhoşlukla dolmalıyız (bkz. Mezmur 36:8). Yani, Tanrı’nın Sözü’nü işiterek ve onun aracılığıyla Kutsal Ruh’u almalı, O’nunla beslenmeliyiz. Bu da bizi bambaşka insanlar hâline getirir; tıpkı sarhoş bir insanın, aç ve oruçlu birinden bütünüyle farklı davranması gibi. Çünkü sarhoş olan ne yapar? Güler, sevinir, coşar, ilahiler söyler, yüreğinden sevinç taşar. Ama aç olan? Hırçındır, kederlidir, sürekli yakınmalarla doludur. İşte Kutsal Ruh’un doluluğu, insanı sevinçle dolu bir başka varlık kılar (Luther’in Eserleri, Cilt 8, s. 249, Yaratılış 49:12 Üzerine).

Şehitlerin Sevinci ve Bedenle Savaş

İşte böylece, kutsal şehitler ve kutsal genç bakireler -Agatha, Lucia ve daha niceleri- o asmaya bağlanmışlardı. Ölümü bir oyun gibi görüyor, günahı ve cehennemi ise hiç sayıyorlardı. Çünkü biliyorlardı: Günahları bağışlanmıştı, sonsuz yaşam onlara vaat edilmişti, ve Baba'nın onlara yönelik niyeti büsbütün iyiydi. Bu güvenle, ölümün tam ortasında bile sevinçliydim, ve korkusuzdular.

Bu yüzden, olağanüstü saygın şehit Vincentius hakkında şöyle anlatılır: Önce sopalarla dövülmüş, ardından vücudu gerilerek işkenceye maruz bırakılmıştır. Daha sonra yalınayak bir hâlde kızgın kömürlerin üzerinden yürümeye zorlandığında ise, şöyle demiştir: “Güllerin üstünde yürüyorum”. Böylece en vahşi işkenceleri küçümseyerek karşılamış, yanan kömürleri ve kor gibi demirleri bir oyun gibi görmüş, alayla gülmüştür. Tüm bunlar, Şilo'nun vaadinin ne denli büyük bir zenginlik ve güç taşıdığını açıkça ortaya koymaktadır.

Eğer gerçekten iman ediyorsak, ölümle yüz yüze gelmemiz gerekse bile; veya veba, kıtlık, savaş ve şeytanın tüm öfkesi, cehennemin bütün karanlığı üzerimize salınsa da, biz de şöyle demeliyiz: “Defol karşımdan, ey şeytan! Sana en değersiz şeyleri bile lâıyk görmem!” (Bu ifade, Martin Luther tarafından daha cesur ve sert bir üslupla dile getirilmiştir; ancak bu eserde, yayın bütünlüğü açısından daha edebî bir dille sunulmuştur). Kilise, tam da böyle inanır ve bu imanı hâlâ aynı cesaretle haykırır. Çünkü bu, Kutsal Ruh'un şarabıyla dolup taşmak ve Tanrı'nın büyük işlerini yeni dillerle ilan etmektir. Peygamberlerin gözünün dikildiği şey de budur; Amos 9:13'te yazıldığı gibi: “Dağlardan tatlı şarap damlayacak, Ve bütün tepelerden akacak”. Mesih'in egemenliği paha biçilmez bir saltanattır. Eğer bir kişi, Tanrı'nın kendisine lütfkâr bir Baba olduğuna ve Tanrı Oğlu Mesih'in ölüm, günah, şeytan ve cehennemi yok ettiğine iman ediyorsa, nasıl olur da sevinmez, coşmaz? Evet, o kişi, demir dağların içinden ve her türlü sıkıntının arasından korkusuz ve yenilmez bir yürekle geçmelidir. Her şeyin bal, süt ve şarap gibi aktığını düşünmeli, artık ölümlü biri olarak değil, sonsuz yaşama erişmiş biri gibi Tanrı'yı en yüce sevinç ve minnetle övmelidir.

Aslında bizlerin de bu şekilde hissetmesi gerekir.

Çünkü tüm bunlar, Pavlus'un da dile getirdiği üzere, Mesih'teki vaatlerdir. Bu vaatler bize altın ve gümüşle dolu keseler sunmaz; hayır; daha fazlasını verir: Sevinçle dolu bir yürek, esenlikle ışıldayan bir vicdan ve sonsuz yaşamın sarsılmaz güvencesi. Bu gerçeği sadece Petrus ve Pavlus gibi elçilerde değil, aynı zamanda Vincentius ve onun gibi nice şehitlerde de görürüz. Annas ve Kayafa öfkeyle kudursa da, bu iman kahramanları sarsılmazlar. Çünkü tehditleri, gökteki meleklerin küçümseyen tebessümü gibi görürler; boş, zayıf ve geçici.

Ve işte bugün bizler, papalığın aforoz yıldırımlarını gülümseyerek karşılıyoruz; çünkü Şilo'ya iman ediyoruz ve O'nu işitenler, O'na iman edenler arasında yer alıyoruz. Bu nedenle yüreğim tam bir güvenle doludur: Eminim ki bana hiçbir şey zarar veremez; aksine, her şey -evet, her şey- kurtuluşum için hizmet etmek zorundadır.

Yine de içimizde hâlâ titreyen, korkuya kapılan ve dehşetle sarsılan bir yön varsa, bu durum imanımızın değil, içimizde kalan zayıflığın bir göstergesidir. bu, hâlâ günahı hisseden ve Tanrı'nın gazabından korkan Eski Âdem'in kalıntısıdır. Hele ki bizde, bu daha da derindir; çünkü papalık altında yaşarken, bu lekeler tabiatımıza hem alışkanlıkla hem de yanlış öğretiyle işlenmişti. Bize, Mesih'in yüzüne bakmamamız gerektiği, O'ndan korkmamız ve hatta kaçmamız gerektiği öğretilmişti. Bu yüzden, ben de hâlâ, sadece içimde yaşayan o eski adam yüzünden değil, aynı zamanda imanımın kırılğanlığından ötürü, papalığın bu karanlık giysisini üzerimden söküp atmakta zorlanıyorum. Bu zayıflık yüzünden, Mesih'e güvenle bakmaya cesaret edemiyorum. Ama şükürler olsun ki, bizler artık yeni başlıyoruz, Mesih'i Kurtarıcımız olarak görmeye, O'nun ölüm, kıtlık ve savaş içinde gelişini umutla beklemeye, ve bu Rabbe yakarmaya. Papalık altındayken, böyle bir duayı dile getirmek bile hayaldi. Yine de, papalığın bu vebalı ve lanetli öğretisinin ardında bıraktığı yaralarla birlikte, hâlâ büyük bir zayıflık içinde O'nun gelişini özleyiyor, O'nunla birlikte gelen kurtuluşu düşünüyor ve derin bir hasretle arzuluyorum.

Bu nedenle, bu köklü kötülüğe karşı üç yönlü bir mücadele vermeliyiz. İlk olarak, papalığın karanlıkta bıraktığı ve içinden tüm vaatleri söküp attığı gerçek öğretiyi yeniden öğrenmemiz şarttır. Zira bir zamanlar Mesih'in kim olduğunu bilmez hâlde yaşıyor, yalnızca putperestler, Müslüman Osmanlılar veya Yahudiler gibi düşünüyorduk. Fakat şimdi, Yakup 1:18'in dediği gibi, Tanrı'nın yaratıkları arasında ilk ürünler olmaya başladık. Bu nedenle, üzerimize sinmiş olan papalığın eski mayasını yavaş yavaş üzerimizden sıyırmalı, ta ki tamamen arınıp, Tanrı'nın vaatlerinin zenginliğine ve iman hayatına alışana dek. Son olarak, bedenin içten içe homurdanan arzularını bastırmalı ve ruhun rehberliğinde yaşamayı öğrenmeliyiz (Luther'in Eserleri, Cilt 8, s. 255, Yaratılış 49:12 Üzerine).

Rab, Şeytan'ı Şehitler Aracılığıyla Mağlup Eder

Şehitler ve havariler, Mesih'in yeryüzündeki ayaklarıdır; çünkü Rab, kendi zaferini bu kutsal bedenler aracılığıyla gerçekleştirmiştir. “Engerek ve ejderin üzerine basacaksın; aslanı ve yılanı ayak altında ezeceksin” (Mezmun 91:13) diye yazılmıştır. Fakat bu eziliş, ancak şehitlerin çektiği acılar ve döktükleri kutsal kan aracılığıyla mümkün olmuştur. Dünya ancak o zaman gerçek anlamda hor görülmüş, yere serilmiştir; çünkü onlar, ölüme dek dünyaya boyun eğmediler. Bu sadık tanıklar, canlarıyla dünyaya üstün geldiler; zira dünya, istediğini gerçekleştiremediği sürece onlara galip gelemezdi (Luther'in Eserleri, Cilt 10, s. 340, Mezmun 68:23 Üzerine).

Kilisede İki Hizmet Görevi: Ayaklar ve Dil (Şehitler ve Öğretmenler)

Nasıl ki şehitlerin görevi gerçekten kilisenin ayağı ve temeli ise, öğretmenlerin görevi de kilisenin dili olmaktır. Zira öğretmenler, aleni biçimde ve cesaretle, şehitlerin kanlarıyla mühürlenmiş olan hakikati ilan ederler. Ve bu iki kutsal hizmet düzeni -şehitlik ve öğreticilik-

kilise tarihinde ardışık şekilde belirmiştir; birincisi, hakikatin uğruna kan dökmüş; ikincisi ise, o kanla tasdik edilen sözü halka duyurmuştur (Luther'in Eserleri, Cilt 10, s. 341, Mezmur 68:23 Üzerine).

Luther'a Göre Üç Dalga Zulüm (Hristiyan Tarihine Dair Özet Görüşü)

Sular; Yahudilerin Mesih'e çektiirdiğı o derin acılardı. Sular; şeytanın eliyle kiliseye karşı salıverdiği, şehitlere zulmeden zalimlerdi. Sular; aynı şeytanın, bu kez sapkın öğreticiler kılığında kiliseye yönelttiğı saldırılardı; ve bu saldırılar hâlâ devam etmektedir. Sular; bugüne dek kiliseye karşı yöneltilmiş, sayısız kayıtsız ve yalnızca ismen Hristiyan olan kalabalıklardır (Luther'in Eserleri, Cilt 10, s. 351–352, Mezmur 69 Üzerine, Giriş).

Aynı Konu Üzerine Bir Başka Alıntı

İlk zulüm şehitlere yönelmişti, ikinci zulüm öğretmenlere, üçüncü zulüm ise genel anlamda tüm imanlılara; her kesimden Hristiyan'a. İlk zulüm zorbalıkla geldi, ikincisi sahte hikmetle, üçüncüsü ise bu dünyanın aldatıcı iyiliğı aracılığıyla. İlki kilisenin gücünü hedef aldı, ikincisi onun hikmetini, üçüncüsü ise kutsallığını ve Tanrı'dan gelen iyiliğı. İlkinde kilise zayıflıkla suçlandı, ikincisinde cehaletle, üçüncüsünde ise yozlaşma ve küfürle karalandı (Luther'in Eserleri, Cilt 11, s. 308, Mezmur 102:7 Üzerine).

şehitlerin güzel devresi

Otlar insan çabası olmaksızın nasıl yeşerirse, kilisenin çocukları da öyle ortaya çıkar; ve nasıl ki otlar yeryüzünde ansızın ve her yerde biterse, sadık imanlılar da dünyanın dört bir yanında aynı hızla filizlenirler; çünkü "Sözü çarçabuk yayılır" (Mezmur 147:15).

Bahar geldiğinde çayırlardaki otlar en hoş ve taze manzarayı oluşturur; işte kilisenin ilk zamanlarında şehitlerle olan durum da böyleydi: her yerde çiçekler gibi açan ruhlar, mis kokulu tanıklıklar vardı. Bu, kilisenin en güzel, en bereketli mevsimiydi; nitekim “Açan asmalar güzel kokularını yayar” (Ezgiler Ezgisi 2:13), (Luther’in Eserleri, Cilt 10, s. 414, Mezmur 72:16 Üzerine).

Şehitlerde Görülen Üçlü Acı Çekme Düzeni

Bakın: acıları içinde kendini ruhsal sözlerle, yani Tanrı’nın gerçeklerini yansıtan kutsal ifadelerle teselli ediyor; zalimlerinin sefaletine, onların yanılgılarına ve yalana saplanmış hâllerine içten bir merhamet duyuyor; ve nihayetinde her iki durumdan da Tanrı’ya övgüyle yükseliyor, yüceliğe yöneliyor ve acılara karşı gitgide daha da cesur hâle geliyor. İşte bu mezmurun gerçek anlamı budur; nitekim herhangi bir şehidin, örneğin Aziz Laurentius’un, acı çekerken bu mezmuru güvenle okuduğunu ve bu üç şeyi yaptığına tanık olabilirsiniz; evet, şehitler acı içinde olduklarında daima bunları yaparlar, bu apaçık ortadadır (Luther’in Eserleri, Cilt 11, s. 405, Mezmur 116:15 Üzerine).

Şehitlerin Kanı, Kilisenin Tohumudur

“Rab çobanımdır, eksigim olmaz”. İşte bunlar, kilisenin şimdiye dek bütün düşmanlarını yendiği ve kıyamet gününe dek zaferini sürdüreceği silahları ve manevi toparlarıdır; çünkü şeytan ve dünya onu ne kadar çok sıkıntıya sokar, baskı altına alır ve işkence ederse, o da aynı oranda güçlenir, çünkü kilisenin büyümesi ve ilerleyişi zulümde, acıda ve hatta ölümde gerçekleşir; bu yüzden eski ruhsal babalardan biri şöyle demiştir: “Şehitlerin kanı bir tohumdur,” zira bir kişi idam edildiğinde, onun yerine yüz kişi ayağa kalkar ve böylece bu harika zafer birçok mezmurda dile getirilir - özellikle dokuzuncu, onuncu ve diğerlerinde (Luther’in Eserleri, Cilt 12, s. 174, Mezmur 23:5 Üzerine).

Tüm Hristiyanlar Şehit Olmaya Hazır Olmalıdır

Bu nedenle Rab Yeremya'ya şöyle seslenir (Yeremya 1:18): “İşte, bütün ülkeye-Yahuda krallarına, önderlerine, kâhinlerine, ülke halkına-karşı bugün seni surlarla çevrili bir kent, demir bir direk ve tunçtan bir duvar kıldım,” çünkü gerçekten de kilisede öğretme görevi üstlenen kişi, her tür tehlikeyi küçümseyebilecek bir zihne sahip olmalı; hatta yalnızca öğretmenler değil, bütün imanlılar da genel olarak kendilerini şehitliğe, yani Tanrı'nın adını korkusuzca itiraf etmeye ve tanıklık etmeye hazırlamalıdır; çünkü Mesih gizli kalmak istemez, adını dört duvar arasında fısıldamak değil, damlardan ilan edilmek ister (Matta 10:27), öyle ki Müjde, yeryüzünde yüksek bir dağın tepesinde ya da gözetleme kulesinde yanan sönmez bir meşale gibi parlсын (Luther'in Eserleri, Cilt 12, s. 383–384, Mezmur 51:12 Üzerine).

“Şeytan'ın Şehitleri”: Yanlış Öğretiyle Saptırılmış Olanlar

İşte bu metnin, anlamı tamamen korunarak ve istenildiği gibi tek cümlede, daha edebî, teolojik ve akıcı şekilde yeniden yazılmış biçimi: Kutsal Kitap başka yerlerde bu ifadeleri sahte tapınma ya da putperestlik için kullanır, çünkü her hurafe aslında insanı içten içe işkenceye uğratar; bu yüzden Almanca'da da “şeytanın şehitleri”nden söz ederiz; yani, üzerine gereksiz ve Tanrı tarafından buyurulmamış yükler yükleyen, kendi kendine acı çektiren insanlardan (Luther'in Eserleri, Cilt 13, s. 123, Mezmur 90:10 Üzerine).

Göğe Yükseliş: Şehidin Güvencesi ve Tesellisi

Benzer şekilde okuruz ki, kutsal şehit Aziz Stefanus taşlanmak üzereyken bu ayet yüreğindeydi ve hatta ona açıkça gösterilmişti, çünkü şöyle der (Elçilerin İşleri 7:56): “Göklerin açıldığını ve İnsanoğlu'nun Tanrı'nın sağında durmakta olduğunu görüyorum”; işte ben buna gerçek bir görüş derim, çünkü ölüm gözlerinin önündeyken, o yalnızca

Mesih'te yaşamı görür ve böylece düşmanlarının öfkesine, çılgınlığına, ölümün korkusuna ve dehşetine aldırış etmeden meydan okur, ölümle öyle bir sevinç içinde karşılaşır ki, sanki gerçekten sonsuz yaşama, ebedî işığa adım atmaktadır (Luther'in Eserleri'ne dayalı ifade).

Tüm Hristiyanlık, başlangıcından bugüne dek tesellisini ve meydan okumasını bu ayete dayandırmıştır; onu koruyan ve ayakta tutan şey de işte bu iman ve bu ilahî söz olmuştur. Hiçbir insanî kudret, hiçbir fiziksel kuvvet, hiçbir dünya egemenliği ya da askerî güç, Hristiyanlığı bugüne kadar koruyup yaşatmamıştır; aksine, kilise en büyük zayıflıklar, kırılğanlıklar ve görünürdeki çaresizlikler içinde, tüm şeytanlara, dünyanın azgın öfkesine, kralların, prenslerin ve halkların gazabına karşı yalnızca imanla direnmiş ve bu Rab'bin adına yapılan kutsal meydan okumayla ayakta kalmıştır; kendisine şu kudretli söz söylenmiş olan Rab'bin: "Sağımda otur" (Mezmun 110:1). Çünkü O, kendini öylesine yüksek bir tahtta kurmuş, öylesine kudretli bir mevkiye yerleştirmiştir ki, herkesin önünde açıkça oturmasına rağmen, tüm düşmanlarının çılgınlığına, şeytanın saldırılarına, dünyanın nefreti ve yargısına karşı koyabilecek tam yetkinliğe ve sınırsız güce sahiptir. Bu nedenle biz Hristiyanlar da, her baskı ve denemede, böyle bir imana sarılmalı; ve saldırıya uğradığımızda yüceliğimizi, direncimizi, sevincimizi ve en derin tesellimizi yalnızca O'nda bulma alışkanlığını kazanmalı ve bu ilahî güvene dört elle tutunmalıyız (Luther'in Eserleri, Cilt 13, s. 245–246, Mezmun 110:1 Üzerine).

Her Hristiyan Bir Şehittir, Ölümle Savaşan

Ölümle göz göze gelmek, beden için hoş ve kolay bir yudum değildir; zira ölüm, her zaman yanında günahı ve Yasa'yı getirir ve bu nedenle de azizlerin gerçekten birer şehit olduğunu anlamak zor değildir—çünkü onlar ölümün gölgesi altında yaşar, onunla sürekli bir hesaplaşma ve çetin bir savaş içinde bulunurlar; bu ölüm bazen zalimler, tanrısızlar, ateş, kılıç, zindan ve benzeri dışsal zulümler yoluyla gelir, ama çoğu zaman doğrudan Şeytan'ın kendisiyle ilgilidir; zira o ne Tanrı'nın Sözü'ne tahammül edebilir, ne de bu Sözü öğreten ve koruyan imanlılara; yaşamda da ölümde de onları kuşatır, imanlarına,

umutlarına ve Tanrı'ya olan sevgilerine acımasızca saldırır, bir yüreği korkuyla, şüpheyle, karanlıkla ve umutsuzlukla çepeçevre sarar; öyle ki zavallı bir yürek, Tanrı'dan ürker, O'ndan nefret eder hâle gelir, hatta küfre düşer; ve yoksul bir vicdan, Tanrı'yı, Şeytan'ı, ölümü, günahı, cehennemi ve tüm yaratılışı karşısına almış, birleşmiş bir düşman olarak görür; çünkü ne Müslüman Osmanlıların ne de imparatorların en büyük ordusu bile, Şeytan'ın tek bir vicdana hücum ettiğiindeki kudretine denk bir kuşatma gerçekleştiremez (Luther'in Eserleri, Cilt 14, s. 83–84, Mezmur 118:18 Üzerine).

Şehitler, Tanrı'nın Sözü'nü Her Şeyden Üstün Tuttular

Işık sizdeyken iman edin ve kabul edilmiş, uygun olan o kutsal zamanda ondan faydalanın; teşvik ve davet şudur ki: Tanrı'nın Sözü'nü gayretle öğrenmeli, onun üzerinde derin derin düşünmeli, ruhen çalışmalı ve anlayışımızda büyümeliyiz ki, bu yüceliğin ışığı içimizi büsbütün doldursun; zira bu ışığı bir hazine, evet, paha biçilmez bir cevher olarak görenler, bedeninin tüm yüceliğini, tüm geçici ihtişamını ve dünyanın tüm gösterişli göz aldanmalarını hiç sayarlar; ve bunu da en açık şekilde kutsal şehitlerde görürüz. çünkü onlar, Tanrı'nın ebedî Sözü ile kıyaslandığında her şeyi gözlerinde hor ve değersiz saymışlar, hatta canlarını dahi gözlerini kırpmadan vermişlerdir (Luther'in Eserleri, Cilt 17, s. 312, Yeşaya 60:1 Üzerine).

Tanrı'nın Gücü, İnsan Gücünün Tükendiği Yerde Başlar

Tanrı, takva sahiplerinin güçsüz düşmesine, alçaltılmasına ve âdeta terk edilmiş görünmesine izin verir; öyle ki herkes onların artık sonuna geldiğini, tamamen yenildiklerini sanır. Oysa işin hakikati şudur ki, tam da o anda, Tanrı tüm kudretiyle onların yanındadır; fakat öylesine derin bir gizlilik ve örtüyle çalışır ki, baskı altında ezilen kutsallar dahi O'nun varlığını hissedemez; yalnızca imanla inanırlar ve bu imanla ayakta dururlar. İşte Tanrı'nın kudretinin doruk noktası ve O'nun

uzanmış kudretli kolunun asıl tecellisi budur: çünkü insanın gücü tükendiğinde, Tanrı'nın gücü işte orada başlar. Yeter ki iman bulunsun ve Rab sabırla beklensin. Ve nihayet baskı sona erdiğinde, işte o zaman zayıflığın örtüsü altında ne büyük bir kudretin saklı olduğu tüm açıklığıyla ortaya çıkar. Aynı şekilde, Mesih çarmıhın üzerinde insan gözüyle bakıldığında zayıf ve yenilmiş görünüyordu; fakat tam da orada, O en yüce işini gerçekleştirdi: günahı, ölümü, dünyayı, cehennem, Şeytan'ı ve tüm kötülükleri mutlak bir zaferle alt etti. Bu nedenle, geçmişin tüm şehitleri güçlüydüler; çünkü galip geldiler. Aynı şekilde, bugün acı çeken, eziyet gören, dışlanan ve yalnız bırakılan herkes, eğer imanda sebat ederse, o da galip gelir. İşte bu yüzden Yoel 3:10'da şöyle buyrulmuştur: "Güçsüz olan, 'Ben güçlüyüm' desin", ama imanla söylesin, ve o kudret henüz hissedilmeden önce, Tanrı'dan gelecek olanla sebat etsin (Luther'in Eserleri, Cilt 21, s. 340, Magnificat Üzerine).

Şehitlerin Övgüye Değer Gururu Üzerine

Tanrı tarafından buyurulmuş ve benden -evet, herkesten- istenmiş olan iyi ve kutsal bir gurura sahip olabilirim. Bu gurur şöyle seslenir: "Şeytanın yoluna gitmemeliyim; ona bakmayacağım ve ardınca sürüklenmeyeceğim". Bu tutum, ruhsal bir gururdan doğar; ve sevgili şehitler de işte tam olarak böyle bir duruş sergilemişlerdir. Zalimlerin karşısında dimdik durarak şöyle demişlerdir: "Sana bakmayacağım, çünkü Tanrım'ı ve Rabbim'i inkâr etmeyeceğim". İşte bu, hakikaten övgüye layık bir gururdur! Ne var ki, ben bu durumda alçakgönüllülük perdesiyle konuşarak şöyle dersem: "Sevgili papa, sevgili piskoposlar, sizden ne isteniyorsa memnuniyetle yerine getiririm," ve aynı anda Tanrı'nın Sözü tarafından yönlendirildiğimi de iddia ediyorsam, o hâlde bu alçakgönüllülük şeytanî ve lanetlenmiş olurdu. Çünkü bu durumda gösterilen alçakgönüllülük, aslında değersiz bir alçakgönüllülüktür; çünkü gurur ve direnişin sergilenmesi gereken bir yerde, yersiz bir teslimiyet sunulmuştur (Luther'in Eserleri, Cilt 22, s. 232-233, Yuhanna 2:17 Üzerine).

İman Sessiz Kalamaz

Eğer Mesih'in gerçek Tanrı olduğuna ve bizim Kurtarıcımız olarak beden aldığını yürekten inanarak kabul ediyorsam, bunu asla inkâr etmem; bilakis, Müslüman Osmanlılara, dünyaya, papaya, Yahudilere ve tüm mezheplere karşı açıkça ilan ederim ve bunun mutlak hakikat olduğunu cesaretle ikrar ederim. Böyle bir inançtan vazgeçmektense, hayatımı, malımı ve onurumu yitirmeyi göze alırım. Çünkü gerçek bir iman susmaz; ölümle yüzleşmeyi dahi göze alır. Bu tür bir iman, Tanrı'nın kutsal Sözü'nü, en zorlu zalimlere karşı bile itiraf eder. Elbette ki, bu iman, şeytandan gelen her tür sınama ve ayartıyla karşı karşıya kalacaktır; tıpkı kutsal şehitlerin hayatlarının buna açık birer örnek teşkil etmesi gibi (Luther'in Eserleri, Cilt 22, s. 393, Yuhanna 3:19 Üzerine).

Müjde, şehitlerin tesellisidir

Bu, iman edesiniz diye vaaz edilir: Rab Mesih, Hristiyan inanç bildirgesinin maddelerinde açıklandığı üzere, günah uğruna insan oldu. Ve işte burada, bana ebedi yaşama kavuşacağım; şeytanın beni yutamayacağı, ölümün beni tüketemeyeceği ve beni ezen yoksulluğun bana zarar veremeyeceği güvence altına alınmıştır. Bu hakikat, Osmanlı'da esaret altında bulunan Mesih inanlıları için ne büyük bir teselli olurdu! Müslüman Osmanlı ne kadar öfkeyle bağırıp çağırırsa da, onlar bu gerçeğe iman edebilirlerdi. Aynı şekilde bu, şehitler için de büyük bir teselli kaynağıydı: kılıç boyunlarına dayandığında ya da odunlar tutuşturulduğunda bile şöyle ilan ettiler: "Her şeye rağmen O'nu Rabbim olarak yücelteceğim". Ne var ki çoğu zaman, Baba ve Oğul tarafından sevildiğimize dair sahip olduğumuz güvence ve kesin inanca rağmen, sanki Mesih bizi günahattan, ölümden ve zorbalardan kurtaramamış gibi düşünülür (Luther'in Eserleri, Cilt 22, s. 499, Yuhanna 3:35 Üzerine).

Luther, şehitliğe hazır mıydı

Kutsal piskoposların ve şehitlerin izinden yürümek benim için bir memnuniyet kaynağıdır; zira onlar da sevgili elçilerin izini takip etmişlerdir (Luther'in Eserleri, Cilt 22, s. 513, Yuhanna 4 Üzerine).

Şehitlere güven veren şey, düşüncelerden fazlasıydı

Şimdi aramızda, bizimle aynı görüşte olduklarını söyleyen ve Mesih'in içlerinde yaşadığını iddia edenler vardır. Ne var ki, sınav vakti geldiğinde, hayatlarını, onurlarını ya da mallarını kaybetme tehdidiyle, özellikle de canlarını feda etme sorusuyla yüz yüze geldiklerinde, Mesih'in gerçekten içlerinde yaşamadığı anlaşılır. Bu durumda, yalnızca düşünceler yeterli değildir; zira düşünce dediğin, yalnızca senin işin, gücün, doğal aklın ve zayıf yaratılışıdır. Ancak kötü bir vicdanın dehşeti bastırılacaksa, şeytan korkutulup kovulacaksa, ölüm mağlup edilecekse, o zaman yalnızca bir fikir değil, ilahi bir kudret gerekir. İçinde başka bir şey olmalıdır; öyle bir kudret ki, düşmanlar onunla karşılaştıklarında alt edilemeyecek bir güçle yüz yüze gelsinler; korksunlar, kaçınsınlar ve senin zaferine hizmet etsinler.

Şeytan, öfkeli bir düşmandır. Düşüncelerle fazla ilgilenmez; çünkü düşünce, ona karşı durmaya yetmez. İnsanın içinde, onun kudretine karşı koyabilecek kadar güçlü bir şey bulunmalıdır. Bu gerçek, şehitlerde açıkça görülür. Onlar yargıçların karşısına çıktıklarında, ne denli cesur, ne denli yürekli ve Ruh'la dolu bir duruş sergilediler! Hayatlarının, bedenlerinin, onurlarının ve mallarının tehdit altında olduğunu bile bile! Böylesine bir tutum yalnızca bir düşünceyle değil, yürekte gelen gerçek bir teselliyle açıklanabilir. Bu, zihinsel değil, ruhsal bir meseledir; insanın ölümü ve her türlü denemeyi sevinçle karşılayıp şöyle diyebilmesidir: "Onur, mal, can ve dünyaya ait her şey, çekilin! Ben burada kalacağım, evet, tam burada!" İşte o an, bir kişinin gerçekten Mesih inanlısı olup olmadığı, yalnızca düşüncelerle mi yoksa yüreğinde yer etmiş imanla mı sabit kaldığı anlaşılır (Luther'in Eserleri, Cilt 23, s. 145, Yuhanna 6:56 Üzerine).

Ölüm, şehitlerde yok edilmiştir

Mesih şöyle devam eder: “İşte o zaman, gücümün -evet, Babanın gücünün de- içinde nasıl etkili olduğunu ve nasıl görünür kılındığını deneyimleyeceksiniz. Yaşamın sıcak nefesi, ölüme karşı kazanılmış zaferin sevinci yüreğinizi öylesine saracak ki, hiçbir korku sizi Benden ayıramayacak, hiçbir ölüm sizi yok edemeyecek. Aksine, yüreğinizde bir güven doğacak; çünkü bileceksiniz ki ölüm Ben’de ve sizinle birlikte çoktan yenilmiş, yok edilmiş ve yerine saf yaşam hâkim kılınmıştır. O vakit gerçek Mesih inanlıları olarak tanınacaksınız; siz Ben’de kalacak, Ben de sizde kalacağım. Artık şeytanın, ölümün ya da herhangi bir sıkıntının üzerinizde hiçbir kudreti kalmayacak; ve siz onları alaya alacak, onlara sevinçle meydan okuyacaksınız”. Kutsal şehitlerin, zalimlere ve onların öfke nöbetlerine, her tür acıya ve işkenceye rağmen nasıl küçümsemeyle yaklaştığını okuruz. Hatta genç bakireler bile, işkenceye ve ölüme sanki bir dansa gidiyormuşçasına, sevinçle ve coşkuyla yürürlerdi.

Mesih’e iman edenler bunun farkında olmalı ve bu gerçeği derinlemesine kavramalıdır. Daha önce de belirtildiği gibi, onlar ölümü görmezden gelmeyi, onu Mesih aracılığıyla küçümsemeyi ve gözlerini yalnızca yaşama dikmeyi öğrenmelidirler. Çünkü hiçbir bilge, hiçbir filozof ya da en yüce kutsallık iddiasındaki kişi bile, bu bilgiyi Mesih’siz elde edemez. Kısacası, dünya bu bilgiyi asla edinemeyecek, onu anlayamayacak ya da tadamayacaktır. Gerçekte, dünya bunu ne duyar ne de önemser; çünkü onu en büyük delilik ve sapkınlık olarak görür. Bu nedenle bu bilgi yalnızca Mesih imanlılarına aittir ve hep de öyle kalacaktır. Bu bilgi, kesinlikle Hristiyan öğretisinin temelidir. Ve bu bilgi, Mesih’in burada söylediği şu söze dayanmaktadır: Mesih’in gerçekten ve hakikaten Tanrı’da olduğunu, Tanrı’nın da Mesih’te bulunduğunu bilmek, yani O’nun bizzat gerçek ve diri Tanrı olduğunu kavramak. Ve yine, aynı O’nun bizde olduğunu, bizim de O’nda yaşadığımızı bilmek. İşte bu bilgiye sahip olan kişi, her şeye sahiptir (Luther’in Eserleri, Cilt 24, s. 138–139, Yuhanna 14:20 Üzerine).

İgnatius, şehitliğini Müjde'yi yaymak için Tanrı'nın işi olarak gören kişi

Geçmişte sevgili şehitler acılarını ve işkencelerini işte bu şekilde değerlendirmişlerdir. Elçi Yuhanna'nın öğrencisi olan şehit Aziz İgnatius hakkında okuruz ki, Roma'ya götürülüp arenada Hristiyanları parçalamak için salıverilen vahşi hayvanlara atılacağı sırada şöyle demiştir: “Bırakın gelsinler! Ben Tanrı'nın buğday tanesiyim. O beni kullanmadan önce değirmende ezip öğütmelidir”.

Bu söz, Hristiyan imanının ne denli derin ve göksel bir bakış sunduğunu gösterir. Çünkü Aziz İgnatius'un acıya ve ölüme bakışı, et ve kana dayalı doğal bakıştan bambaşkadır. Doğal insan, böyle bir ölümü Tanrı'nın değil, şeytanın işi sayar; bir zulüm, bir trajedi olarak görür. Ama Aziz İgnatius, arenadaki yırtıcı hayvanların sivri dişlerini Tanrı'nın değirmentaşı olarak yorumlar; çünkü bu taştan öğütülmeli ve Tanrı için iyi bir ekmek hâline gelmelidir (Luther'in Eserleri, Cilt 24, s. 196, Yuhanna 15:2 Üzerine).

Kemikler titreseler de, iman yürümeye devam eder

Son da elbet gelecektir. Senin bir çağrın ve görkemli bir iman ikrarın var. Bu, Şeytan'a ve onun meleklerine karşı yürütülen savaşta elinde tuttuğun doğru bir iman maddesidir; büyük ve sarsılmaz bir hakikattir. Bu mücadelede acı çeken beden değildir; iman ve umut acı çeker. Diğer tüm ayartmalarda iman, bir sur gibi dimdik durur ve gülümser. Çekilen yalnızca kemiklerin sancısıdır. Ama kemikler titreseler dahi, iman neşeyle yürümeye devam eder; tıpkı Agatha'nın işkencelere karşı gülümseyip sevinmesi gibi. Çünkü onda iman egemenliğini sürüyordu, bu yüzden acıyı acı olarak yaşamamıştı. Ancak cesaretimiz sarsıldığında, iblislerle derhâl bir savaş patlak verir. İşte bu nedenle, Tanrı'nın Sözü'nde olanlara yönelik iman ve umudu kuvvetlendirmek için böylesi bir teşvik gereklidir (Luther'in Eserleri, Cilt 28, s. 376, 1. Timoteos 6:12 Üzerine).

Fiziksel Acı, Ruhsal Sevinç

“Öyle ki, Mesih’in görkemi görüldüğünde de sevinçle coşasınız” (1. Petrus 4:13). Ateşli denemelerin ve yakıcı acıların ortasında bile, sevinmelisiniz. Çünkü bu acılar bedensel olsa da, onlara eşlik etmesi gereken ruhsal bir sevinçtir; öyle ki, sonunda sonsuz sevince erişebilirsiniz. Bu sevinç burada, tam da acının içinde başlar ve ebediyete kadar sürer. Aksi hâlde, acısını somurtarak taşıyan, gönülsüzce şikâyet eden ve Tanrı’ya içerleyen kişi hem burada acı çeker, hem de ebediyen acıya mahkûm olur. Bu sebeple kutsal şehitler hakkında şöyle okuruz: Onlar acıya neşeyle yaklaştılar ve bu yolla sonsuz sevince eriştiler. Nitekim, Aziz Agatha zindana götürülürken, adeta bir dansa davet edilmiş gibi coşku içindeydi. Aynı şekilde, Elçilerin İşleri 5:41’de belirtildiği üzere, elçiler Mesih uğruna acı çekmeye layık görüldükleri için Tanrı’ya şükrederek oradan sevinçle ayrıldılar (Luther’in Eserleri, Cilt 30, s. 127, 1. Petrus 4:13 Üzerine).

İman, şehidi ayakta tutar

Bir şehidin acıya dayanabilmesi için, duygularına bakarak hüküm vermemesi gerekir. Aksi takdirde, yüreğini kaplayan korkular ve zayıflıklar onu umutsuzluğa sürükler. Bunun yerine şöyle demelidir: “Günahımı fark ediyorum, evet; ama İsa Mesih benim için aracıdır, O beni suçlamaz”. Bu gerçeği yürekte kavramak için iman gerekir; çünkü iman, her ne kadar bazen Mesih’in bizi yargıladığını hissediyor gibi olsa da, ümitle ve güvenle bilir ki, O bizim için Baba’nın önünde aracılık etmektedir. Ve bu imanla, acı da anlamını değiştirir: O ölümde, bize yaşam vardır; çünkü Mesih, ölümün bile Rabbi ve galibidir (Luther’in Eserleri, Cilt 29, s. 11, Titus 1 Üzerine).

Kilise, şehitler döneminde en parlak halindeydi

Bu nedenle şunu derin bir anlayışla kavramalıyız ki, bu yaşamda bedenimizi öldüren ya da ruhumuzu diriltten her eylem, aslında vaftizimizle doğrudan ilişkilidir. Ne zaman ki bu geçici hayattan erkenden ayrılırız, işte o zaman vaftizimizi de daha çabuk ve tamamıyla gerçekleştirmiş oluruz. Ne denli sert ve zalimane acılara katlanırsak, vaftizin anlamına ve vaadine o denli kusursuz biçimde uygunluk göstermiş oluruz. Bu yüzdendir ki, her gün kutsal şehitlerin birer birer öldürüldüğü ve adeta kurbanlık koyunlar gibi boğazlanmaya götürüldüğü dönemlerde, kilise tarihinin en parlak ve en ihtişamlı çağını yaşamıştır. Çünkü tam da o zamanlar, vaftizin ruhsal gücü ve ilahi kudreti kilise içinde en yüksek düzeyde egemenlik sürmekteydi. Oysa bugün, insan eliyle kurgulanmış boş işler ve Tanrı'dan ilham almamış sahte öğretilerin gölgesinde, bu gücü büyük ölçüde yitirip unuttuk. Oysa unutmamamız gerekir ki, bütün hayatımız bir tür vaftiz olmalıdır; vaftizin yalnızca dışsal işareti değil, onun gizemli derinliği ve kutsal sırrının tam anlamıyla yerine getirilmesi. Çünkü biz her şeyden, evet dünyaya ait her tür bağdan özgür kıldık ve yalnızca vaftize, yani Mesih'te ölüme ve dirilişe teslim edildik (Luther'in Eserleri, Cilt 36, s. 69–70, “Kilise'nin Babil Esareti Üzerine”).

Şehitlerin ölümü, göksel bir doğum günüdür

Bu nedenle, sevgili kutsalların ölümü, boşuna “yeni bir doğuş” olarak adlandırılmamıştır. Çünkü bu geçici dünyadan ayrılışları, aslında sonsuz yaşamın şafağıdır. Bundan dolayıdır ki, onların anma günü kilise tarihinde natale olarak bilinir; Latince’de “doğum günü” anlamına gelen bu kelime, fiziksel ölümün ötesinde ruhsal bir doğuşun ve göksel bir başlangıcın kutlandığını dile getirir. Onlar için ölüm, karanlık bir son değil; Tanrı'nın sonsuz nuruna açılan bir doğum kapısıdır (Luther'in Eserleri, Cilt 42, s. 99–100, “Ölüme Hazırlık Üzerine Vaaz”).

Şehitlerin meyvesinden faydalanan bizler, bir gün sıranın bize gelmesini ve şehit olmayı da göze almalıyız

Tanrı'nın adının yüceltilmesi, artık yalnızca bir dilek değil, derin bir dua ve acil bir çağrıdır. O'na içtenlikle, sadakatle, imanla yakarmanın vakti çoktan gelmiştir. Ancak bu dua, yalnızca sözle değil, fedakârlıkla mühürlenecektir; evet, kana mal olacaktır. Çünkü kutsal şehitlerin kanıyla kazanılmış o değerli mirastan faydalanan bizler, zamanı geldiğinde onların izinden yürümeli, onların yerine geçerek o ağır ama kutlu görevi -şehitlik görevini- üstlenmeye hazır olmalıyız (Luther'in Eserleri, Cilt 44, s. 54, "İyi İşler Üzerine Risale").

Tanrı'nın lütfuna duyulan güven, şehitlerin güvencesidir

Böylesine derin bir iman ve sarsılmaz bir güvenin olduğu yerde, aynı zamanda her şeyi riske atmaya hazır bir yürek de vardır; dimdik duran, gerçeğin yanında korkusuzca saf tutan, meydan okuyan, güçlü ve yılmaz bir yürek. Ne papa ne kral ne de herhangi bir tehdit böyle bir yüreği sarsamaz; çünkü o yürek, kendisini lütufla saran merhametli Tanrı'ya dayanmaktadır. İşte bu yürek, huzurunu Tanrı'nın sadakatinden alır. Ve bunu, sevgili şehitlerin hayatında açıkça görürüz -bedel her ne olursa olsun, Tanrı'ya olan güvenleri onları sarsılmaz kıldı (Luther'in Eserleri, Cilt 44, s. 112, "İyi İşler Üzerine Risale").

Mesih inanlısı, yeryüzünde bir şehittir

O [Mesih inanlısı], soyan, alan, aldatan, sömüren, yutan ve öfkeyle saldıran herkese katlanır; çünkü Mesih inanlısı, yeryüzünde bir şehittir (Luther'in Eserleri, Cilt 46, s. 40, "Barışa Çağrı").

Müjde her zaman zulüm görür. Kendi çağımızı da şehitler çağı olarak görürüz

Gerçi birkaç yıl önce pek çok papaz ağır sıkıntılar ve çetin zorluklar yaşadı, ve bugün bile hâlâ bu acıları çekenler var. Ancak bu durum, zamanımızın sarsıntılı ve fırtınalı yapısından kaynaklanmaktadır: zira insanlar öylesine kötü niyetli, nankör ve doyumsuz hâle gelmişlerdir ki, Müjde'ye bile baskı ve eziyet uygulamaktan çekinmemektedirler. Tanrı da bu vesileyle bizleri imtihan ediyor; acaba sadık, dürüst ve yürekten bağlı mıyız, bunu sınamak istiyor. Bu sebeptendir ki, kendi zamanımızı adeta bir şehitlik dönemi gibi değerlendirmeliyiz. Çünkü o eski çağlarda da, Tanrı'ya adanmış öğretmenler büyük acılar ve derin yoksulluklar içinde hizmet etmişlerdi; Pavlus'un bizzat kendisi, bu zorluklarla övünç duyar [2. Korintliler 11:27]; ve Mesih de Matta 9:15'te şöyle haber verir: "Güvey aralarındaiken, davetliler yas tutar mı? Ama güveyin aralarından alınacağı günler gelecek, o zaman oruç tutacaklar". İşte bu, Müjde'ye sadakatle bağlı olanların gösterdiği hakiki ve gerçek oruçtur. Zaten ne zaman Tanrı'nın Sözü duyurulmuşsa, çoğu kez onunla birlikte sıkıntılar, dirençler ve çileler de eksik olmamıştır (Luther'in Eserleri, Cilt 46, s. 235, "Çocukları Okulda Tutmak Üzerine Vaaz").

Martin Luther, şehadet üzerine köklü bir teoloji geliştirmiştir ve onu “gerçek Hristiyan yaşamının modeli” olarak tanımlamıştır. Luther, bir şehit ölümü beklemekteydi ve böylesi bir sona hazırdı. Bu risale, Luther’in Hristiyanların acı çekmesi ve ölümü konusundaki teolojik anlayışını derinlemesine ele almakta ve güçsüz düşen yüreklere Mesih’i müjdelemektedir. Böylelikle bizler de, İsa’nın bizi beklediğini bilerek, zulümle, acıyla ve hatta ölümle sevinçle yüzleşebilelim.

